

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย
ในเขตเทศบาลตำบลตาโจง อำเภอละหานทราย
จังหวัดบุรีรัมย์

การค้นคว้าอิสระ
ของ
พิทักษ์ ราชโส

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

มีนาคม 2555

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

**PEOPLE'S PARTICIPATION IN WASTE MANAGEMENT OF TACHONG
SUBDISTRICT MUNICIPALITY IN LAHANSAI DISTRICT,
BURIRAM PROVINCE**

Pitak Ratchaso

**An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Public Administration Program in Public Administration**

March 2012

Copyright of Buriram Rajabhat University

ชื่อเรื่อง	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ในเขตเทศบาลตำบลตาจาง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์	
ผู้วิจัย	พิทักษ์ ราชโส	
ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ	รองศาสตราจารย์ประจักษ์ คณะวัน	ที่ปรึกษาหลัก
	รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์	ที่ปรึกษาร่วม
ปริญญา	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์
สถานศึกษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	ปีที่พิมพ์ 2555

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลตาจาง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมเสนอปัญหาและหาสาเหตุของปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมวางแผนแก้ไขปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน และด้านการมีส่วนร่วมติดตามผลและประเมินผลการจัดการ กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มจากประชากรโดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ ทาโร ยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95.5% และความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 390 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปตามชุมชนต่าง ๆ ตามสัดส่วนด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมี 3 ลักษณะ คือ แบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 6 ระดับ และแบบสอบถามแบบปลายเปิด มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9790 สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลตาจาง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการมีส่วนร่วมติดตามผลและประเมินผลการจัดการอยู่ในระดับน้อยที่สุด ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับน้อย โดยเรียงลำดับจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้ดังนี้ คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ด้านการมีส่วนร่วมเสนอปัญหาและหาสาเหตุของปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมวางแผนแก้ไขปัญหา และด้านการมีส่วนร่วมติดตามผลและประเมินผลการจัดการตามลำดับ

2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ขอให้จัดหาถังขยะเพื่อรองรับขยะเพิ่มเติมและให้มีการจัดเก็บอย่างสม่ำเสมออย่างน้อยสัปดาห์ละ 2 ครั้ง รองลงมาคือเทศบาลควรประชาสัมพันธ์การดำเนินการเกี่ยวกับขยะมูลฝอยให้ประชาชนทราบอย่างสม่ำเสมอ และเทศบาลควรให้ความรู้ในการจัดการขยะเพิ่มเติมแก่ประชาชน ตามลำดับ

TITLE People's Participation in Waste Management of Tachong Subdistrict Municipality in Lahansai District, Buriram Province

AUTHOR Pitak Ratchaso

INDEPENDENT STUDY ADVISORS

Associate Professor Prajan Kanawan

Major Advisor

Associate Professor Prasit Suwanarak

Co-advisor

DEGREE Master of Public Administration

MAJOR Public Administration

SCHOOL Buriram Rajabhat University

YEAR 2012

ABSTRACT

The purpose of this study was to investigate the people's participation in waste management of Tachong Subdistrict Municipality in Lahansai District, Buriram Province in 4 aspects: problem causes and proposed participation, problem-solving planning participation, operational participation, and following-up and evaluational management participation. The samples were 390 people, selected by using the Table of Taro Yamane with its confidence at 95.5 %, and error at ± 5 %, and simple random sampling, respectively. The research instrument used for collecting the data was a 3-part questionnaire, including check list, 6-rating scale, and open-ended form with its reliability at 0.9790. The statistics used for analyzing the collected data were percentage, mean, and standard deviation.

The findings were as follows:

1. The people's participation in waste management of Tachong Subdistrict Municipality in Lahansai District, Buriram Province as a whole was at low level. When considering at each aspect, it was found that operational participation was at "moderate" level. The following-up and evaluational management participation was at the lowest level; whereas, the rest aspects were at "low" levels. The rankings from the highest to the lowest mean scores were operational participation, problem causes and proposed participation, problem-solving planning participation, and following-up and evaluational management participation, respectively.

2. The additional opinions and suggestions with the highest percentages were the people do need to provide the garbage bins to get more wastes and the wastes should be collected regularly at least twice a week, followed by the municipality should publicize the waste operation to people to know regularly and provide more knowledge in wastes management to people, respectively.

ประกาศคุณูปการ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงโดยได้รับความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ประชัน คະเนวัน ประธานกรรมการการค้นคว้าอิสระ และรองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์ ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำแก้ไขและตรวจสอบข้อบกพร่องต่าง ๆ จนการค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จเรียบร้อยและสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์น้อย สุปิงกลัด รองนายกเทศมนตรีเมืองบุรีรัมย์ นายมงคล แฉ้วผลสง ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลตาจาง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ และ สิบเอกประหยัด นาราช ปลัดเทศบาลตำบลตาจาง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบให้คำแนะนำชี้แนะข้อบกพร่องเครื่องมือการวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณนายกเทศมนตรีตำบลละหานทรายที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการทดลองใช้เครื่องมือเพื่อตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่นและประสิทธิภาพของเครื่องมือการวิจัย และขอขอบพระคุณนายกเทศมนตรีตำบลตาจางที่ได้อนุเคราะห์อำนวยความสะดวกในการแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งให้การส่งเสริมสนับสนุนในทุกด้านจนกระทั่งประสบผลสำเร็จในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรม ให้ความรู้แก่ผู้วิจัย ตลอดจนขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ที่อำนวยความสะดวกด้านการประสานงานจนกระทั่งการค้นคว้าอิสระลุล่วงไปด้วยดี

ประโยชน์และคุณค่าอันพึงได้รับจากการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณแด่บิดา มารดา บุรพจารย์ คณาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่อบรมสั่งสอนให้เกิดสติปัญญา ความรู้และวิชาชีพ ตลอดจนชี้แนะคุณธรรมในการดำเนินชีวิตแก่ผู้วิจัย

พิทักษ์ ราชโต

สารบัญ

บทที่

หน้า

1 บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4

2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม.....	6
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย.....	10
การบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลคาง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์.....	38
แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น.....	42
แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการปกครอง.....	46
การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล.....	51
บริบทเทศบาลตำบลคาง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์.....	55
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	58

3 วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	62
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	63
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	65
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	66

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	67
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	67
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	67
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	76
วิธีดำเนินการวิจัย.....	76
สรุปผลการวิจัย.....	77
อภิปรายผล.....	77
ข้อเสนอแนะ.....	80
ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้.....	80
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป.....	82
บรรณานุกรม.....	83
ภาคผนวก.....	88
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ.....	89
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือวิจัย.....	93
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	95
ภาคผนวก ง แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	97
ภาคผนวก จ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสำหรับการวิจัย.....	103
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	106

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 บัญชีอัตราค่าธรรมเนียมจัดเก็บขยะมูลฝอย.....	42
2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามชุมชน.....	62
3 จำนวนและร้อยละสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม.....	68
4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลตาจาง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมและรายด้าน.....	70
5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลตาจาง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการมีส่วนร่วมเสนอปัญหาและหาสาเหตุของปัญหา โดยรวมและรายข้อ.....	71
6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลตาจาง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการมีส่วนร่วมวางแผนแก้ไขปัญหา โดยรวมและรายข้อ.....	72
7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลตาจาง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายข้อ.....	73
8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ ขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลตาจาง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการมีส่วนร่วมติดตามผลและประเมินผลการจัดการ โดยรวมและรายข้อ.....	74
9 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ	75

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 การจัดการขยะมูลฝอย.....	31
2 กระบวนการและขั้นตอนการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ มูลฝอยและสิ่งปฏิกูล.....	37

มหาวิทยาลัยราชภัฏบรสิษ
Buriram Rajabhat University

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 หมวดที่ 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา 85 กำหนดว่ารัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม โดยรัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนประชาชนมีส่วนร่วมในการ สงวนรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล ตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน ตลอดจนควบคุมและกำจัดมลพิษที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน

เนื่องจากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม ระบบเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศต่างๆ ทั่วโลก อันเนื่องมาจากการพัฒนาและกระแสโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และผลกระทบกับประเทศไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การเพิ่มขึ้นของประชากร และโครงสร้างประชากร ที่มีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงไป ตลอดจนรูปแบบ ค่านิยม และพฤติกรรมผู้บริโภคสินค้าฟุ่มเฟือยที่ เพิ่มขึ้น และการใช้บริการที่มีความหลากหลายและซับซ้อนมากขึ้น ทำให้ผู้ผลิตนำความก้าวหน้าทาง เทคโนโลยีมาใช้ในการสนองตอบความต้องการของผู้บริโภคในปริมาณมากและรวดเร็ว ส่งผลให้เกิด การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสิ้นเปลืองและเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น อีกทั้งรูปแบบและ พฤติกรรมผู้บริโภคที่ไม่เหมาะสมของผู้บริโภคก่อให้เกิดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลขึ้น มีโอกาสทำให้ เพิ่มความเสี่ยงต่อสุขภาพและการเกิด โรคเรื้อรังต่างๆ ทั้งจากการปนเปื้อนสารเคมี มลพิษในสิ่งแวดล้อม อาหาร และน้ำ รวมถึงการระบาดของโรคติดเชื้อใหม่ ๆ

ปัจจุบันปัญหาเกี่ยวกับขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลเป็นปัญหาสำคัญและเร่งด่วน ที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนในทุกระดับ นับตั้งแต่ชุมชนในเขตเมืองไปถึงชุมชนในชนบท ซึ่งปัญหานี้มี แนวโน้มทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากการขยายตัวของชุมชนเมืองและการเจริญเติบโตของ เศรษฐกิจก่อให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลเพิ่มมากขึ้นเป็นเงาตามตัว ส่งผลกระทบต่อคุณภาพ ชีวิตและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหลายพื้นที่ได้ประสบปัญหาไม่สามารถจัดหาสถานที่กำจัด ขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ขาดการบริหารจัดการที่ดี ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการที่เหมาะสม และเกิดความขัดแย้งในการดำเนินการปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล จำเป็นจะต้องได้รับการจัดการที่ เหมาะสม เพื่อไม่ให้ปัญหาขยายตัวและรุนแรงยิ่งขึ้น เป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนและ ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2548:7)

การมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการทางสังคมที่เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในฐานะที่เป็น ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้เข้ามามีส่วนในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การวิเคราะห์ปัญหา การแสดงความคิดเห็น การดำเนินการ การประสานความร่วมมือ การติดตามตรวจสอบผลกระทบของการดำเนินการ

ตลอดจนมีส่วนร่วมในการดำเนินการในเรื่องหนึ่งเรื่องใด อันเป็นการแก้ไขปัญหามลพิษและสิ่งปฏิกูลของชุมชนหรือท้องถิ่นของตน เพื่อให้บรรลุตามความต้องการที่แท้จริงของประชาชน และสอดคล้องกับนโยบายของรัฐ เพื่อให้เกิดการป้องกัน แก้ไข และจัดการได้อย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ อันเป็นการคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างยั่งยืน ถ้าหากประชาชนซึ่งเป็นผู้ก่อให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอยไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาแล้ว ถ้าพนักงานของรัฐคงไม่สามารถแก้ไขปัญหามลพิษได้อย่างสมบูรณ์และยั่งยืนได้ เพราะการแก้ไขปัญหามลพิษและสิ่งปฏิกูลนั้นจำเป็นจะต้องใช้งบประมาณ บุคลากร เครื่องมือเครื่องใช้จำนวนมากและเทคโนโลยีขั้นสูงในการจัดการเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นข้อจำกัดของหน่วยงานภาครัฐ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2548:43)

เทศบาลตำบลตาจาง อำเภอสะท้านทราย จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีพื้นที่จำนวนมาก ลักษณะความเป็นอยู่ของประชากรเป็นสังคมชนบท ประชาชนมีที่พักอาศัยเป็นชุมชน จำนวน 22 ชุมชน กระจายอยู่ทั่วพื้นที่ จากการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจ สังคม รวมถึงการเพิ่มจำนวนของประชากรและการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนไปตามกระแสทุนนิยม ทำให้ประชาชนมีพฤติกรรมการบริโภค อุปโภคสินค้าที่ไม่เหมาะสม พุ่มเฟิยส่งผลให้เกิดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลขึ้น ซึ่งขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เป็นขยะในภาคครัวเรือน และการประอาชีพเกษตรกรรมมีองค์ประกอบคือ เศษอาหาร เศษพืชที่เหลือจากการทำเกษตร ใบไม้ เศษไม้ พลาสติก กระดาษ แก้ว โลหะ ผ้า ยาง ฯลฯ และปริมาณขยะมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นทุกปีทำให้เป็นภาระของเทศบาลตำบลตาจางในการจัดการขยะมูลฝอย

ในปัจจุบันเทศบาลตำบลตาจางได้ดำเนินการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยโดยมีเป้าหมายหลักในการส่งเสริม สนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการลดปริมาณขยะมูลฝอยในภาคครัวเรือนของตนเอง ด้วยวิธีการคัดแยกและนำกลับมาใช้ใหม่หรือนำไปจำหน่าย โดยคัดแยกขยะมูลฝอยออกเป็น 3 ประเภท คือ ขยะอินทรีย์ที่ย่อยสลายและเน่าเปื่อยมีกลิ่นเหม็น ได้แก่ เศษอาหาร เศษพืช เป็นต้น ขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่หรือนำไปจำหน่ายได้ ได้แก่ ขวดน้ำพลาสติก แก้ว โลหะ ถุงพลาสติกบางชนิด เป็นต้น ขยะที่ใช้ประโยชน์ไม่ได้จะต้องนำไปทำลาย ได้แก่ ถ่านไฟฉาย หลอดไฟ วัสดุบรรจุหรือสิ่งของที่เหลือจากการใช้สารเคมีต่าง ๆ เป็นต้น และเทศบาลตำบลตาจางจะตั้งถังขยะเพื่อรองรับขยะมูลฝอย ณ จุดที่ประชาชนในบริเวณใกล้เคียงร้องขอซึ่งจะเก็บค่าบริการและดำเนินการจัดเก็บขยะสัปดาห์ละสามครั้ง แต่การจัดเก็บขยะมูลฝอยก็ยังดำเนินการได้ไม่ครอบคลุมทุกชุมชนเนื่องจากพื้นที่มีความกว้างใหญ่และประชากรมีจำนวนมาก ประกอบกับเทศบาลตำบลตาจางมีข้อจำกัดด้านงบประมาณ

ผู้วิจัยในฐานะพนักงานเทศบาลซึ่งมีหน้าที่ในการจัดบริการแก่ประชาชนในเขตพื้นที่ จึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาเรื่องเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลตาจางในการ

ดำเนินการจัดการขยะมูลฝอย เพราะเห็นว่าประชาชนในเขตเทศบาลตำบลตาจางเป็นกลุ่มคนที่มีความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น ซึ่งต้องการให้เกิดผลในด้านบวกตามสภาพความเป็นอยู่ รวมทั้งสภาพสิ่งแวดล้อมในชุมชน เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมกับเทศบาลตำบลตาจาง ในการแก้ไขปัญหาที่ถูกต้องและยั่งยืน ให้การบริหารและให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์และความพึงพอใจแก่ประชาชน รวมทั้งเพื่อเป็นหลักประกันว่าประชาชนจะได้รับบริการสาธารณะที่ดีและเหมาะสม ส่งผลให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ในเขตเทศบาลตำบลตาจาง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ในเขตเทศบาลตำบลตาจาง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์

2. เป็นสารสนเทศในการนำไปวางแผนพัฒนา ปรับปรุง และแก้ไขปัญหา อันเกิดจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ทั้งในเขตเทศบาลตำบลตาจาง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ และพื้นที่อื่น ๆ เพื่อให้การบริหารงานภาครัฐเกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนด้านการจัดการขยะมูลฝอยได้อย่างถูกต้องและครอบคลุม

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหา

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มีขอบเขตในการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ในเขตเทศบาลตำบลตาจาง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ตามแนวทางลักษณะการมีส่วนร่วมของ ยูดี สิทธิพาทิ (2527: 17; อ้างถึงใน สิทธิวรรณ เดชวิถิ. 2544: 17) ผู้วิจัยได้บูรณาการลักษณะการมีส่วนร่วม 4 ด้าน ดังนี้

- 1.1 ด้านการมีส่วนร่วมเสนอปัญหาและหาสาเหตุของปัญหา
- 1.2 ด้านการมีส่วนร่วมวางแผนแก้ไขปัญหา
- 1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน
- 1.4 ด้านการมีส่วนร่วมติดตามผลและประเมินผลการจัดการ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลตาจาง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 10,596 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากรโดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95.5% และความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ (Taro Yamane.1970 : 580 – 581) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 390 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปตามชุมชนต่าง ๆ ตามสัดส่วน ด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

3. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลดาง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจความหมายของศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลดาง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยจึงให้ความหมายนิยามศัพท์เฉพาะไว้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่ให้ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้ตระหนักรู้ รับรู้ มีโอกาสเข้ามาแสดงบทบาท ทักษะ และความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจในการแก้ปัญหาชุมชนของตนเอง เป็นการเน้นการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์และความชำนาญและมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและมีทักษะของประชาชนในการแก้ไขปัญหา ร่วมกับการใช้วิทยาการภูมิปัญญาที่เหมาะสมชัดเจน โปร่งใส คื่อเนื่อง และเป็นระบบ

2. ขยะมูลฝอย หมายถึง สิ่งเหลือใช้และสิ่งปฏิกูลที่อยู่ในรูปของแข็ง ซึ่งเกิดจากกิจกรรมของมนุษย์และสัตว์ ทั้งจากการบริโภค การผลิต การขับถ่าย การดำรงชีวิตและอื่น ๆ

3. การจัดการขยะมูลฝอย หมายถึง กระบวนการจัดการหรือวิธีดำเนินการเพื่อให้ขยะพ้นไปจากวงจรปัญหาหรือหน้าที่ความรับผิดชอบด้วยวิธีต่าง ๆ ที่ถูกหลักสุขาภิบาล ซึ่งจะต้องทำให้ขยะมูลฝอยแปรสภาพกลับเข้าสู่ระบบนิเวศน์โดยหมดลักษณะมลพิษ ของหน่วยงานและบุคคลที่รับผิดชอบ

4. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำจัดขยะมูลฝอย หมายถึง การส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายการจัดการขยะมูลฝอย ตามลักษณะของการมีส่วนร่วมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่

4.1 การมีส่วนร่วมเสนอปัญหาและสาเหตุของปัญหา หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออก ในความร่วมมือการประกอบกิจกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนด้วยความสมัครใจ โดยการค้นหา ปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นพร้อมทั้งดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อเสนอปัญหาให้หน่วยงานหรือบุคคลผู้มีหน้าที่รับผิดชอบได้รับทราบปัญหาและสาเหตุของปัญหา

4.2 การมีส่วนร่วมวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหา หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกในความร่วมมือการประกอบกิจกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนด้วยความสมัครใจ โดยการร่วมมือกันวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหากลับกับการจัดการขยะมูลฝอยจากข้อมูลที่ได้มีการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นมาแล้วหรือที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต

4.3 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกในความร่วมมือการประกอบกิจกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนด้วยความสมัครใจ โดยร่วมกันในการปฏิบัติงานเพื่อให้การจัดการเกี่ยวกับขยะมูลฝอยดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชน

4.4 การมีส่วนร่วมติดตามผลและประเมินผลการจัดการ หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกในความร่วมมือการประกอบกิจกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนด้วยความสมัครใจ โดยร่วมกันในการติดตามผลการดำเนินการและประเมินผลการจัดการขยะมูลฝอยว่ามีการดำเนินการตามแผนที่วางไว้หรือไม่ มีข้อดีและข้อเสียอะไรบ้าง เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปหาวิธีป้องกันและปรับปรุงแก้ไขต่อไป

5. **เทศบาล** หมายถึง เทศบาลตำบลตาจาง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์

6. **ประชาชน** หมายถึง ประชาชนผู้มีรายชื่อนิทะเบียนบ้านในเขตเทศบาลตำบลตาจาง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลตาจ่าง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการวิจัยครั้งนี้ โดยขอนำมากล่าวเพื่อกำหนดกรอบในการวิจัยดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย
3. การบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลตาจ่าง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์
4. แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น
5. แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการปกครอง
6. การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล
7. บริบทของเทศบาลตำบลตาจ่าง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ความหมายการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสิ่งที่ทุกองค์กรจะต้องให้ความสำคัญ เพื่อให้การจัดการบริการสาธารณะสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างเป็นระบบ ตรงกับความต้องการ และปัญหาที่แท้จริงของประชาชน สำหรับความหมายการมีส่วนร่วมได้มีผู้นิยามไว้ดังนี้ คือ

ยูว์ฒน์ วุฒิเมธี (2531 : 6 - 8) ให้ความเห็นว่า การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในงาน หมายถึง การให้ประชาชนเข้ามาทำกิจกรรมทุกอย่างให้มากที่สุด เพื่อให้เขาได้เป็นผู้ตัดสินใจลงมือทำงานตามที่เขาได้ตัดสินใจด้วยตนเอง ซึ่งจะเป็นการทำให้เขาได้ปฏิบัติตามความสนใจและความต้องการ การที่เขาได้เข้ามามีส่วนร่วมในโครงการนั้น จะทำให้เขาพัฒนาตนเองยิ่งขึ้น

ชินรัตน์ สมสืบ (2539 : 21) ได้อธิบายว่า การมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึงการทำงานกับกลุ่มเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้วยความร่วมมือ ร่วมใจ โดยกระทำการดังกล่าวในห้วงเวลาและลำดับเหตุการณ์ที่ทรงประสิทธิภาพ คือ ถูกจังหวะ เวลาเหมาะสมกับงานที่ทำดังกล่าวด้วยความรู้สึกผูกพันให้ประจักษ์ว่าเชื่อถือได้

พิบูลย์ ไชยคุณ (2545 : 19) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า เป็นความพยายามร่วมกันของบุคคลที่เกี่ยวข้องที่เห็นพ้องต้องกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยการรวมพลังความพยายามและทรัพยากรใด ๆ ที่เห็นควรนำมาใช้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่เขาดังไว้ ซึ่งผู้มีส่วนร่วมได้ริเริ่ม

และลงมือกระทำตามความคิดและวิจารณญาณของตนเอง รวมทั้งเป็นกระบวนการกระทำที่เขาสามารถควบคุมได้ หากการมีส่วนร่วมเป็นเพียงการเอาคนมาร่วมกระทำกิจกรรมบางอย่างตามความคิด หรือการวางแผนของผู้อื่น และควบคุมโดยผู้อื่นนั้นไม่ถือเป็นการมีส่วนร่วม

วันชัย วัฒนศัพท์ (2545 : 24) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า หมายถึง กระบวนการที่ประชาชนมีส่วนร่วมตั้งแต่น้อยที่สุด คือ การได้รับทราบข้อมูลข่าวสารว่ารัฐทำอะไร หลังจากได้ตัดสินใจเรียบร้อยแล้วแจ้งให้ประชาชนทราบ ถัดขึ้นมาคือการที่รัฐรับฟังความคิดเห็นของประชาชน หลังจากให้ข้อมูลไปแล้วก่อนตัดสินใจหรือที่รู้จักกันว่าคือการประชาพิจารณ์ สูงขึ้นมาอีกคือ ประชาชนได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องหรือในโครงการนั้น ๆ เพื่อให้เกิดข้อยุติโดยฉันทมติ และสูงที่สุดคือ การที่สามารถลงมติแต่ละคนทีละคนว่า “เอาหรือไม่เอา” ในกระบวนการประชาคมติ ร่วมมือในการดำเนินการต่าง ๆ ของชุมชน ซึ่งการร่วมมือนี้ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกัน ในความคิดการตัดสินใจ และกำหนดเป้าหมายรับผิดชอบต่อการดำเนินการต่าง ๆ และมีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของกิจกรรมนั้น

วิจักษ์ คันธะมาลย์ (2552 : 8) ได้สรุปความหมาย การมีส่วนร่วมไว้ว่า หมายถึง การที่บุคคลมาร่วมกันคิด ร่วมกันตัดสินใจ ร่วมกันปฏิบัติกิจกรรม ร่วมกันรับผิดชอบผลการกระทำ ตลอดจนร่วมกันประเมินผล โดยมีเป้าหมายเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการกระทำร่วมกัน

กล่าวโดยสรุป การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการทางสังคมที่เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในฐานะที่เป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้เข้ามามีส่วนในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การวิเคราะห์ปัญหา การแสดงความคิดเห็น การดำเนินการ การประสานความร่วมมือ การติดตามตรวจสอบผลกระทบของการดำเนินการ ตลอดจนมีส่วนร่วมในการดำเนินการในเรื่องหนึ่งเรื่องใด อันเป็นการแก้ไขปัญหาของชุมชนหรือท้องถิ่นของตน เพื่อให้บรรลุตามความต้องการที่แท้จริงของประชาชน และสอดคล้องกับนโยบายของรัฐ เพื่อให้เกิดการป้องกัน แก้ไข และจัดการได้อย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ อันเป็นการคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของประชาชน

รูปแบบและลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน

ในการศึกษารูปแบบและลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน มีผู้ศึกษาและเสนอถึงรูปแบบและลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนี้

ชูวดี สิทธิพาที (2527 : 17 ; อ้างถึงใน สิริวรรณ เดชวิถี. 2544 : 17) ได้สรุปลักษณะการมีส่วนร่วมไว้ 5 ขั้นตอน คือ

1. การค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไข
2. การตัดสินใจเลือกแนวทางและวางแผนพัฒนาแก้ไขปัญหา
3. การปฏิบัติงานในการแก้ไขปัญหตามแผน
4. การมีส่วนร่วมของประชาชนในผลประโยชน์ที่ได้จากการแก้ไขปัญหา
5. การประเมินผลงานกิจกรรมการแก้ไขปัญหา

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2548: 43) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนต่าง ๆ ในชุมชนหรือสังคมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องสนับสนุนให้เกิดกระบวนการอย่างสร้างสรรค์ โดยมีองค์ประกอบของการดำเนินงาน ดังนี้

1. การกำหนดวัตถุประสงค์ของการมีส่วนร่วมในเรื่องนั้น ๆ อย่างชัดเจน
2. การกำหนดเป้าหมายที่ต้องการ
3. การกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่จะเข้ามามีส่วนร่วม
4. การสร้างข้อตกลงร่วมกันในกระบวนการมีส่วนร่วม

ถวิลวดี บุรีกุล (2551: 36) กล่าวว่า การแบ่งระดับขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจแบ่งได้จากระดับต่ำสุดไปหาระดับสูงสุด ออกเป็น 7 ระดับ คือ

1. ระดับการให้ข้อมูล
2. ระดับการเปิดรับความคิดเห็นของประชาชน
3. ระดับการปรึกษาหารือ
4. ระดับการวางแผนร่วมกัน
5. ระดับการร่วมปฏิบัติ
6. ร่วมติดตามตรวจสอบ
7. ระดับการควบคุมโดยประชาชน

จากรูปแบบและลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนจะสมบูรณ์ได้ก็ต่อเมื่อประชาชนต้องเข้ามามีบทบาทในทุกขั้นตอนของกระบวนการแก้ไขปัญหา ตั้งแต่การนำเสนอปัญหา การวางแผน การตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติงาน การร่วมรับประโยชน์และติดตามประเมินผลในการดำเนินการ เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาของตนได้อย่างถูกต้อง สามารถตอบสนองความต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล

ปัจจัยที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม

ในการศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมนั้น การมีส่วนร่วมอาจเกิดจากปัจจัยหลาย ๆ ด้าน ซึ่งมีผู้ศึกษาและเสนอถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ดังนี้

อคิน รพีพัฒน์ (2531 : 57) ได้กล่าวถึง ปัจจัยแห่งการพัฒนาว่า นักพัฒนาจะต้องมีบทบาทเป็นผู้สนับสนุนข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีให้กับชุมชน นอกจากนี้จะต้องคำนึงถึงโครงสร้างอำนาจหน้าที่ของผู้นำท้องถิ่นและผลประโยชน์ด้วย

ไพบุลย์ เจริญทรัพย์ (2534 : 39) ได้กล่าวว่า ปัจจัยแห่งการมีส่วนร่วม มีปัจจัยที่สำคัญ นักพัฒนาต้องมีความเข้าใจในเนื้อหาและกระบวนการ การมีส่วนร่วมของประชาชน และตัวประชาชน ต้องเป็นผู้ตัดสินใจเริ่มกิจกรรมของตนเอง การได้รับการสนับสนุนจากภายนอกในด้านต่าง ๆ เช่น เทคนิค วิทยาการ ข้อมูลข่าวสาร การประสานงาน และอุปกรณ์ที่จำเป็น

วิวัฒน์ ภูกะนองศรี (2537 : 26 - 27) ได้เสนอแนวความคิดว่าการมีส่วนร่วมหรือไม่มีส่วนร่วมนั้นมีมาตรวัด 3 ประการ ดังนี้

1. การกระทำของแต่ละบุคคลไม่ใช้การกระทำโดยกลุ่ม อาจทำให้การวิเคราะห์หรือได้ข้อสรุปที่ไม่ถูกต้อง เพราะการแสดงออกของแต่ละคนในกระบวนการมีส่วนร่วมนั้น จะเห็นได้ถึงค่านิยม ความรับรู้ และพฤติกรรมของแต่ละบุคคล

2. ความหนาแน่นของการกระทำ แสดงออกโดยการร่วมกระทำบ่อยครั้ง ระยะเวลาของกิจกรรมที่ยาวนานหรือมีการผูกพันและมีแรงจูงใจในการกระทำ

3. คุณภาพของการเข้าร่วม ดูจากผลกระทบของการกระทำในเบื้องต้น เช่น ความรับผิดชอบ การตัดสินใจ การเปิดกว้างยอมรับความสามารถ ความคิดเห็น มีการประเมินผล

โรเจอร์ และชูเมคเกอร์ (Roger & Shoemaker, 1971: 312 - 314; อ้างถึงใน ดุสิตา แก้วสมบูรณ์. 2545 : 13) กล่าวว่า พลังในการตัดสินใจที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ มีด้วยกันหลายประการดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในอำนาจอย่างกว้างขวาง
2. การตัดสินใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง โดยมีการปรึกษากับผู้ที่รับผลกระทบกระบวนการที่เกี่ยวกับการตัดสินใจ

2.1 ความรู้เกี่ยวกับความจำเป็นที่ต้องเปลี่ยนแปลง

2.2 การชักจูงและการประเมินผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจ

2.3 การตัดสินใจที่จะยอมรับหรือจะปฏิเสธอันมีผลจากการประเมิน

2.4 การสื่อสารเกี่ยวกับการตัดสินใจ

2.5 การกระทำตามการตัดสินใจ

มานพ ฉวีรักษ์ (2546 : 12) พบว่า การที่คนเราพิจารณาว่าตนได้รับผลกระทบและเลือกที่จะมีส่วนร่วมของประชาชนหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ 6 ประการ คือ

1. ความใกล้ชิดปัญหา
2. ประโยชน์ทางเศรษฐกิจ
3. การเข้าถึงประโยชน์ใช้สอยหรือบริการ
4. ประเด็นทางด้านสังคม / สิ่งแวดล้อม
5. ค่านิยม
6. อำนาจที่ได้รับมอบหมายตามกฎหมาย

สรุปได้ว่า ในการที่บุคคลหรือกลุ่มคนจะตัดสินใจเลือกเข้าร่วมกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น ลักษณะส่วนบุคคล วัฒนธรรม การเมืองการปกครอง สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับประชาชนและความต้องการซึ่งจะเป็นตัวกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อแก้ไข ปัญหาหรือสนองตอบความต้องการของประชาชนเองและจะส่งผลต่อตัวผู้เข้ามามีส่วนร่วมเองให้ได้รับประโยชน์ก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างถูกต้อง ครอบคลุมทั่วถึงในทุกชุมชน ทั้งนี้อาจจะดูได้จากความรู้

ความเข้าใจ การตัดสินใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง การสื่อสาร การยอมรับผลจากการตัดสินใจ การแสดงออกโดยการกระทำ ในด้าน ค่านิยม ความรับรู้ พฤติกรรมของบุคคล ผลกระทบจากการกระทำ ด้านความรับผิดชอบ การตัดสินใจ ความสามารถ ความคิดเห็น และการประเมินผล

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย

ความหมายของการจัดการขยะมูลฝอย

การเจริญเติบโตของเศรษฐกิจของประเทศทำให้มีการผลิตและการบริโภคอุปโภคเป็นจำนวนมากก่อให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลในทุกชุมชนซึ่งเป็นมลพิษส่งผลกระทบต่อทางตรงและทางอ้อมต่อประชาชนและสิ่งแวดล้อม ดังนั้น จึงจะต้องมีการจัดการขยะมูลฝอยให้ถูกต้อง ซึ่งได้มีผู้ให้ความหมายของการจัดการขยะมูลฝอย ดังนี้

ธเรศ ศรีสถิตและคณะ (2535 : 27) กล่าวว่า แนวทางการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่ซึ่งเป็นการประหยัดทรัพยากร เป็นการลดปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นและเป็นการกำจัดขยะมูลฝอยที่ได้ผลอีกวิธีหนึ่ง ซึ่งสามารถทำได้ดังนี้

- 1.การนำวัสดุที่ได้จากขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่ (Material Recovery)
- 2.การแปรรูปเพื่อหาพลังงาน (Energy Recovery)
- 3.การนำขยะมูลฝอยไปปรับสภาพหรือปรับปรุงให้มีประโยชน์ต่อการบำรุงดิน (Composition and Land Recovery)

สมทิพย์ คำนธีรวณิชย์ (2541:21) กล่าวว่า การจัดการขยะมูลฝอย หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับการควบคุมการเกิด การรวบรวม การเก็บ การเก็บขน การขนถ่ายและขนส่งการปรับแต่ง เปลี่ยนรูปและการกำจัดมูลฝอย โดยวิธีการที่เหมาะสมตามหลักสุขาภิบาล เศรษฐศาสตร์วิศวกรรม การอนุรักษ์ภูมิทัศน์และประเด็นทางด้านสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ที่จำเป็นต้องพิจารณารวมทั้งกระแสท่าทีของชุมชนด้วย การจัดการขยะมูลฝอยจะครอบคลุมทั้งการบริหารงานขององค์กร การเงิน กฎข้อบังคับ การวางแผนและหลักทางวิศวกรรม ซึ่งจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับขยะมูลฝอยในทุกด้าน

อภิศักดิ์ ทองไข่มุกด์ (2541 : 38) กล่าวว่า ทฤษฎีระบบจัดการขยะมูลฝอย ประกอบไปด้วย 6 ประการ ได้แก่ การผลิตมูลฝอย การเก็บกักและแยกประเภท ณ แหล่งกำเนิด การเก็บขน การแปรสภาพและนำกลับมาใช้ประโยชน์ การขนถ่ายและการขนส่ง การกำจัด องค์ประกอบทั้ง 6 ประการนี้มีความสัมพันธ์กันและต้องมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบครบวงจรเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

กรมควบคุมมลพิษ (2552: 2) กล่าวว่า แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยแบบรวมศูนย์กำจัดรวมกัน ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรพิจารณารูปแบบการกำจัดขยะมูลฝอยอย่างครบวงจร เพื่อดำเนินการจัดการในเขตพื้นที่รับผิดชอบ โดยเริ่มจากการสำรวจข้อมูลปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นจาก

แหล่งกำเนิดต่าง ๆ และการคาดการณ์ในอนาคต ตลอดจนสัดส่วนหรือลักษณะองค์ประกอบของขยะมูลฝอยทางด้านกายภาพ เคมี และอื่น ๆ โดยข้อมูลเหล่านี้นำไปใช้ในการวางแผนและออกแบบการจัดการขยะมูลฝอยที่สามารถรับได้ในระยะเวลา 20 ปี ตั้งแต่ขั้นตอนการคัดแยก การเก็บรวบรวม การขนส่ง การนำไปใช้ประโยชน์ และการกำจัด โดยคำนึงถึงเทคโนโลยีที่มีความเหมาะสม รวมทั้งการคัดเลือกพื้นที่ รูปแบบของการบริหารจัดการ และวางมาตรการลดปริมาณขยะมูลฝอย โดยจัดให้มีการรณรงค์และนำระบบการนำวัสดุกลับคืนมาใช้ให้มากขึ้น พร้อมทั้งพิจารณาค่าลงทุนและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานด้านต่างๆ อย่างครบถ้วนตลอดอายุโครงการ

สรุป การจัดการขยะมูลฝอยคือการดำเนินการด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามหลักวิชาการ เช่น การลดปริมาณขยะที่จะเข้าสู่ระบบกำจัด โดยกระบวนการลด (Reduce) การใช้ซ้ำ (Reuse) การรีไซเคิล (Recycle) และการกำจัด อย่างเป็นระบบเพื่อให้ขยะมูลฝอยหมดไปไม่ให้เกิดผลกระทบต่อคนในชุมชน และสภาพแวดล้อม โดยใช้จ่ายงบประมาณอย่างประหยัดและคุ้มค่า

นโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศไทย

กรมควบคุมมลพิษ (2552: 6 - 7) มีแนวทางเพื่อให้การจัดการขยะมูลฝอย สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง โดยสนองตอบต่อเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 และเป็นแนวทางสำหรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 จึงควรกำหนดนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ดังนี้

1. วัตถุประสงค์

1.1 เพื่อกำหนดรูปแบบและวิธีการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและน้ำเสียอย่างเป็นระบบและครบวงจร เน้นการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์และลดปริมาณความสกปรกของน้ำเสียที่ต้นทางหรือ ณ แหล่งกำเนิด โดยให้มีการใช้เทคโนโลยีการดำเนินงานที่เหมาะสม ประหยัดพลังงานและค่าใช้จ่าย รวมทั้งให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

1.2 เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมตัดสินใจและดำเนินการจากทุกภาคส่วน ทั้งจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในส่วนกลาง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชนและประชาชน เพื่อให้การดำเนินงานบริหารจัดการขยะมูลฝอยและน้ำเสียมีประสิทธิภาพและไม่เกิดการซ้ำซ้อนในการปฏิบัติ

2. เป้าหมาย

2.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีการรวมกลุ่มพื้นที่เพื่อดำเนินการขยะมูลฝอย ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมดในปี 2553

2.2 กลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนร้อยละ 10 ของกลุ่มพื้นที่ที่มีความสำคัญเร่งด่วนมีการจัดตั้งศูนย์จัดการขยะมูลฝอยรวมแบบครบวงจรในปี 2553

2.3 ขยะมูลฝอยได้รับการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและถูกสุขลักษณะไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของปริมาณที่เกิดขึ้นในปี 2553 และไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของปริมาณที่เกิดขึ้นในปี 2563

2.4 ของเสียอันตรายได้รับการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและถูกสุขลักษณะไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของปริมาณที่เกิดขึ้นในปี 2553 และไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของปริมาณที่เกิดขึ้นในปี 2563

2.5 ขยะติดเชื้อได้รับการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและถูกสุขลักษณะไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของปริมาณที่เกิดขึ้นในปี 2553 และไม่น้อยกว่าร้อยละ 100 ของปริมาณที่เกิดขึ้นในปี 2563

2.6 ปริมาณความสกปรกกรรมของน้ำเสียจากชุมชนเมืองจะลดลงก่อนระบายออกสู่สิ่งแวดล้อมไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของปริมาณที่เกิดขึ้นในปี 2553 และไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของปริมาณที่เกิดขึ้นในปี 2563

2.7 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความพร้อมในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยและน้ำเสียไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของปริมาณที่เกิดขึ้นในปี 2553 และไม่น้อยกว่าร้อยละ 100 ของปริมาณที่เกิดขึ้นในปี 2563

3. มาตรการที่จะส่งเสริมให้สามารถนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

3.1 สนับสนุนให้มีการจัดตั้งศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยใช้ร่วมกันในหลายชุมชน

3.2 ส่งเสริมการลงทุนร่วมจากภาคเอกชนในการกำจัดขยะมูลฝอย และนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์

3.3 สนับสนุนภาคเอกชนดำเนินธุรกิจการจัดการขยะมูลฝอย การติดตามตรวจสอบ

3.4 ใช้หลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่ายอย่างยุติธรรมและเสมอภาค

3.5 ปรับปรุงกฎระเบียบ ข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้องกัับอัตราค่าธรรมเนียม ค่าบริการเก็บขนส่ง และกำจัดให้สอดคล้องกับค่าดำเนินการ

3.6 ปลุกฝังทัศนคติที่ถูกต้องแก่เยาวชน โดยให้การศึกษาและรณรงค์ให้เกิดความร่วมมือปฏิบัติ รวมทั้งให้ประชาชนและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น

3.7 ฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้ให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐและเอกชน

3.8 สนับสนุนการศึกษา วิจัย และพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีระบบ

สรุป รัฐบาลได้มีนโยบายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมกลุ่มกันในการจัดการเพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายและเป็นการเพิ่มศักยภาพในการจัดการขยะมูลฝอย โดยการจัดตั้งศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมแบบครบวงจร และส่งเสริมให้ประชาชน ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการอย่างเป็นระบบครบวงจร เน้นการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ที่แหล่งกำเนิด ใช้หลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่ายอย่างยุติธรรมและเสมอภาค

บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการขยะมูลฝอย

การจัดการขยะมูลฝอยเป็นอีกบทบาทหน้าที่หนึ่งที่สำคัญที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีการจัดการอย่างเพียงพอเพื่อรักษาไว้ซึ่งความสะอาดเรียบร้อยของบ้านเมืองและไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2548 :1 - 6) กล่าวว่า ปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล จำเป็นจะต้องได้รับการจัดการที่เหมาะสม เพื่อไม่ให้ปัญหาขยายตัวและรุนแรงยิ่งขึ้น เป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนและส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยกฎหมายได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลดังนี้

1. พระราชบัญญัติ กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542

มาตรา 16 “ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้

(18) การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูลและน้ำเสีย”

มาตรา 17 “ภายใต้บังคับมาตรา 16 ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้

(11) การกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลรวม

(12) การจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษต่าง ๆ”

2. พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496

มาตรา 50 “ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลตำบลมีหน้าที่ต้องทำ ในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้

(3) รักษาความสะอาดของถนน หรือทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล”

มาตรา 53 “ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลเมือง มีหน้าที่ต้องทำ ในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้

(1) กิจการตามที่ระบุไว้ในมาตรา 50”

มาตรา 56 “ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลนคร มีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้

(1) กิจการตามที่ระบุไว้ในมาตรา 53”

3. พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537

มาตรา 67 “ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้

(2) รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล”

4. พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

มาตรา 4 “เจ้าพนักงานท้องถิ่น” หมายความว่า

(1) นายกเทศมนตรี สำหรับในเขตเทศบาล

(6) หัวหน้าผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างอื่น นอกเหนือจาก (1) ถึง (5) ข้างต้นที่ได้รับการประกาศกำหนดให้เป็นราชการส่วนท้องถิ่นตามกฎหมายเฉพาะว่าด้วยการนั้นสำหรับในเขตราชการส่วนท้องถิ่นนั้น”

มาตรา 60 “เพื่อประโยชน์ในการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัดตามมาตรา 37 ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นในท้องที่ที่ได้ประกาศกำหนดให้เป็นเขตควบคุมมลพิษตามมาตรา 59 จัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษนั้นเสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อรวมไว้ในแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด...”

มาตรา 73 “ห้ามมิให้ผู้รับจ้างเป็นผู้ควบคุมหรือรับจ้างให้บริการบำบัดน้ำเสียหรือกำจัดของเสียเว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น

การขอและการออกใบอนุญาต คุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาต การควบคุมการปฏิบัติงานของผู้ได้รับอนุญาต การต่ออายุใบอนุญาต การออกใบแทนใบอนุญาต การสั่งพัก และการเพิกถอนการอนุญาต และการเสีค่าธรรมเนียมการขอและการออกใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ให้ถือว่าผู้ได้รับใบอนุญาตให้เป็นผู้รับจ้างให้บริการเป็นผู้รับใบอนุญาตให้เป็นผู้ควบคุมด้วยการรับจ้างให้บริการบำบัดน้ำเสียหรือกำจัดของเสียของผู้รับจ้างให้บริการตามวรรคหนึ่งจะเรียกเก็บค่าบริการเกินกว่าอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวงมิได้”

มาตรา 74 “ในเขตควบคุมมลพิษใดหรือในเขตพื้นที่ใดที่ทางราชการยังมีได้จัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมหรือระบบกำจัดของเสียรวม แต่มีผู้ได้รับใบอนุญาตรับจ้างให้บริการบำบัดน้ำเสียหรือกำจัดของเสียอยู่ในเขตควบคุมมลพิษหรือเขตท้องที่นั้น ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษตามมาตรา 71 และมาตรา 72 จัดส่งน้ำเสียหรือของเสียจากแหล่งกำเนิดของตนไปให้ ผู้รับจ้างให้บริการทำการบำบัดหรือกำจัดตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนด โดยคำแนะนำของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ”

มาตรา 75 “ในเขตควบคุมมลพิษใด หรือเขตท้องที่ใด ที่ทางราชการยังมีได้จัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมหรือระบบกำจัดของเสียรวม และไม่มีผู้ได้รับใบอนุญาตรับจ้างให้บริการบำบัดน้ำเสียหรือกำจัดของเสียอยู่ในเขตควบคุมมลพิษหรือเขตท้องที่นั้น เจ้าพนักงานท้องถิ่น โดยคำแนะนำของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ อาจกำหนดวิธีการชั่วคราวสำหรับการบำบัดน้ำเสียหรือกำจัดของเสียซึ่งเกิดจากแหล่งกำเนิดมลพิษตามมาตรา 71 และมาตรา 72 ได้ตามที่จำเป็น จนกว่าจะได้มีการก่อสร้าง ติดตั้ง และเปิดดำเนินงานระบบบำบัดน้ำเสียรวมหรือระบบกำจัดของเสียรวม ในเขตควบคุมมลพิษหรือเขตพื้นที่นั้น....”

มาตรา 77 “ให้ส่วนราชการหรือราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นผู้จัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมหรือระบบกำจัดของเสียรวม โดยใช้เงินงบประมาณแผ่นดิน หรือเงินรายได้ของราชการส่วนท้องถิ่น

และเงินกองทุนตามพระราชบัญญัตินี้ มีหน้าที่ดำเนินงานและควบคุมการทำงานของระบบบำบัดน้ำเสียรวมหรือระบบกำจัดของเสียรวมที่ส่วนราชการนั้นหรือราชการส่วนท้องถิ่นนั้นจัดให้มีขึ้น...”

มาตรา 80 “เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งมลพิษ ซึ่งมีระบบบำบัดอากาศเสีย อุปกรณ์หรือเครื่องสำหรับควบคุมการปล่อยทิ้งอากาศเสียหรือมลพิษอื่น ระบบบำบัดน้ำเสียหรือระบบกำจัดของเสีย ตามมาตรา 68 หรือมาตรา 70 เป็นของตนเอง มีหน้าที่ต้องเก็บสถิติและข้อมูลแสดงผลการทำงานของระบบหรืออุปกรณ์และเครื่องมือดังกล่าวในแต่ละวัน และจัดทำบันทึกรายละเอียดเป็นหลักฐานไว้ ณ สถานที่ตั้งแหล่งกำเนิดมลพิษนั้น และจะต้องจัดทำรายงานสรุปผลการทำงานของระบบหรืออุปกรณ์หรือเครื่องมือดังกล่าวเสนอต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นแห่งท้องที่แหล่งกำเนิดมลพิษนั้นตั้งอยู่อย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง”

มาตรา 88 “ในเขตควบคุมมลพิษหรือเขตท้องที่ใดซึ่งได้จัดให้มีการก่อสร้างและดำเนินการระบบบำบัดน้ำเสียรวมหรือระบบกำจัดของเสียรวมของทางราชการ โดยเงินงบประมาณแผ่นดินหรือเงินรายได้ของราชการส่วนท้องถิ่น และเงินกองทุนซึ่งจัดสรรตามพระราชบัญญัตินี้แล้ว ให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมมลพิษ พิจารณากำหนดอัตราค่าบริการที่จะประกาศใช้ในแต่ละเขตควบคุมมลพิษหรือเขตท้องที่ที่เป็นที่ตั้งของระบบบำบัดน้ำเสียรวมหรือระบบกำจัดของเสียรวมดังกล่าว

การกำหนดอัตราค่าบริการตามวรรคหนึ่งให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา”

5. พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

มาตรา 18 “การกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยในเขตราชการส่วนท้องถิ่นใด ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นนั้น

ในกรณีที่มีเหตุอันควร ราชการส่วนท้องถิ่นอาจมอบให้บุคคลใดดำเนินการแทน ภายใต้การควบคุมดูแลของราชการส่วนท้องถิ่น หรืออาจอนุญาตให้บุคคลใดเป็นผู้ดำเนินการกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยตามมาตรา 19 ก็ได้”

มาตรา 19 “ห้ามมิให้ผู้ใดดำเนินการรับทำการเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย โดยทำเป็นธุรกิจ หรือ โดยได้รับประโยชน์ตอบแทนด้วยการคิดค่าบริการ เว้นแต่จะ ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น”

มาตรา 20 “เพื่อประโยชน์ในการรักษาความสะอาดและการจัดระเบียบในการเก็บขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อกำหนดของท้องถิ่น ดังต่อไปนี้

(1) ห้ามการถ่ายเท ทิ้ง หรือทำให้มีขึ้นในที่หรือทางสาธารณะ ซึ่งสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย นอกจาก ในที่ที่ราชการส่วนท้องถิ่นได้จัดไว้ให้

(2) กำหนดให้มีที่รองรับสิ่งปฏิกูล หรือมูลฝอยตามที่หรือทางสาธารณะและสถานที่เอกชน

(3) กำหนดวิธีการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูล หรือมูลฝอย หรือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสถานที่ใด ๆ ปฏิบัติให้ถูกต้องด้วยสุขลักษณะตามสภาพ หรือลักษณะการใช้อาคารหรือสถานที่นั้น ๆ

(4) กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการให้บริการของราชการส่วนท้องถิ่นในการเก็บ และขนสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยไม่เกินอัตราตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(5) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยเพื่อให้ ผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา 19 ปฏิบัติ ตลอดจนกำหนดอัตราค่าบริการชั้นสูง ตามลักษณะการให้บริการที่ผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา 19 พึงจะเรียกเก็บได้

(6) กำหนดการอื่นใดที่จำเป็นเพื่อให้ถูกต้องด้วยสุขลักษณะ

จะเห็นได้ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งในการจัดการขยะมูลฝอยเนื่องจากเป็นหน้าที่โดยตรงตามกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น และอำนาจจากกฎหมายอื่นได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการเพื่อสะอาดเรียบร้อยของบ้านเมืองและลคมลพิษสิ่งแวดล้อม

วิธีการจัดการขยะมูลฝอย

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2548: 19 - 37) กล่าวว่า การจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลนั้นมีเทคนิคในการดำเนินการ ในหลายๆ ประการ ซึ่งเชื่อมโยงสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ดังนี้

1. แหล่งกำเนิดขยะมูลฝอย

แหล่งกำเนิดของขยะมูลฝอยเกิดขึ้นจากกิจกรรมต่างๆ ในครัวเรือนและสถานประกอบการต่างๆ ในชุมชน โดยเป็นขยะมูลฝอยที่เก็บรวบรวมได้จากสถานที่ทั้งขยะต่างๆ เช่น

- 1.1 ขยะที่มาจากแหล่ง ชุมชนหรืออาคาร บ้านเรือน ขยะจากร้านอาหารวัสดุที่ใช้หีบห่อ
- 1.2 ขยะที่มาจากการทำความสะอาดทางเท้า ที่สาธารณะ หรือ ตลาด
- 1.3 ขยะที่มาจากโรงงานอุตสาหกรรม หรือ แหล่งพาณิชย์ ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับขยะ

ในข้อ 1 และ ข้อ 2

2. ประเภทของขยะมูลฝอย

ขยะมูลฝอยสามารถแบ่งออกได้หลายประเภทตามเกณฑ์ที่ใช้แบ่ง เช่น ขยะเปียกกับขยะแห้ง หรือขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ได้กับขยะที่ต้องกำจัด เป็นต้น ในที่นี้ขอแบ่งประเภทขยะออกเป็น

4 ประเภท ดังนี้

2.1 ขยะทั่วไป (General Waste) เป็นขยะจากสำนักงาน ถนนหนทาง การก่อสร้าง ได้แก่ กระดาษ เศษไม้ กิ่งไม้ ฟางข้าว แก้ว กระจัง ยาง เศษอิฐ ทราย ดิน วัสดุพลาสติก เศษปูน อิฐหัก หิน ทราย ขยะประเภทนี้ไม่เกิดการย่อยสลายและเน่าเหม็น การกำจัดขยะทั่วไปควรคัดแยกขยะที่สามารถนำมาใช้ใหม่ได้ก่อนการกำจัด

2.2 ขยะอินทรีย์ (Organic Waste) เป็นขยะจากครัวเรือน กัดอาคาร โรงอาหาร ตลาดสด และการเกษตรกรรม ได้แก่ เศษอาหาร เศษผัก เศษเนื้อ เศษผลไม้ ซากสัตว์ มูลสัตว์ ขยะประเภทนี้จะเป็นพวกที่ย่อยสลายและเน่าเปื่อยได้ง่าย เพราะว่าเป็นสารประกอบอินทรีย์ที่มีความชื้นค่อนข้างสูง ประกอบกับขยะประเภทนี้ มีกลิ่นเหม็นการกำจัดขยะประเภทนี้ควรพิจารณาความเป็นไปได้ในการหมักทำปุ๋ยก่อน

2.3 ขยะอุตสาหกรรม (Industrial Waste) เป็นเศษวัสดุที่เกิดจากการผลิตหรือขั้นตอนการผลิตของโรงงานอุตสาหกรรม อาจเป็นสารอินทรีย์ที่เน่าเปื่อยซึ่งขึ้นอยู่กับชนิดของอุตสาหกรรม ซากยานพาหนะที่หมดสภาพการใช้งานหรือใช้งานไม่ได้แล้ว รวมทั้งชิ้นส่วนประกอบของยานพาหนะด้วย เช่น ยาง แบตเตอรี่ เป็นต้น ในการกำจัดควรพิจารณาการแยกชิ้นส่วนที่ยังสามารถนำกลับมาใช้ได้

2.4 ขยะติดเชื้อและขยะอันตราย (Hazardous Waste) เป็นขยะจากสถานพยาบาลหรืออื่น ๆ ซึ่งต้องใช้กรรมวิธีในการทำลายเป็นพิเศษ ได้แก่ วัสดุที่ผ่านการใช้ในโรงพยาบาล แบตเตอรี่ กระจกสี พลาสติก ฟิล์มถ่ายรูป ถ่านไฟฉาย เป็นต้น การกำจัดขยะติดเชื้อจากโรงพยาบาลจะทำลายโดยการเผาในเตาเผา ส่วนขยะอันตรายอื่นๆ ต้องดำเนินการอย่างระมัดระวัง

3. การจัดทำฐานข้อมูลเพื่อการวางแผนจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

การวางแผนจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลที่มีประสิทธิภาพ ข้อสำคัญประการหนึ่งที่จะนำไปสู่กระบวนการตัดสินใจคือ ข้อมูลในการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลจำเป็นต้องมีการรวบรวมและจัดเก็บข้อมูลที่สามารถเรียกใช้งานได้อย่างรวดเร็ว คล่องตัว และมีการจัดเก็บอยู่ในระบบเดียวกัน ง่ายต่อการสืบค้นข้อมูล สำหรับขั้นตอนในการจัดทำและจัดเก็บข้อมูลเพื่อการวางแผนมีดังนี้

3.1 ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลที่มีอยู่ทั้งหมด โดยข้อมูลที่ควรรวบรวม และจัดเก็บไว้ประกอบด้วยข้อมูลต่างๆดังนี้

3.1.1. ข้อมูลประชากร ทั้งประชากรตามทะเบียนราษฎรและประชากรแฝง

3.1.2. ข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.1.3. ข้อมูลปริมาณการเกิดขยะมูลฝอยในแต่ละวัน

3.1.4. ข้อมูลองค์ประกอบของขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น เช่น ร้อยละของขยะอินทรีย์ แก้ว

พลาสติก กระดาษ หรือขยะอันตรายอื่นๆ เป็นต้น

3.1.5. ข้อมูลการจัดเก็บ รวบรวมขยะมูลฝอย เช่น จำนวนถังรองรับขยะมูลฝอย

การกระจายของถังตามเขตชุมชนต่างๆ จำนวนพนักงานเก็บขน เส้นทางรถเก็บขน จำนวนรถเก็บขนขยะมูลฝอย ความพอเพียงในการจัดเก็บในปัจจุบัน

3.1.6. ข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่กำจัดขยะมูลฝอยในปัจจุบัน เช่น ขนาดพื้นที่ ที่ตั้ง การจัดการสิ่งแวดล้อมโดยรอบ

3.1.7. จำนวนข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของท้องถิ่น

3.2 การนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาจัดหมวดหมู่ให้ชัดเจน โดยการป้อนข้อมูลเพื่อจัดเก็บในระบบคอมพิวเตอร์ หรือพัฒนาเป็นระบบข้อมูลสารสนเทศ (Management Information System: MIS) ที่เรียกใช้งานได้ง่าย

3.3 การออกแบบฟอร์ม สำหรับการบันทึกข้อมูลรายวัน รายสัปดาห์ รายเดือน หรือรายปี ให้กับฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ได้กรอกข้อมูลในแบบฟอร์มเพื่อให้มีการจัดเก็บข้อมูลไว้เป็นฐานข้อมูลในการวางแผนของผู้บริหาร การกรอกแบบฟอร์มข้อมูลนี้จะ ได้ทั้งข้อมูลเชิงปริมาณ และข้อมูลเชิงคุณภาพที่สามารถนำมาวิเคราะห์และวางแผนต่อไป

3.4 ข้อมูลที่รวบรวมและจัดเก็บไว้ ควรมีการพัฒนาให้ทันสมัยตลอดเวลา โดยเฉพาะข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น ควรบันทึกทุกวัน เพื่อที่จะได้ทราบปริมาณขยะมูลฝอยที่ผลิตได้ในแต่ละวัน ซึ่งข้อมูลอาจแตกต่างกันไปตามสภาพของฤดูกาล เช่น ถ้าเป็นฤดูที่มีผลไม้มาก ประเภทของขยะมูลฝอยก็อาจเป็นพวกขยะอินทรีย์ ที่ย่อยสลายง่ายกว่ามูลฝอยประเภทอื่นๆ เป็นต้น

3.5 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมอบหมายหน้าที่ในการรวบรวมข้อมูล หรือบันทึกข้อมูลให้กับเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเฉพาะในการดำเนินงาน ซึ่งโดยมากอาจมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ของกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมหรือกองช่าง ทั้งนี้อยู่ที่โครงสร้างการบริหารงานขององค์กรนั้น ๆ เจ้าหน้าที่เหล่านี้ควรได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะในการจัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศ (Information Data Based) รวมทั้งต้องมีความชำนาญในการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์

3.6 การนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาใช้ในกระบวนการวางแผนและตัดสินใจนั้น เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่ผู้บริหารท้องถิ่นควรเรียกข้อมูลมาประกอบในการตัดสินใจวางแผนงานด้านการจัดการขยะมูลฝอย เช่น ความต้องการของจำนวนถังรองรับขยะมูลฝอยควรเป็นเท่าใดในแต่ละปี ชี้ความสามารถในการรองรับได้ของสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยในปัจจุบัน หรือแม้กระทั่งเรื่องของการพัฒนาจำนวนพนักงานที่จะมาทำหน้าที่ในการเก็บขนขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

4. การลดอัตราการเกิดขยะมูลฝอย สามารถทำได้ดังนี้

4.1 การลดปริมาณการผลิตขยะมูลฝอย (Reduce) ทำได้โดย

4.1.1. ใช้สินค้าชนิดเติม เช่น ผงซักฟอก น้ำยาล้างจาน น้ำยาทำความสะอาด และถ่านไฟฉายชนิดชาร์จใหม่

4.1.2. เลือกใช้สินค้าที่มีคุณภาพ มีห่อบรรจุภัณฑ์น้อย อายุการใช้งานยาวนานและตัวสินค้าไม่เป็นพิษ

4.1.3. การใช้ภาชนะแทนบรรจุภัณฑ์ เช่น ปิ่นโต งานและกล่องใส่อาหารแทนการใช้ถุงพลาสติก

4.1.4. ลดการใช้วัสดุย่อยสลายยาก เช่น โฟมบรรจุอาหาร และถุงพลาสติก

4.1.5. ลดการใช้สินค้าฟุ่มเฟือย เช่น การใช้ผ้าเช็ดหน้าแทนการใช้กระดาษทิชชู

4.2 การลดปริมาณขยะ โดยการใช้ซ้ำ (Reuse) โดยการใช้วัสดุสิ่งของต่างๆ ให้คุ้มค่า ที่สุดได้แก่

4.2.1. การใช้กระดาษทั้ง 2 หน้า

4.2.2. การนำบรรจุภัณฑ์มาใช้ซ้ำ เช่น การนำกล่อง ถุงมาใช้ประโยชน์ซ้ำหลายครั้ง

4.2.3. ขวดน้ำดื่มที่หมดแล้วนำมาใช้ใส่น้ำดื่ม การนำขวดแก้วมาทำเป็นแจกันดอกไม้ เป็นต้น

4.3 การลดปริมาณขยะ โดยการรีไซเคิล (Recycle) โดยการนำวัสดุที่ยังสามารถนำกลับมาใช้ใหม่

นำมาแปรรูปใช้ใหม่โดยกรรมวิธีต่างๆ โดยการคัดแยกขยะมูลฝอยแต่ละประเภท ทั้งที่บ้าน โรงเรียนและสำนักงาน เพื่อนำเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล โดยการนำวัสดุรีไซเคิลไปขายหรือนำไปบริจาค นำเข้าธนาคารขยะรีไซเคิล เป็นต้น

5. การคัดแยกขยะมูลฝอย

5.1 ประเภทของขยะมูลฝอย มี 4 ประเภท คือ

5.1.1. ขยะทั่วไป เป็นขยะที่ย่อยสลายยากและไม่คุ้มค่าในการนำไปรีไซเคิล เช่น ของบะหมี่สำเร็จรูป เปลือกลูกอม ถุงขนม ถุงพลาสติกเป็นอาหาร ซึ่งจากปริมาณขยะมูลฝอยทั้งหมดมีอยู่ประมาณร้อยละ 3

5.1.2. ขยะย่อยสลายได้ เช่น เศษผัก เศษอาหารและเปลือกผลไม้ สามารถนำไปหมักทำปุ๋ยได้ ซึ่งจากปริมาณขยะมูลฝอยทั้งหมดมีอยู่ประมาณร้อยละ 46

5.1.3. ขยะรีไซเคิลหรือขยะที่สามารถนำไปขายได้ เช่น แก้ว กระดาษ พลาสติก โลหะ อโลหะ ซึ่งจากปริมาณขยะมูลฝอยทั้งหมดมีอยู่ประมาณร้อยละ 42

5.1.4. ขยะอันตราย เช่น ขยะติดเชื้อ ขยะพิษ

5.2 ข้อกำหนดในการคัดแยกขยะมูลฝอย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบด้านการจัดการขยะมูลฝอยควรส่งเสริมให้ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบดำเนินการคัดแยก โดยมีข้อกำหนดดังต่อไปนี้

5.2.1. คัดแยกขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้หรือขยะรีไซเคิลออกจากขยะย่อยสลาย ขยะอันตรายและขยะทั่วไป

5.2.2. จัดเก็บขยะที่ทำการคัดแยกแล้วในบ้านเรือนไว้ในถุงหรือถังรองรับขยะแบบแยกประเภทที่หน่วยราชการจัดเตรียมไว้

5.2.3. จัดวางภาชนะรองรับขยะแบบแยกประเภทในบริเวณที่มีอากาศถ่ายเทสะดวกมีแสงสว่างเพียงพอ ไม่กีดขวางทางเดิน อยู่ห่างจากสถานที่ประกอบอาหารที่รับประทานอาหารแหล่งน้ำดื่ม

5.2.4. ให้จัดเก็บขยะอันตราย หรือภาชนะบรรจุสารที่ไม่ทราบแน่ชัด เป็นสัดส่วนแยกต่างหากจากขยะอื่นๆ เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของสารพิษ หรือการระเบิด แล้วให้นำไปรวบรวมไว้ในภาชนะหรือสถานที่รวบรวมขยะอันตรายของชุมชน

5.2.5. ห้ามจัดเก็บขยะอันตรายไว้รวมกัน โดยให้แยกเก็บเป็นประเภทๆ หากเป็นของเหลวให้ใส่ถังหรือภาชนะบรรจุที่มีขีดและไม่วัไหล หากเป็นของแข็งหรือกิ่งของแข็งให้เก็บใส่ถังหรือภาชนะที่แข็งแรง

5.2.6. หลีกเลี่ยงการเก็บกักขยะที่ทำการคัดแยกแล้วและมีคุณสมบัติที่เหมาะสมแก่การเพาะพันธุ์ของพาหะนำโรค หรือที่อาจเกิดการรั่วไหลของสารพิษไว้เป็นเวลานาน

5.2.7. หากมีการใช้น้ำทำความสะอาดวัสดุคัดแยกแล้วหรือวัสดุเหลือใช้ที่มีไขมันหรือตะกอนน้ำมันปนเปื้อน จะต้องระบายน้ำเสียนั้นผ่านตะแกรงและบ่อดักไขมันก่อนระบายสู่ท่อน้ำสาธารณะ

5.2.8. ห้ามเผา หลอม สกัดหรือดำเนินการอื่นใด เพื่อการคัดแยก การสกัด โลหะมีค่า หรือการทำลายขยะในบริเวณที่พักอาศัย หรือพื้นที่ที่ไม่มีระบบป้องกันและควบคุมของเสียที่จะเกิดขึ้น

6. การเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีหน้าที่รับผิดชอบด้านการจัดการขยะในชุมชน จะต้องจัดเตรียมภาชนะ และรถสำหรับเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย ตามข้อกำหนดดังต่อไปนี้

6.1 ภาชนะสำหรับรองรับขยะมูลฝอย

6.1.1. จัดวางภาชนะรองรับขยะในบริเวณพื้นที่ที่มีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น เช่น ตลาด ที่พักอาศัย สถาบันการศึกษา ชุมชน อุตสาหกรรม หรืออื่นๆ ตามข้อกำหนดอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

6.1.1.1 จัดวางภาชนะรองรับขยะแบบแยกประเภทในอัตราไม่น้อยกว่า 500 ลิตรต่อ 50 – 80 หลังคาเรือน หรือต่อประชากร 350 คน หรือตามความเหมาะสมของชุมชน

6.1.1.2 จัดให้มีภาชนะหรือสถานที่ที่ใช้สำหรับเก็บกักขยะแบบแยกประเภท ณ จุดรวบรวมขยะ (Station) ของชุมชนเพื่อรอการเก็บขนไปกำจัดหรือดำเนินการอย่างอื่น โดยให้มีความจุไม่น้อยกว่า 3 เท่าของปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในแต่ละวันหรือตามความเหมาะสมของสถานที่

6.1.2. การจัดหาภาชนะรองรับขยะ หรือสถานที่เก็บกักขยะรวมในชุมชน จะต้องพิจารณาตามลักษณะของขยะที่จะทำการคัดแยก เช่น จัดหาภาชนะหรือสถานที่เก็บกักขยะย่อยสลายและขยะรีไซเคิล หรือขยะรีไซเคิล ขยะย่อยสลาย และขยะทั่วไป หรือขยะรีไซเคิล ขยะย่อยสลาย ขยะทั่วไป และขยะอันตราย

6.1.3. สถานที่ที่ใช้สำหรับเก็บกักขยะรวมในชุมชนจะต้องมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

6.1.3.1 ผนังต้องทำด้วยวัสดุถาวรและทนไฟ

6.1.3.2 พื้นผิวภายในต้องเรียบและกันน้ำซึม

6.1.3.3 ต้องมีการป้องกันกลิ่น น้ำฝน และสัตว์คุ้ยเขี่ยหรือพาหะนำโรค

6.1.3.4 มีความสะดวกในการทำความสะอาดและรวบรวมน้ำเสียที่เกิดจากขยะเพื่อ

นำไปบำบัด

- 6.1.3.5 ต้องมีระบบระบายและถ่ายเทอากาศที่ดี และป้องกันน้ำเข้าสู่สถานที่เก็บกัก
- 6.1.3.6 ตั้งอยู่ห่างจาก แหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค สถานที่ประกอบอาหาร สถานที่รับประทานอาหาร บริเวณที่เลี้ยงเด็กอ่อน หรือสนามเด็กเล่นตามข้อกำหนดของท้องถิ่นหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
- 6.1.3.7 ตั้งอยู่ในบริเวณที่สาธารณชนเข้าถึงได้ง่าย และรถเก็บขยะสามารถเข้าไปดำเนินการขนถ่ายได้สะดวก
- 6.1.3.8 มีเครื่องปิดกั้นให้พ้นจากสายตาสาธารณชนและมีรั้วรอบขอบชิด
- 6.1.3.9 มีเครื่องหมายแสดงว่าเป็นสถานที่เก็บกักขยะ ป้ายแสดงแผนการเก็บขนและแผนฉุกเฉินสำหรับช่วงเวลาที่ความจุของสถานที่ไม่เพียงพอเนื่องจากความล่าช้าในการขนส่งขยะไปจัดการ
- 6.1.3.10. ภาชนะรองรับขยะ หรือสถานที่เก็บกักขยะรวมในชุมชน จะต้องตั้งอยู่ในที่ที่ไม่มีสิ่งกีดขวางทางจราจร และการสัญจรของประชาชน
- 6.1.3.11. ขยะจะต้องถูกเก็บรวบรวมไว้ในภาชนะรองรับแบบแยกประเภทตามที่ได้ระบุไว้ในภาชนะหรือสถานที่เก็บกักขยะซึ่ง ได้จัดเตรียมไว้สำหรับชุมชนนั้น
- 6.2 ผู้คัดแยกขยะมูลฝอย
- 6.2.1. ห้ามบุคคลใดดำเนินการคัดแยกขยะเพื่อประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ในภาชนะรองรับขยะหรือสถานที่เก็บกักขยะรวมของชุมชน เว้นแต่
- 6.2.1.1 บุคคลดังกล่าวได้รับอนุญาตจากหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการขยะในชุมชน
- 6.2.1.2 บริเวณหรือสถานที่เก็บกักขยะดังกล่าวได้จัดไว้เป็นพื้นที่เฉพาะสำหรับการคัดแยกได้
- 6.2.1.3 กรณีอื่นๆ ตามที่หน่วยงานส่วนท้องถิ่นกำหนด
- 6.2.2. บุคคลใดที่ได้รับอนุญาตให้เป็นผู้คัดแยกขยะในภาชนะหรือสถานที่เก็บกักขยะในชุมชน จะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดดังต่อไปนี้
- 6.2.2.1 ควบคุมมิให้มีการหกหล่น ปลิวฟุ้งของขยะและการรั่วไหลของน้ำชะขยะ ในขณะที่ดำเนินการคัดแยก
- 6.2.2.2 จัดเก็บขยะและภาชนะรองรับให้อยู่ในสภาพเดิมหลังจากคัดแยกแล้วเสร็จ
- 6.2.2.3 ของมีคม เช่น เศษแก้ว หรือเข็มฉีดยา จะต้องคัดแยกออกจากขยะอื่นๆ และใส่ถุงมือที่มีความหนาเพียงพอ เพื่อป้องกันการเกิดบาดแผลในขณะที่ทำการคัดแยก
- 6.2.2.4 ห้ามทำการคัดแยกวัตถุต้องสงสัยหรือภาชนะบรรจุวัสดุที่ไม่ทราบแน่ชัดหากพบเห็น ให้รีบแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการตรวจสอบต่อไป
- 6.2.2.5 ห้ามเผา หลอม สกัดหรือดำเนินกิจกรรมอื่นใด เพื่อการคัดแยก การสกัด โลหะมีค่าหรือทำลายขยะในบริเวณพื้นที่ที่ไม่มีระบบป้องกันและควบคุมของเสียที่จะเกิดขึ้น
- 6.2.2.6 ไม่คัดแยกขยะในขณะที่ร่างกายมีบาดแผล หรือเจ็บป่วย

- 6.2.2.7 ในขณะที่ดำเนินการคัดแยกขยะจะต้องสวมเสื้อผ้าให้รัดกุมและสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันตนเอง เช่น ถุงมือ ผ้าปิดจมูก แว่นตา หมวกคลุมผม และรองเท้าบูท
- 6.2.2.8 เมื่อคัดแยกขยะแล้วเสร็จให้ทำความสะอาดร่างกายโดยการอาบน้ำฟอกสบู่ทุกครั้ง
- 6.2.2.9 ควรทำความสะอาดเสื้อผ้าหรืออุปกรณ์ป้องกันต่างๆ ภายหลังเลิกใช้งานในแต่ละครั้งและให้ทำความสะอาดแยกต่างหากจากชุดอื่นๆ
- 6.2.2.10 ควรรับประทานอาหารและดื่มน้ำที่สะอาด รวมทั้งล้างมือก่อนรับประทานอาหารทุกครั้ง
- 6.2.2.11 ควรมีการตรวจสุขภาพประจำปี เช่น ตรวจเลือด ตับ ไต และปอด และฉีดวัคซีนป้องกันโรค เช่น บาดทะยัก ไทฟอยด์และอื่น ๆ
- 6.3 จำนวนรถเก็บรวบรวมขยะ
- จัดการเก็บรวบรวมขยะและพนักงานประจำรถให้เพียงพอกับปริมาณขยะที่เกิดขึ้นตามเกณฑ์ต่อไปนี้
- 6.3.1 จัดหารถยนต์เก็บรวบรวมขยะ 1 คัน ประเภทธรรมดาเปิดข้าง ขนาด 4 ลบ.ม. (5 ลบ.หลา) ต่อประชากร 2,000 คน หรือ
- 6.3.2 จัดหารถยนต์เก็บรวบรวมขยะ 1 คัน ประเภทธรรมดาเปิดข้าง ขนาด 10 ลบ.ม. (13 ลบ.หลา) ต่อประชากร 5,000 คน หรือ
- 6.3.3 จัดหารถยนต์เก็บรวบรวมขยะ 1 คัน ประเภทธรรมดาเปิดข้าง ขนาด 12 ลบ.ม. (15 ลบ.หลา) ต่อประชากร 6,000 คน หรือ
- 6.3.4 จัดหารถยนต์เก็บรวบรวมขยะแบบอัดท้ายขนาดความจุ 8 ลบ.ม. (10 ลบ.หลา) 1 คัน ต่อประชากร 12,000 คน หรือ
- 6.3.5 จัดหารถยนต์เก็บรวบรวมขยะแบบอัดท้ายขนาดความจุ 10 ลบ.ม. (13 ลบ.หลา) 1 คัน ต่อประชากร 15,000 คน
- 6.4 การดำเนินการจัดเก็บ
- 6.4.1 จัดเก็บขยะให้หมดทุกวันหรือให้มีปริมาณขยะตกค้างน้อยที่สุด เพื่อป้องกันปัญหาเรื่องกลิ่น ทัศนียภาพและพาหะนำโรค
- 6.4.2 จัดเก็บขยะแยกตามประเภท/ชนิดของขยะที่ได้คัดแยกไว้ เช่น การจัดเก็บขยะรีไซเคิล แยกต่างหากจากขยะย่อยสลาย ขยะทั่วไปและขยะอันตราย
- 6.4.3 จัดเก็บขยะอันตรายแยกต่างหากจากขยะรีไซเคิล ขยะย่อยสลายและขยะทั่วไป
- 6.4.4 จัดให้มีวันเก็บรวบรวมพิเศษสำหรับขยะรีไซเคิลและขยะอันตรายอย่างน้อย สัปดาห์ละ 1 ครั้ง และห้ามใช้รถเก็บรวบรวมที่มีระบบอัดขยะเก็บรวบรวมขยะอันตราย
- 6.4.5 ควบคุมมิให้เกิดการฟุ้งกระจายของขยะและการหกรั่วของน้ำชะขยะในขณะที่จัดเก็บรวบรวม

6.4.6 ห้ามมิให้ระบายน้ำเสียที่เกิดจากการล้างหรือทำความสะอาดภาชนะ และสถานที่เก็บกักขยะลงสู่แม่น้ำ แอ่งน้ำ ลำน้ำ คลองระบายน้ำ แหล่งน้ำสาธารณะหรือแหล่งน้ำธรรมชาติอื่นๆ โดยปราศจากการบำบัดจนได้ค่าตามมาตรฐานคุณภาพน้ำทิ้งตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกำหนด

6.4.7 จัดเก็บขยะติดเชื่อตามมาตรฐานที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด

6.4.8 จัดการขยะอันตรายตามที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกำหนด

6.5 เส้นทางการจัดเก็บ

6.5.1 กำหนดเส้นทางให้จุดสุดท้ายของการเก็บขยะ อยู่ใกล้สถานีขนถ่ายขยะ หรือพื้นที่กำจัดขยะมากที่สุด ส่วนเส้นทางการเก็บรวบรวมขยะรีไซเคิลควรให้จุดสุดท้ายของการเก็บรวบรวมอยู่ใกล้โรงงานคัดแยกและแปรรูปขยะมากที่สุด

6.5.2 ถ้าบริเวณใดมีการจราจรติดขัดมากๆ ให้หลีกเลี่ยงการเก็บรวบรวมในเวลานั้น โดยดำเนินการในเวลาที่มีการจราจรน้อยที่สุด

6.5.3 ควรเก็บรวบรวมขยะ ในบริเวณที่มีปริมาณมากที่สุดก่อน ในช่วงวันที่ทำการเก็บขนขยะ

6.5.4 ในกรณีที่พบว่าในพื้นที่ที่มีขยะปริมาณน้อย และมีจุดเก็บรวบรวมอยู่กระจัดกระจาย ให้ทำการเก็บรวบรวมในบริเวณพื้นที่ดังกล่าวเป็นที่สุดท้ายแต่เก็บให้หมดในวันเดียวกัน

6.6 การป้องกันอันตรายสำหรับพนักงานเก็บขน

6.6.1 จัดอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลให้เพียงพอสำหรับพนักงานเก็บรวบรวมขยะ เช่น ถุงมือ รองเท้า ผ้าปิดจมูก เป็นต้น รวมทั้งกำชับให้พนักงานแต่งกายให้ถูกสุขลักษณะโดยใช้ อุปกรณ์ ป้องกันอันตรายที่จัดเตรียมให้ ได้แก่ การสวมเสื้อผ้าที่รัดกุม ใส่ถุงมือให้มิดชิด สวมรองเท้าหุ้มส้นและใช้ผ้าปิดจมูกตลอดระยะเวลาการปฏิบัติงาน

6.6.2 ตรวจสอบสุขภาพพนักงานเก็บรวบรวมขยะเป็นประจำทุกปีดูแลรักษาอุปกรณ์และรถเก็บรวบรวมขยะให้อยู่ในสภาพดีตลอดเวลา

7. การเก็บขนขยะมูลฝอย

การขนส่ง หรือเคลื่อนย้ายขยะควรจะปฏิบัติตามข้อกำหนดดังต่อไปนี้

7.1 ควบคุมดูแลมิให้มีการบรรทุกขยะเกินพิกัดน้ำหนักที่กำหนดไว้ สำหรับรถเก็บรวบรวมขยะนั้น ๆ

7.2 ปฏิบัติตามข้อจำกัดน้ำหนัก และระเบียบวิธีการขนส่งวัสดุบนถนนสาธารณะซึ่งกำหนดโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

7.3 ขยะจะต้องถูกขนส่งในภาชนะบรรจุหรือคู่มือที่ปิดของยานพาหนะขนส่ง อาทิ การปิดฝา ด้านข้าง และด้านท้ายของรถยนต์เก็บขนขยะแบบเปิดข้างเทท้ายในระหว่างการขนส่ง

7.4 ควบคุมการรั่วไหลของน้ำชะขยะ ระหว่างการขนส่งโดยการจัดให้มีถังรองรับ น้ำชะขยะ (Holding Tank)

7.5 ควบคุมการหกหล่น ปลิวฟุ้งของขยะออกนอกยานพาหนะขนส่ง โดยจัดให้มีผ้าใบหรือตาข่ายปกคลุมขยะในระหว่างการขนส่ง

7.6 ขนส่งขยะรีไซเคิลแยกต่างหากจากขยะย่อยสลาย ขยะทั่วไปและขยะอันตราย

7.7 ขยะอันตรายจะต้องขนส่งแยกต่างหากจากขยะรีไซเคิล ขยะย่อยสลาย และขยะทั่วไป และปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อกำหนดของการขนส่งวัตถุอันตรายตามพระราชบัญญัติ วัตถุอันตรายหรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

7.8 จำกัดความเร็วของรถในช่วงที่วิ่งผ่านชุมชนบริเวณทางร่วมหรือทางแยกให้มีความเร็วไม่เกิน 40 กิโลเมตรต่อชั่วโมง เพื่อป้องกันปัญหาด้านการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองและอุบัติเหตุ

7.9 พนักงานขับรถ จะต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความระมัดระวัง และปฏิบัติตามกฎจราจรอย่างเคร่งครัด

7.10 ห้ามมิให้ระบายน้ำชะขยะ และน้ำเสียที่เกิดจากการล้าง หรือทำความสะอาดยนต์เก็บขนขยะลงสู่แม่น้ำ แหล่งน้ำ ลำน้ำ คลองระบายน้ำ แหล่งน้ำสาธารณะหรือแหล่งน้ำธรรมชาติ อื่น ๆ โดยปราศจากการบำบัดจนได้ค่าตามมาตรฐานคุณภาพน้ำทิ้งตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกำหนด ติดตั้งป้ายหรือเครื่องหมายแสดงทางเข้าสถานที่กำจัดขยะให้ชัดเจน เพื่อป้องกันอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นจากประชาชนที่สัญจรผ่านไปมา

8. สถานที่กำจัดขยะ

8.1 เกณฑ์การคัดเลือกพื้นที่สถานีขนถ่ายขยะมูลฝอย และสถานที่นำวัสดุกลับคืน

8.1.1 ไม่ตั้งอยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1 และชั้นที่ 2 ตามมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดชั้นคุณภาพลุ่มน้ำเมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม 2528

8.1.2 ตั้งอยู่ห่างจากแนวเขตโบราณสถาน ตาม พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ไม่น้อยกว่า 1 กิโลเมตร

8.1.3 ควรตั้งอยู่ห่างจากชุมชนหลัก ไม่น้อยกว่า 1 กิโลเมตร ตามข้อกำหนดกรมควบคุมมลพิษ

8.2 เกณฑ์การคัดเลือกพื้นที่ของสถานที่กำจัด โดยเตาเผา และสถานที่หมักทำปุ๋ย

8.2.1 ไม่ตั้งอยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1 และชั้นที่ 2 ตามมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดชั้นคุณภาพลุ่มน้ำเมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม 2528

8.2.2 ตั้งอยู่ห่างจากแนวเขตโบราณสถาน ตาม พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ไม่น้อยกว่า 1 กิโลเมตร

8.2.3 ควรตั้งอยู่ห่างจากชุมชนหลัก ไม่น้อยกว่า 2 กิโลเมตร ตามข้อกำหนดกรมควบคุมมลพิษ

8.2.4 ที่ตั้งของสถานที่กำจัด โดยเตาเผาควรเป็นที่โล่ง ไม่อยู่ในที่อับลม

8.3 เกณฑ์การคัดเลือกพื้นที่ของสถานที่ฝังกลบขยะมูลฝอย

8.3.1 ไม่ตั้งอยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1 และชั้นที่ 2 ตามมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ เมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม 2528

8.3.2 ตั้งอยู่ห่างจากแนวเขตโบราณสถาน ตามพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ไม่น้อยกว่า 1 กิโลเมตร

8.3.3 ตั้งอยู่ห่างจากแนวเขตสนามบินไม่น้อยกว่า 5 กิโลเมตร

8.3.4 ควรตั้งอยู่ห่างจากบ่อน้ำตื้น หรือโรงผลิตน้ำประปาในปัจจุบันไม่น้อยกว่า 700 เมตร

8.3.5 ควรตั้งอยู่ห่างจากแหล่งน้ำธรรมชาติหรือมนุษย์สร้างขึ้นมา รวมทั้งพื้นที่ชุ่มน้ำ (Wetland) ไม่น้อยกว่า 300 เมตร

8.3.6 เป็นพื้นที่ซึ่งสภาพธรณีวิทยา หรือลักษณะใต้พื้นดินมั่นคงแข็งแรงพอที่จะรองรับขยะมูลฝอย

8.3.7 ควรเป็นพื้นที่ดอน ในกรณีเป็นพื้นที่ลุ่มที่มีโอกาสเกิดน้ำท่วมฉับพลันหรือน้ำป่าไหลหลากจะต้องมีมาตรการป้องกันแก้ไข

8.3.8 ควรเป็นพื้นที่ซึ่งระดับน้ำใต้ดินอยู่ลึก ในกรณีที่ระดับน้ำใต้ดินอยู่สูงจะต้องมีมาตรการป้องกันแก้ไข

8.3.9 ควรเป็นพื้นที่ต่อเนื่องผืนเดียวและมีขนาดเพียงพอ สามารถใช้งานฝังกลบได้ไม่น้อยกว่า 20 ปี

9. การคัดแยกขยะในสถานที่กำจัดขยะ

การจัดให้มีการคัดแยกขยะในบริเวณสถานที่กำจัดขยะควรปฏิบัติดังต่อไปนี้

9.1 จัดเตรียมบริเวณพื้นที่คัดแยกขยะไว้เฉพาะแยกต่างหากจากพื้นที่ที่ต้องใช้สำหรับการกำจัดขยะหรือพื้นที่ที่ติดตั้งอุปกรณ์สำหรับกำจัดขยะ

9.2 บริเวณพื้นที่ดำเนินการคัดแยกขยะจะต้องมีลักษณะอย่างน้อย ดังต่อไปนี้

9.2.1 สามารถรองรับขยะที่จะนำเข้ามาคัดแยกหรือกำจัดได้ไม่น้อยกว่า 1 เท่าของปริมาณขยะที่สถานที่จัดการขะนั้นสามารถรองรับได้สูงสุดต่อวัน

9.2.2 มีระบบป้องกันน้ำฝน และน้ำท่า เพื่อป้องกันน้ำฝนสัมผัสกับขยะ

9.2.3 มีระบบป้องกันสัตว์คุ้ยเขี่ย และพาหะนำโรค

9.2.4 มีแสงสว่างเพียงพอ และมีการระบายอากาศที่ดี

9.2.5 จัดให้มีมาตรการควบคุมความปลอดภัยในการทำงานให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานหรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

9.3 บริเวณพื้นที่สำหรับเก็บรวบรวมวัสดุที่นำกลับคืนจะต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

9.3.1 มีขนาดความจุไม่น้อยกว่า 1 เท่าของปริมาณวัสดุที่คัดแยกได้สูงสุดต่อวัน

9.3.2 แบ่งเป็นสัดส่วนที่ชัดเจนตามหมวดหมู่หรือประเภทของขยะที่ได้คัดแยกไว้และที่จะนำไปเก็บกัก

9.3.3 บริเวณที่เก็บกักขยะอันตรายจะต้องแยกต่างหากจากพื้นที่สำหรับเก็บรวบรวมวัสดุที่สามารถใช้ประโยชน์ประเภทอื่นๆ

9.3.4 มีระบบระบายอากาศและระบบป้องกันอัคคีภัย ตามข้อกำหนดของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

9.3.5 มีระบบป้องกันน้ำฝน กลิ่น แมลง พาหะนำโรคและเหตุรำคาญอื่น ๆ ตามข้อกำหนดของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

9.4 จัดให้มีการฝึกอบรมผู้ที่จะคัดแยกขยะภายในบริเวณสถานที่จัดการขยะทั้งในด้านความปลอดภัยในการดำเนินงานและการคัดแยกขยะอย่างถูกสุขลักษณะ

10. ระบบการกำจัดขยะมูลฝอย

10.1 การหมักทำปุ๋ย

10.1.1. ข้อกำหนดทั่วไป สถานที่หมักทำปุ๋ย จะต้องจัดเตรียมรายละเอียดข้อมูลดังต่อไปนี้

10.1.1.1 แผนที่หรือภาพถ่ายทางอากาศแสดงที่ตั้ง และอาณาเขตของสถานที่หมักทำปุ๋ยการใช้ที่ดินโดยรอบในรัศมี 1 กิโลเมตร โดยใช้มาตราส่วนที่เหมาะสม แสดงแผนผังกระบวนการปฏิบัติงานของสถานที่หมักทำปุ๋ย แหล่งกำเนิดองค์ประกอบ ปริมาณขยะที่จะรับเข้ามาหมักทำปุ๋ย สารเคมีแต่งที่ใช้รวมทั้งการคาดการณ์ปริมาณขยะมูลฝอยในอนาคต

10.1.1.2 กระบวนการหมักและกำลังการผลิตที่ออกแบบไว้ เครื่องจักรและอุปกรณ์ที่ใช้ใช้งาน ระยะเวลาที่ใช้ในการหมัก การคัดแยกวัสดุและการแปรสภาพก่อนการหมัก

10.1.1.3 จำนวนวันและชั่วโมงปฏิบัติงาน จำนวนบุคลากรทั้งหมด การจัดการวัสดุที่คัดแยกออกหรือสิ่งตกค้าง เพื่อนำไปกำจัดต่อไป ปริมาณปุ๋ยหรือผลิตภัณฑ์อื่นๆ ที่ผลิตได้ ตลอดจนแนวทางการปรับปรุงคุณภาพปุ๋ยหมักและการใช้ประโยชน์

10.1.2. ข้อกำหนดที่ตั้ง

10.1.2.1 ไม่ตั้งอยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1 และชั้นที่ 2 ตามมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดชั้นคุณภาพลุ่มน้ำเมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม 2528 ตั้งอยู่ห่างจากแนวเขตโบราณสถาน ตามพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ไม่น้อยกว่า 1 กิโลเมตร

10.1.2.2 ควรตั้งอยู่ห่างจากชุมชนหลักไม่น้อยกว่า 2 กิโลเมตร และควรตั้งอยู่ในที่โล่งแจ้ง และไม่อยู่ในที่มีน้ำท่วมถึง

10.1.2.3 ควรตั้งอยู่ห่างจากบ่อน้ำดื่ม แหล่งน้ำธรรมชาติหรือที่มนุษย์สร้างขึ้น พื้นที่ชุ่มน้ำ และโรงผลิตน้ำประปาไม่น้อยกว่า 500 เมตร หรือตามที่ส่วนราชการ หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกำหนด

10.1.3 ข้อกำหนดในการปฏิบัติงาน

10.1.3.1 กำหนดบุคลากรปฏิบัติงานในระหว่างชั่วโมงทำงาน ดิคประกาศชั่วโมงปฏิบัติงานที่ประตูทางเข้าเพื่อให้สาธารณชนได้ทราบโดยทั่วกัน

10.1.3.2 จัดเตรียมคู่มือการปฏิบัติงานและการบำรุงรักษา มาตรการความปลอดภัยในระหว่างการทำงาน

10.1.3.3 จัดเตรียมการตรวจสอบ และจัดการมิให้มูลฝอยติดเชื้อและขยะอันตราย หรือของเสียอันตรายปะปนกับขยะอินทรีย์ที่จะนำไปหมักทำปุ๋ย

10.1.3.4 บันทึกปริมาณขยะรายวันจากแหล่งกำเนิดต่างๆ ที่รับเข้ามา ปริมาณและประเภทวัสดุที่คัดแยกออกหรือสิ่งตกค้าง

10.1.3.5 ต้องจัดเตรียมมาตรการป้องกันอัคคีภัย แผนฉุกเฉินเพื่อแก้ไขปัญหากรณีเครื่องจักรอุปกรณ์เกิดขัดข้อง หรือเกิดความล่าช้าด้วยสาเหตุอื่นใดในระหว่างปฏิบัติงาน

10.1.3.6 ต้องควบคุมเศษขยะ กลิ่น แมลง ฝุ่นละออง และพาหะนำโรค เพื่อป้องกันปัญหาการกวนด้านสุขอนามัย และสภาพที่ไม่น่าดู

10.1.3.7 คัดแยกและเก็บรวบรวมเศษวัสดุที่ไม่ย่อยสลายจากการหมัก หรือสิ่งตกค้างอื่น ๆ จากกองปุ๋ยหมัก แล้วนำไปจัดการด้วยวิธีการที่เหมาะสมที่ไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อสภาพแวดล้อม

10.1.3.8 สุ่มตัวอย่างและวิเคราะห์คุณภาพของปุ๋ยหมักหรือผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการหมักปุ๋ย เช่น การวิเคราะห์สารอาหารที่จำเป็นสำหรับพืช ปริมาณ โลหะหนักหรือสารปรุงแต่งอื่นๆ พร้อมทั้งจดบันทึกผลการวิเคราะห์ดังกล่าว

10.1.3.9 ติดตามตรวจสอบน้ำผิวดิน แหล่งน้ำผิวดินภายนอกอาณาเขตสถานที่หมักทำปุ๋ย ซึ่งอาจได้รับผลกระทบจากสิ่งปนเปื้อนจากการดำเนินงานของสถานที่หมักทำปุ๋ย แหล่งน้ำนั้นจะตรวจสอบอย่างน้อย 1 จุด ในบริเวณใกล้ที่สุดกับสถานที่หมักทำปุ๋ย สำหรับลำน้ำไหล จะต้องตรวจสอบอย่างเพียงพอทั้งจุดเหนือน้ำและท้ายน้ำ สำหรับน้ำทิ้งจากการบำบัดน้ำเสียจะตรวจสอบที่จุดปล่อยออกจากอาณาเขตของสถานที่หมักทำปุ๋ย โดยให้มีมาตรฐานคุณภาพน้ำตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกำหนด

10.1.3.10 ข้อกำหนดการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำ ความถี่ของการสุ่มตัวอย่าง และการตรวจวิเคราะห์มีดังนี้

1) คุณภาพน้ำก่อนเริ่มโครงการ ทำการสุ่มตัวอย่างน้ำและตรวจวิเคราะห์คุณภาพจากแหล่งน้ำผิวดินภายนอกสถานที่หมักทำปุ๋ยก่อนเริ่มดำเนินการอย่างน้อย 1 ครั้ง

2) ดัชนีคุณภาพน้ำผิวดินตรวจสอบตามปกติ ทำการสุ่มตัวอย่างและวิเคราะห์ปีละ 2 ครั้ง โดยเฉพาะในช่วงต้นฤดูฝน และฤดูแล้ง รายละเอียดดัชนีคุณภาพน้ำทิ้งจากการบำบัดน้ำเสีย หรือจากบ่อเก็บกักน้ำฝนให้สุ่มตัวอย่างและตรวจวิเคราะห์ปีละ 2 ครั้ง ดัชนีคุณภาพน้ำที่ตรวจสอบอย่างน้อยต้องประกอบด้วยความเป็นกรด-ด่าง สารแขวนลอยทั้งหมดสารละลายทั้งหมด บีโอดี แอมโมเนียไนเตรทและฟอสเฟตทั้งหมด

10.2 การกำจัดโดยเตาเผา

10.2.1. ข้อกำหนดทั่วไป การดำเนินการสถานที่กำจัด โดยเตาเผา จะต้องจัดเตรียมรายละเอียดข้อมูลดังต่อไปนี้

10.2.1.1 แผนที่หรือภาพถ่ายทางอากาศแสดงที่ตั้งและอาณาเขตของสถานที่กำจัด โดยเตาเผา การใช้ที่ดินโดยรอบในรัศมี 1 กิโลเมตร โดยใช้มาตราส่วนที่เหมาะสม

10.2.1.2 แสดงแผนผังกระบวนการปฏิบัติงานของสถานที่กำจัด โดยเตาเผา แหล่งกำเนิดองค์ประกอบ ปริมาณขยะมูลฝอยที่จะรับเข้ามากำจัด รวมทั้งการคาดการณ์ปริมาณขยะมูลฝอยในอนาคต

10.2.1.3 กระบวนการเผาและขนาดที่ใช้ออกแบบ เครื่องจักรและอุปกรณ์ที่ใช้งาน ทั้งหมด จำนวนวันและชั่วโมงปฏิบัติงาน จำนวนบุคลากรทั้งหมด มาตรการความปลอดภัยในระหว่างการปฏิบัติงาน

10.2.1.4 รูปแบบการควบคุมการระบอบอากาศเสียจากปล่องเตาเผา การนำพลังงานความร้อนกลับไปใช้ประโยชน์ (ถ้ามี) การเก็บรวบรวมและการจัดการกากขี้เถ้า

10.2.2. ข้อกำหนดในการปฏิบัติงาน

10.2.2.1 จัดเตรียมเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในชั่วโมงทำงาน ติดประกาศชั่วโมงปฏิบัติงานที่ประตูทางเข้าเพื่อให้สาธารณชนได้ทราบโดยทั่วกัน

10.2.2.2 จัดเตรียมคู่มือการปฏิบัติงานและการบำรุงรักษา มาตรการควบคุมความปลอดภัยในระหว่างการปฏิบัติงาน

10.2.2.3 จัดเตรียมมาตรการตรวจสอบ และการจัดการมิให้มูลฝอยติดเชื้อและของเสียอันตราย ปะปนกับขยะมูลฝอยทั่วไปในสถานที่กำจัด โดยเตาเผา

10.2.2.4 ต้องควบคุมเศษขยะมูลฝอย กลิ่น แมลง และพาหะนำโรค เพื่อป้องกันปัญหาโรคทางด้านสุขอนามัย และสภาพที่ไม่น่าดู

10.2.2.5 บันทึกปริมาณขยะมูลฝอยรายวันจากแหล่งกำเนิดต่างๆ ที่นำไปกำจัด ปริมาณและประเภทวัสดุที่คัดแยกออก หรือสิ่งตกค้าง ปริมาณกากขี้เถ้าที่เก็บรวบรวม

10.2.2.6 ต้องจัดเตรียมมาตรการป้องกันอัคคีภัย แผนฉุกเฉินเพื่อแก้ไขปัญหากรณีเครื่องจักรอุปกรณ์เกิดขัดข้อง หรือเกิดความล่าช้าด้วยสาเหตุอื่นใดในระหว่างปฏิบัติงาน

10.2.2.7 ติดตามตรวจสอบอากาศเสียจากปล่องเตาเผา อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง โดยทำการเก็บตัวอย่างและตรวจวิเคราะห์หาค่าปริมาณฝุ่นละออง ซัลเฟอร์ไดออกไซด์ออกไซด์ของไนโตรเจน ไฮโดรเจนคลอไรด์ สารประกอบไดออกซิน และความทึบแสง ซึ่งจะต้องมีค่าไม่เกินมาตรฐานควบคุมการปล่อยทิ้งอากาศเสียจากเตาเผาขยะมูลฝอย ตามประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม

10.2.2.8 ต้องบำบัดน้ำเสียจากการปนเปื้อนขยะมูลฝอย และน้ำเสียใดๆ ทั้งหมดที่เกิดขึ้นภายในสถานที่กำจัด โดยเตาเผาให้มีคุณภาพน้ำทิ้งไม่เกินมาตรฐานคุณภาพน้ำทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรม ตามพระราชบัญญัติโรงงาน เก็บตัวอย่างน้ำทิ้งเพื่อตรวจสอบคุณภาพน้ำอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง คัดชนิดคุณภาพน้ำที่ตรวจสอบอย่างน้อยต้องประกอบด้วยความเป็นกรด-ด่าง สารแขวนลอยทั้งหมด สารละลายทั้งหมด และบีโอดี

10.2.2.9 ต้องกำจัดกากขี้เถ้าโดยการฝังกลบหรือวิธีการที่เหมาะสมที่ไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อสภาพแวดล้อม

10.3 การกำจัดโดยฝังกลบ

10.3.1. ข้อกำหนดทั่วไป การดำเนินการสถานที่ฝังกลบขยะมูลฝอย จะต้องจัดเตรียมรายละเอียด ข้อมูลและปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

10.3.1.1 แผนที่หรือภาพถ่ายทางอากาศแสดงที่ตั้งและอาณาเขตของสถานที่ฝังกลบ การใช้ที่ดินโดยรอบในรัศมี 1 กิโลเมตร โดยใช้มาตราส่วนที่เหมาะสม

10.3.1.2 แสดงแผนผังกระบวนการปฏิบัติงานของสถานที่ฝังกลบขยะมูลฝอย แหล่งกำเนิด ประเภท องค์ประกอบและปริมาณขยะมูลฝอยที่จะนำเข้ามากำจัด การคาดการณ์ปริมาณขยะมูลฝอยในอนาคต

10.3.1.3 จำนวนวันและชั่วโมงปฏิบัติงาน จำนวนบุคลากรทั้งหมด เครื่องจักรกลหนักที่ใช้ งาน อายุการใช้งานของสถานที่ฝังกลบ แหล่งและประเภทของวัสดุกลบทับ

10.3.1.4 ประเภทของสถานที่ฝังกลบ แบ่งออกเป็น

ประเภทที่ 1 : รับขยะมูลฝอยทั่วไป

ประเภทที่ 2 : รับขยะมูลฝอยที่ย่อยสลายยากหรือไม่เกิดการเน่าเสียง่ายหรือพลาสติก ยาง ท่อนไม้ แก้ว เศษวัสดุก่อสร้าง เป็นต้น

10.3.1.5 ขนาดเนื้อที่ที่ใช้ในการก่อสร้างสถานที่ฝังกลบขยะมูลฝอยให้ใช้แนวทางการพิจารณาต่อไปนี้ (ใช้การฝังกลบรวม 4 ชั้น และมีอายุการใช้งานประมาณ 20 ปี)

10-50 ตัน/วัน ใช้เนื้อที่ 15-70 ไร่

50-100 ตัน/วัน ใช้เนื้อที่ 70-130 ไร่

100-300 ตัน/วัน ใช้เนื้อที่ 130-380 ไร่

300-500 ตัน/วัน ใช้เนื้อที่ 380-620 ไร่

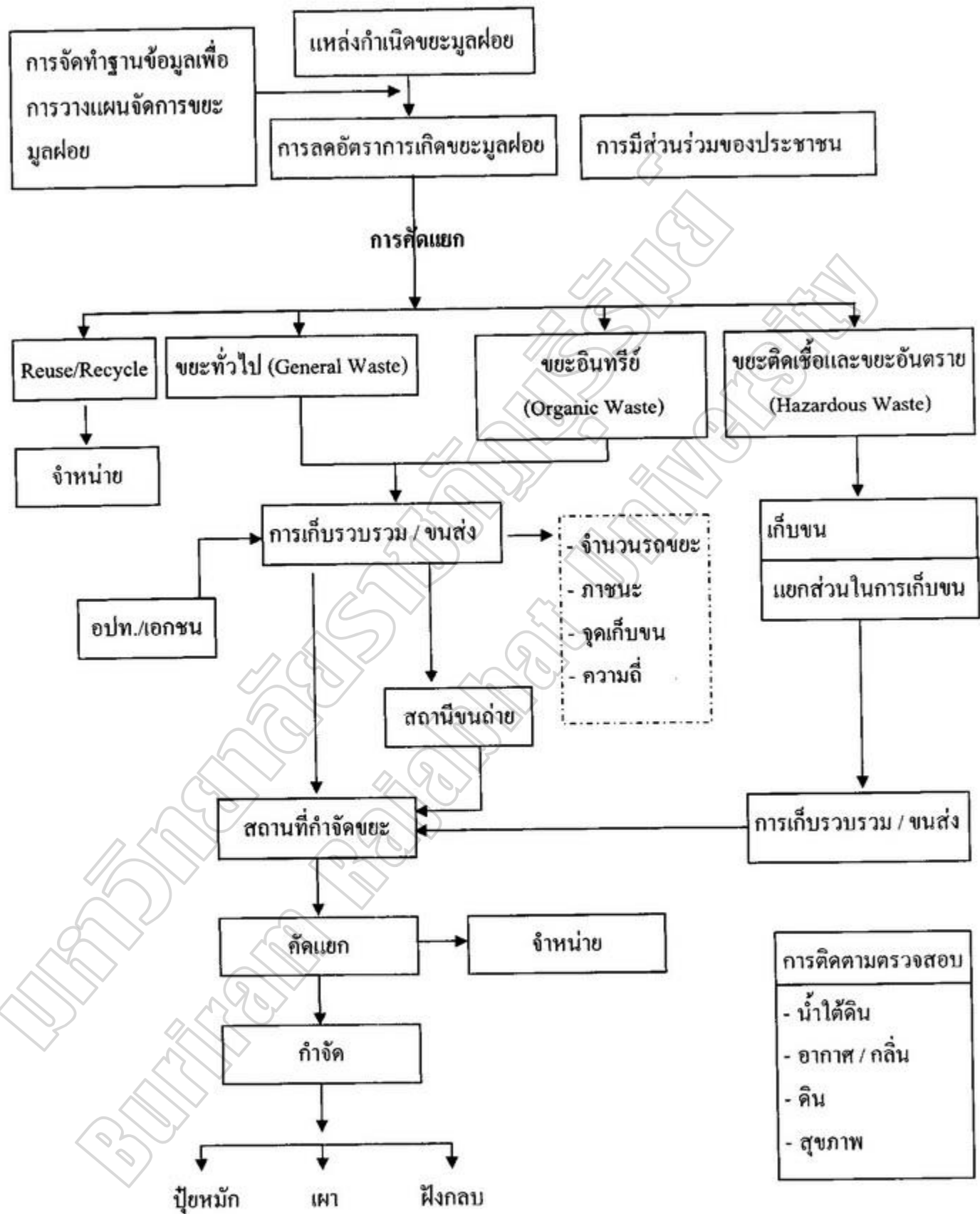
10.3.1.6 เขตของการระบายน้ำทิ้ง (Zone of Discharge) จะต้องไม่เกิน 100 เมตร จากขอบเขตของพื้นที่หลุมฝังกลบขยะมูลฝอยหรือขอบเขตของสถานที่ฝังกลบแล้วแต่ระยะใดใกล้กว่ากัน

10.3.1.7 สภาพทางธรณีวิทยาควรเป็นชั้นดินหรือชั้นหินตามธรรมชาติ ซึ่งอัตราการซึมผ่านของน้ำน้อยถึงน้อยมาก ($K \leq 1 \times 10^{-5}$ ซม./วินาที) ความหนาของชั้นดินหรือชั้นหินนั้นไม่น้อยกว่า 3 เมตร และมีการแพร่กระจายกว้างกว่าพื้นที่ฝังกลบขยะมูลฝอยไม่น้อยกว่าด้านละ 50 เมตร

10.3.1.8 สภาพทางอุทกธรณีวิทยา ให้สำรวจ อธิบายสภาพอุทกธรณีวิทยาของ สถานที่ฝังกลบ ทิศทางและความเร็วของการไหลของน้ำบาดาล คุณภาพน้ำและระดับน้ำสูงสุดของน้ำใต้ดินและน้ำผิวดินก่อนเริ่มโครงการ ลักษณะภูมิประเทศชั้นหินอุ้มน้ำ แหล่งน้ำสาธารณะและของเอกชน ภายในรัศมี 1 กิโลเมตร

10.3.1.9 สภาพทางธรณีวิทยาเทคนิค ให้สำรวจและอธิบายสภาพชั้นดิน น้ำใต้ดิน อัตราการซึมผ่านของน้ำของชั้นดิน สภาพความเสี่ยงต่อการเกิดแผ่นดินไหวรอยเลื่อน แผ่นดินถล่ม และหลุมยุบ วิเคราะห์ฐานรากที่รองรับภาระและแรงกดลงจากการฝังกลบขยะมูลฝอย สภาพการทรุดตัว ภายหลังจากการฝังกลบ

10.3.1.10 ระดับกั้นบ่อฝังกลบ จะต้องอยู่สูงกว่าระดับน้ำใต้ดินสูงสุดไม่น้อยกว่า 1 เมตร ยกเว้นในกรณีที่มีการออกแบบพิเศษ เพื่อควบคุมป้องกันแรงดันขึ้น (Uplift) ของน้ำใต้ดินต่อชั้นขยะมูลฝอยในหลุมฝังกลบ

ภาพประกอบ 1 การจัดการขยะมูลฝอย

ที่มา : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2548: 20)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นองค์กรหลักในระดับท้องถิ่นที่ต้องเข้ามามีบทบาทในการดำเนินการเพื่อการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ดังนั้น หลีกเลี้ยงไม่ได้ที่ต้องเข้าใจมิติทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน เพื่อให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ริเริ่มร่วมกับชุมชน ดังต่อไปนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2548: 43 - 54)

1. ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน

ปัจจุบันการดำเนินการเพื่อจัดหาสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ที่จะเกิดขึ้นในชุมชนมักประสบปัญหาการคัดค้านจากประชาชนในชุมชน ทั้งนี้เนื่องจากการไม่สามารถสื่อสารให้ทุกฝ่ายมีความเข้าใจกันและกันในการวางแผนและตัดสินใจในโครงการ ดังนั้นหากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตระหนักและเห็นคุณค่าของการมีส่วนร่วม จะช่วยลดข้อขัดแย้งในโครงการพัฒนาต่างๆ ได้เป็นอย่างดี ซึ่งความสำคัญของการมีส่วนร่วมในมิติต่าง ๆ มีดังนี้

1.1 ช่วยเพิ่มคุณค่าในการตัดสินใจเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน การตัดสินใจเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน หากเป็นการตัดสินใจฝ่ายเดียว โดยเฉพาะการตัดสินใจแก้ไขปัญหาของผู้นำชุมชนหรือหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง อาจไม่เป็นที่ยอมรับของสมาชิกในชุมชน ดังนั้นการมีส่วนร่วมจึงช่วยในการเพิ่มคุณค่าในการตัดสินใจร่วมกัน

1.2 ช่วยลดค่าใช้จ่ายและเวลาของหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการแก้ไขปัญหา โดยปกติการทำกระบวนการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา จะมีค่าใช้จ่ายและเสียเวลาในการดำเนินการแต่ในทางปฏิบัติแล้วการมีส่วนร่วมของประชาชน สามารถช่วยลดความล่าช้าที่เกิดจากความขัดแย้งได้มาก ในกรณีที่ไม่มีกรแก้ไขด้วยการมีส่วนร่วม ปัญหาอาจลุกลามขยายความรุนแรงเพิ่มขึ้นได้

1.3 ช่วยสร้างฉันทามติร่วมกันของสมาชิกในชุมชนต่อการแก้ไขปัญหา การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่าย โดยเฉพาะสมาชิกในชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง การสร้างข้อตกลงด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมจึงเป็นการยอมรับของทุกฝ่ายโดยฉันทามติร่วม (Consensus Building) และเกิดความชอบธรรมในการแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม

1.4 ช่วยเพิ่มความง่ายต่อการปฏิบัติตามแนวทางการแก้ไขปัญหา การแสวงหาทางออกทางเลือกในการแก้ไขปัญหาของชุมชน ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม เป็นการเพิ่มความง่ายในการนำไปปฏิบัติ เพราะมีการระดมความคิดเห็นต่อแนวทางปฏิบัติ ขั้นตอนวิธีการ หน่วยงานรับผิดชอบการติดตามประเมินผล ดังนั้นจึงเป็นผลดีต่อการนำไปปฏิบัติตามแนวทางที่ชัดเจน และทุกฝ่ายเห็นพ้องต้องกัน

1.5 หลีกเลี้ยงการเผชิญหน้าระหว่างกันของคู่กรณีพิพาท หากมีความขัดแย้งของสมาชิกในชุมชนต่อปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในชุมชนย่อมเป็นความเสี่ยงต่อการเกิดการเผชิญหน้าระหว่างคู่กรณีพิพาทระหว่างกันได้ ดังนั้นกระบวนการมีส่วนร่วมจึงเป็นการให้ทั้งสองฝ่าย รวมทั้งฝ่ายที่ได้รับ

ผลกระทบจากปัญหามลพิษ ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและหาข้อสรุปในการแก้ไขปัญห ช่วยลดการเผชิญหน้าของกลุ่มได้เป็นอย่างดี

1.6 คำรงไว้ซึ่งความน่าเชื่อถือของผู้นำชุมชน และ/หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การตัดสินใจ ของผู้นำชุมชน มักเป็นการประนีประนอมมากกว่าการใช้แนวทางแบบฝ่ายหนึ่งชนะอีกฝ่ายหนึ่งแพ้ (Win-Lose Approach) ซึ่งจะทำให้ผู้นำชุมชนมีแรงกดดันจากสมาชิกในชุมชนมาก อย่างไรก็ตามการประนีประนอมกันมักไม่นำมาซึ่งการหาข้อตกลงร่วมกันได้ อันทำให้การแก้ไขปัญหไม่เกิดผลเป็นรูปธรรม

การมีส่วนร่วม จึงเป็นการแสวงหาข้อตกลงร่วมกันของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเฉพาะผู้นำชุมชนฝ่ายเดียวเท่านั้น ด้วยเหตุนี้จึงมีข้อสรุปที่เกิดจากทุกฝ่าย ผู้นำชุมชนเพียงแต่อำนวยความสะดวกในการเตรียมการให้เกิดการมีส่วนร่วม และนำผลและข้อตกลงไปปฏิบัติ

1.7 พัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ของสมาชิกในชุมชนในการแก้ไขปัญห การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยการระดมความคิดเห็นของสมาชิกในชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ตั้งแต่การวิเคราะห์ปัญหา ผลกระทบ โอกาสในการแก้ไขปัญห และความต้องการในการแก้ไขปัญหาน้ำเสีย ดังนั้นผู้ที่เข้าร่วมกระบวนการด้วยความสมัครใจจะเกิดการพัฒนาคิดและทักษะในกระบวนการให้ได้มาซึ่งทางออกของการแก้ไขปัญห เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันและช่วยสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นกับชุมชน

2. การเสริมสร้างศักยภาพของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย

แนวทางในการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล นับว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างมาก ความสำเร็จของการจัดการขยะมูลฝอย ต้องเริ่มต้นที่การจัดการกับประชาชนเป็นอันดับแรกก่อน ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนในท้องถิ่นเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอยอยู่ในปัจจุบัน ดังนั้นแนวทางที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรดำเนินการมีแนวทางดังนี้

2.1 การให้ความรู้ความเข้าใจ การให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล แก่ประชาชนทุกระดับ รวมทั้งผู้นำท้องถิ่น โดยควรให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของ ความสำคัญที่จะต้องมีการจัดการขยะมูลฝอย ปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัยและคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น การเข้าถึงความรู้ดังกล่าวนี้ควรผ่านกระบวนการฝึกอบรม การประชุมสัมมนา การศึกษาดูงานและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับหน่วยงานหรือท้องถิ่น อื่นๆอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดทำเป็น โครงการเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอยได้ โดยให้ผู้นำชุมชนเข้าร่วม โครงการ จากนั้นนำคณะไปศึกษาดูงานในท้องถิ่นที่มีการจัดการขยะมูลฝอยที่ดีและถูกหลักสุขาภิบาล

2.2 การจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครสิ่งแวดล้อม ควรมีการจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครสิ่งแวดล้อมขึ้นในท้องถิ่น โดยค้นหาศักยภาพของผู้นำชุมชน หรืออาสาสมัครเข้ามามีส่วนร่วมในการณรงค์ ประชาสัมพันธ์ด้านการจัดการขยะมูลฝอย ทั้งการคัดแยก และลดปริมาณขยะมูลฝอยจากแหล่งกำเนิด

การทำโครงการป้อนหมักชีวภาพ การทำปุ๋ยน้ำชีวภาพเพื่อชี้ให้เห็นว่าสามารถนำมูลฝอยอินทรีย์มาใช้ประโยชน์ได้ เพื่อให้เป็นต้นแบบในการขยายผลไปยังประชาชนทั่วไปให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

2.3 การประชาสัมพันธ์ หากในท้องถิ่นมีชุมชนริมน้ำ ควรเริ่มต้นในการประชาสัมพันธ์และรณรงค์ให้ชุมชนริมน้ำมีการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลที่ถูกหลักสุขาภิบาลก่อน เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมกับแหล่งน้ำ โดยการรณรงค์การคัดแยกขยะมูลฝอยเพื่อจำหน่าย ทั้งนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจจัดหาร้านรับซื้อของเก่ามาบริการ ในการรับซื้อขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้

2.4 การจัดกิจกรรมส่งเสริม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรริเริ่มทำโครงการเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยจากแหล่งกำเนิดอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นการกระตุ้นชุมชนอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะการให้ความสำคัญกับกลุ่มเยาวชนในการเข้าร่วมโครงการ เช่น จัดทำโครงการประกวดการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่ เป็นต้น เพื่อให้เกิดแรงจูงใจให้เยาวชนสนใจในกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ควรประสานความร่วมมือกับทางโรงเรียนในการดำเนินกิจกรรม

3. การรณรงค์การลดและคัดแยกขยะมูลฝอยจากครัวเรือน

ความสำเร็จของการจัดการขยะมูลฝอยก็คือ การที่มีขยะมูลฝอยเกิดขึ้นน้อยที่สุด ซึ่งจะไม่เป็นภาระต่อท้องถิ่นในการกำจัดต่อไป หากท้องถิ่นใดมีปริมาณขยะมูลฝอยในปริมาณมาก อีกทั้งยังมีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องนั้นแสดงว่ามีกิจกรรมทำให้เกิดขยะมูลฝอยมากเช่นกัน ขณะเดียวกันการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ หรือการรณรงค์ให้ประชาชนมีระบบการคัดแยกขยะมูลฝอยจากครัวเรือนหรือจากแหล่งกำเนิด ก็เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้ท้องถิ่นสามารถบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นเพื่อนำไปกำจัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันต่อเวลา ไม่มีขยะมูลฝอยตกค้างเกิดขึ้น

การรณรงค์การลดและคัดแยกขยะมูลฝอยจากครัวเรือน เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของครัวเรือนเป็นหลัก หากสมาชิกในครัวเรือนหรือหัวหน้าครัวเรือนไม่เห็นความสำคัญก็เกินไปได้ยากที่จะทำให้สำเร็จได้ อย่างไรก็ตาม หากครัวเรือนมีระบบการคัดแยกขยะมูลฝอยที่ถูกต้องแล้ว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเองก็ควรวางแผนการจัดเก็บขยะมูลฝอยตามประเภทของขยะมูลฝอยที่ได้มีการคัดแยกไว้แล้วด้วยเช่นกัน

3.1 แนวทางปฏิบัติในการรณรงค์การลดและคัดแยกขยะมูลฝอยจากครัวเรือนทำได้ดังนี้

3.1.1 ส่งเสริมการคัดแยกขยะมูลฝอยจากครัวเรือน ควรเลือกทำเฉพาะชุมชนย่อยที่พิจารณาแล้วเห็นว่ามีความพร้อมในการร่วมโครงการได้เพื่อให้เป็นชุมชนนำร่อง โดยมีจำนวนครัวเรือนเป้าหมายประมาณ 40-60 ครัวเรือน

3.1.2 ส่งเสริมให้ครัวเรือนใช้ถุงบรรจุขยะมูลฝอยแบบแยกสี โดยให้ถุงสีเขียวเป็นขยะมูลฝอยที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้ และถุงสีแดงเป็นขยะมูลฝอยทั่วไป ทั้งนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรแจกถุงบรรจุให้กับครัวเรือนในพื้นที่เป้าหมาย เพื่อสร้างแรงจูงใจที่ดี อีกทั้งเป็นการประเมินพฤติกรรมคัดแยกขยะมูลฝอยควบคู่ไปด้วย

3.1.3 จัดเก็บดูบรรจุขยะมูลฝอย ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดวันและเวลาในการเก็บขนขยะมูลฝอยที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้ เพื่อจำหน่ายและเป็นรายได้ให้กับครัวเรือนในพื้นที่เป้าหมาย อนึ่งในการกำหนดวันเก็บขยะมูลฝอยประเภทรีไซเคิลได้ หรือขยะมูลฝอยที่เป็นขยะมูลฝอยอันตรายนั้น ไม่ควรเก็บถี่จนเกินไป เนื่องจากอาจมีปริมาณขยะมูลฝอยน้อย ดังนั้นเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นแต่ละแห่งอย่างน้อยควรจัดเก็บเดือนละ 1-2 ครั้งก็เพียงพอ และไม่เป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณในการดำเนินงาน

3.1.4 การลดปริมาณขยะมูลฝอยจากครัวเรือน สามารถดำเนินการได้ในรูปแบบของการส่งเสริมให้ครัวเรือนจัดทำกล่องคอนกรีต (ครัวเรือนที่มีพื้นที่ว่างเพียงพอ) หรืออาจใช้เป็นถังหมักขยะมูลฝอย ขนาดบรรจุ 20 ลิตรแทนก็ได้ โดยให้นำมูลฝอยอินทรีย์ ประเภทเศษผัก ผลไม้ เศษอาหารมาหมักรวมกันในภาชนะนี้ เพื่อให้เกิดการย่อยสลายเป็นปุ๋ยหมัก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจส่งเสริมและสนับสนุน โดยการแจกสารเร่งการย่อยสลาย (EM) เพื่อให้เกิดแรงจูงใจแก่ครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการ สำหรับขยะมูลฝอยที่หมักแล้วก็จะกลายเป็นปุ๋ยสำหรับการบำรุงต้นไม้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจรับซื้อเพื่อจำหน่ายต่อไปก็ได้ แนวคิดนี้หากได้ดำเนินการอย่างจริงจังและมีผู้รับผิดชอบโดยตรงแล้ว จะช่วยให้ครัวเรือนเห็นความสำคัญของการลดปริมาณขยะมูลฝอย และยังช่วยเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจอีกประการหนึ่งด้วย

4. การมีส่วนร่วมในการจัดเก็บค่าธรรมเนียม

เกือบทุกท้องถิ่นมักไม่ค่อยให้ความสำคัญต่อการจัดเก็บค่าธรรมเนียมขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลเนื่องจากกระทบต่อความรู้สึกของประชาชนในพื้นที่ อย่างไรก็ตามการจัดเก็บค่าธรรมเนียมขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลเป็นสิ่งจำเป็น เนื่องจากในอนาคตภาครัฐไม่สามารถจะสนับสนุนงบประมาณในการแก้ไขปัญหาได้ทั้งหมด แต่ต้องอาศัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการ โดยมีส่วนราชการคอยสนับสนุนเทคนิคทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง

4.1 แนวทางในการจัดเก็บค่าธรรมเนียม จึงต้องดำเนินการด้วยความละเอียดอ่อน เพื่อให้ประชาชนมีความเต็มใจที่จะจ่าย ซึ่งมีแนวทางหลักๆ ดังนี้

4.1.1 การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในการเต็มใจที่จะจ่ายค่าธรรมเนียม รวมทั้งวิธีการจ่ายค่าธรรมเนียมควรเป็นอย่างไร โดยให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมกัน

4.1.2 การประชาสัมพันธ์รณรงค์ให้ประชาชนโดยทั่วไปได้รับทราบการจัดเก็บค่าธรรมเนียม

4.1.3 การกำหนดอัตราการจัดเก็บ ควรค่อยๆเพิ่มอัตราจนถึงอัตราสูงสุดที่กำหนดไว้ตามระยะเวลาที่วางไว้และไม่กระทบต่อการประกอบอาชีพและสถานภาพทางเศรษฐกิจของประชาชน

4.1.4 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดทำแผนการใช้จ่ายเงินที่ได้จากการจัดเก็บค่าธรรมเนียมให้ชัดเจนและโปร่งใส ประชาชนสามารถตรวจสอบได้

อนึ่ง การมีส่วนร่วมในการจัดเก็บค่าธรรมเนียมในหลายพื้นที่อาจใช้แนวทางการเชิญให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ รวมทั้งสถานประกอบการย่านพาณิชย์กรรม ย่านท่องเที่ยว ย่านบริการต่างๆ ที่ตั้งอยู่ภายในท้องถิ่นเข้าร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมที่เหมาะสม โดยอาจตั้งเป็นคณะกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อประเมินความเป็นไปได้ในการจัดเก็บค่าธรรมเนียม โดยสถานประกอบการใดที่ทำให้เกิดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลในปริมาณมากอาจต้องเสียค่าธรรมเนียมมากตาม ไปด้วย

สิ่งที่ไม่ควรมองข้ามคือ เมื่อมีการจัดเก็บค่าธรรมเนียมแล้ว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีการวางระบบการให้บริการแก่ประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลให้เกิดประสิทธิภาพด้วยเช่นกัน

5. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดเลือกพื้นที่ก่อสร้างบ่อฝังกลบ

มีหลายพื้นที่เมื่อจะมีการก่อสร้างบ่อฝังกลบขยะมูลฝอยขึ้น มักมีการคัดค้านหรือต่อต้านโครงการ ทั้งนี้เนื่องจากกระบวนการศึกษาและการคัดเลือกพื้นที่ไม่มีความชัดเจนเพียงพอ อีกทั้งประชาชนโดยรอบพื้นที่ขาดการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจคัดเลือกพื้นที่ ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือกพื้นที่ก่อสร้างบ่อฝังกลบได้ตั้งแต่ขั้นตอนการศึกษาความเหมาะสมของโครงการ ในขั้นตอนนี้ควรมีการพิจารณาเลือกทางเลือกที่กำหนดไว้ไม่น้อยกว่า 2 พื้นที่แล้วทำการวิเคราะห์และประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม และผลกระทบทางสังคมในแต่ละพื้นที่ โดยจะเลือกเอาพื้นที่ที่มีผลกระทบน้อยที่สุดเป็นพื้นที่สำหรับการก่อสร้างโครงการ

ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการ คณะทำงาน หรือผู้ให้ข้อมูลที่เป็นจริงในการพิจารณาคัดเลือกพื้นที่ นอกจากนี้หากมีการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน (Public Hearing) ควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการให้ข้อคิดเห็น ความห่วงใยต่อผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชนของตน เพื่อให้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป

หากต้องมีการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นสาธารณะต่อการคัดเลือกสถานที่ก่อสร้าง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรดำเนินการให้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมได้ดังต่อไปนี้

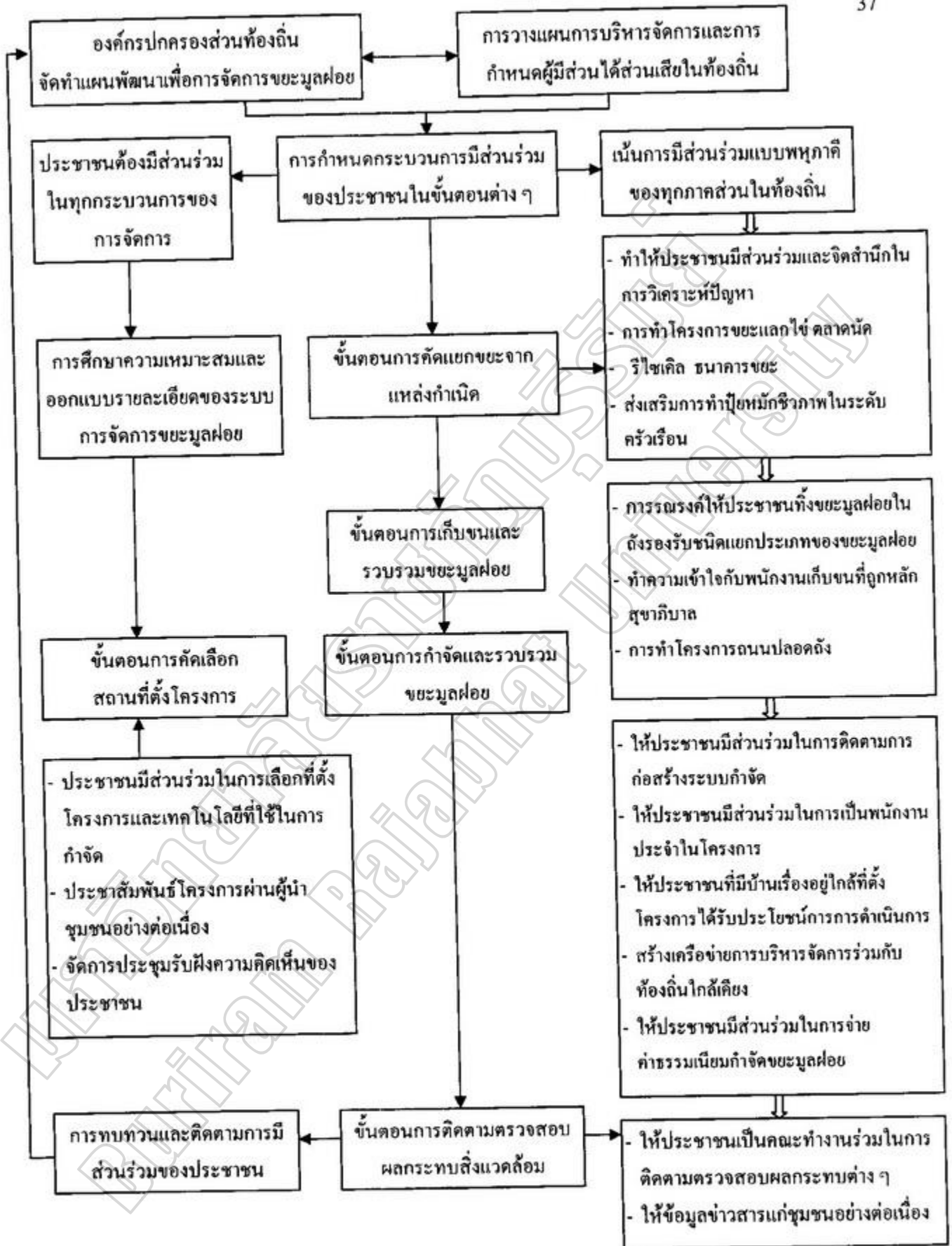
5.1 การติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ ผ่านทางสื่อ

5.2 การแสดงความจำนงในการเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นในการประชุมที่จะจัดให้มีขึ้น

5.3 การเข้าร่วมประชุมและแสดงความคิดเห็นในประเด็นหารือ

5.4 การทำความเข้าใจ ปรัชญาหรือความห่วงใยต่างๆ ของชุมชนที่มีต่อโครงการ และการเจรจาต่อรองในแนวทางแก้ไขปัญหา

5.5 การติดตามผลการตัดสินใจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และให้ความร่วมมือในการดำเนินการ

ภาพประกอบ 2 กระบวนการและขั้นตอนการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ
มูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

ที่มา : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2548: 54)

การบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลตาจ่าง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์

เพื่อประโยชน์ในการรักษาความสะอาด และการจัดระเบียบในการกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย โดยคำนึงถึงการคุ้มครองประชาชนด้านสาธารณสุขสิ่งแวดล้อม และให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขการกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยและให้อำนาจหน่วยงานการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นออกเทศบัญญัติในเรื่องดังกล่าวได้ ในส่วนของเทศบาลตำบลตาจ่างได้มีเทศบัญญัติ ว่าด้วยการกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย พ.ศ.2548 มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (เทศบาลตำบลตาจ่าง. 2548: 1- 6)

1. เทศบัญญัตินี้เรียกว่า “เทศบัญญัติเทศบาลตำบลตาจ่าง เรื่อง การกำจัดสิ่งปฏิกูล และมูลฝอย พ.ศ. 2548 ”
2. เทศบัญญัตินี้ใช้บังคับในเขตเทศบาลตำบลตาจ่างนับจากวันที่ประกาศไว้โดยเปิดเผย ณ สำนักงานเทศบาลตำบลตาจ่าง
3. นับแต่วันที่เทศบัญญัติเทศบาลตำบลตาจ่างนี้ให้บังคับเป็นต้นไป ให้ยกเลิกบรรดาระเบียบข้อบังคับ คำสั่งอื่น ๆ ในส่วนที่ตราไว้ ซึ่งขัดกับเทศบัญญัตินี้และให้ใช้เทศบัญญัตินี้แทน
4. ในเทศบัญญัตินี้
 - “เจ้าพนักงานท้องถิ่น” หมายความว่า นายกเทศมนตรีตำบลตาจ่าง
 - “เจ้าพนักงานสาธารณสุข” หมายความว่า เจ้าพนักงานซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535
 - “สิ่งปฏิกูล” หมายความว่า อุจจาระหรือปัสสาวะและรวมถึงสิ่งโสโครก หรือมีกลิ่นเหม็น
 - “ส้วม” หมายความว่า ที่กำจัดสิ่งขับถ่าย
 - “รถดูดส้วม” หมายความว่า รถยนต์พร้อมอุปกรณ์การดูดและดักเก็บที่มีสภาพดีไม่ส่งกลิ่นไม่มีการเปรอะเปื้อนที่ก่อให้เกิดการรบกวนหรือเป็นที่น่ารังเกียจ
 - “มูลฝอย” หมายความว่า เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร เถ้า มูลสัตว์ หรือซากสัตว์ รวมตลอดถึงสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาดหรือที่อื่นๆ
 - “ทางสาธารณะ” หมายความว่า สถานที่หรือทางซึ่งมิใช่เป็นของเอกชนและประชาชนสามารถใช้ประโยชน์หรือสัญจรได้
5. การกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลตาจ่างเป็นอำนาจหน้าที่ของเทศบาลตำบลตาจ่าง

กรณีมีเหตุอันสมควร เทศบาลตำบลตาจ่างอาจขออนุญาตให้บุคคลหรือนิติบุคคลดำเนินการตามวรรคหนึ่งแทนก็ได้ภายใต้การกำกับดูแลของเทศบาลตำบลตาจ่าง

6. ห้ามมิให้ผู้ใด ถ่าย เท ทิ้ง หรือทำให้มีสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยในที่หรือทางสาธารณะ เป็นต้นว่า ถนน ตรอก ซอย แม่น้ำ คลอง คู สระน้ำ บ่อน้ำ เว้นแต่ในที่ซึ่งเทศบาลตำบลอาจจัดหาไว้ให้โดยเฉพาะ

7. ห้ามมิให้ผู้ใด นำสิ่งปฏิกูลไปในที่หรือทางสาธารณะ เว้นแต่ จะได้ใส่ภาชนะหรือที่เก็บมิดชิดไม่ให้มีสิ่งปฏิกูลหรือมีกลิ่นเหม็น รั่วออกมาข้างนอก

8. ห้ามมิให้ผู้ใด ถ่าย เท สิ่งปฏิกูลในที่รองรับมูลฝอย

9. ห้ามมิให้ผู้ใด ทำการถ่ายเท ขน คู้ยเจี่ยหรือเคลื่อนย้ายสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย ดังรองรับรถขน เรือขน สถานที่เท เก็บ หรือพักสิ่งปฏิกูลและขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลอาจ เว้นแต่เป็นการกระทำของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้ที่ได้รับอนุญาต

10. เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคาร สถานที่ใดๆ ต้องจัดให้มีที่รองรับสิ่งปฏิกูลและขยะมูลฝอยในอาคารหรือสถานที่นั้นๆ ให้ถูกต้องตามสุขลักษณะ

11. ที่รองรับสิ่งปฏิกูลและขยะมูลฝอยต้องเป็นภาชนะปิดอย่างมิดชิด ไม้รั่ว ไม้ซึม และไม่มีกลิ่นเหม็นรั่วออกมาข้างนอก และที่รองรับมูลฝอยต้องไม่รั่วมีฝาปิดมิดชิด กันแมลงและสัตว์ได้ตามแบบซึ่งเจ้าพนักงานสาธารณสุขหรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นเห็นชอบ

12. เจ้าของหรือผู้ครอบครองหรือสถานที่ใดๆ ต้องรักษาบริเวณอาคาร หรือสถานที่นั้น ไม่ให้มีการถ่ายเท หรือทิ้งสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยในประการที่ขัดต่อสุขลักษณะ

13. ห้ามมิให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสถานที่ใดๆ ทำการกำจัดสิ่งปฏิกูลและขยะมูลฝอยอันอาจทำให้เกิดมลภาวะที่เป็นพิษ เช่น คิว้น กลิ่น หรือแก๊ส เป็นต้น เว้นแต่จะได้กระทำโดยวิธีการที่ถูกต้องสุขลักษณะหรือกระทำตามคำแนะนำของเจ้าพนักงานสาธารณสุขหรือเจ้าพนักงานท้องถิ่น

14. ถ้าเจ้าพนักงานเห็นว่า อาคาร สถานที่หรือพื้นที่ใด ควรทำการเก็บขนสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย ไปทำการกำจัดให้ถูกต้องด้วยสุขลักษณะยิ่งขึ้น เจ้าพนักงานท้องถิ่นจะแจ้งเป็นหนังสือไปยังเจ้าของผู้ครอบครองอาคารสถานที่ที่ทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 15 วัน หรือเมื่อได้ประกาศพื้นที่ เก็บขนสิ่งปฏิกูล มูลฝอย และได้ปิดประกาศ ณ ที่เปิดเผยในพื้นที่ที่กำหนดไม่น้อยกว่า สามแห่ง เป็นเวลาไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารสถานที่ จะต้องให้เจ้าหน้าที่ ซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นมอบหมายบุคคลหรือนิติบุคคล ที่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นทำการเก็บขนสิ่งปฏิกูลมูลฝอยจากอาคารสถานที่ซึ่งเจ้าของหรือผู้ครอบครองต้องเสียค่าธรรมเนียมเก็บขนตามอัตราที่กำหนดไว้ท้ายเทศบัญญัตินี้

15. เจ้าของหรือผู้ครอบครอง อาคาร สถานที่หรือพื้นที่ใด ซึ่งอยู่นอกพื้นที่เก็บขนสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยตามข้อ 14 ต้องกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย ตามคำแนะนำของเจ้าพนักงานสาธารณสุขหรือเจ้าพนักงานท้องถิ่น โดยการเผา ฝัง หรือ โดยวิธีอื่นใดที่ไม่ขัดต่อสุขลักษณะ

16. ห้ามมิให้ผู้ใดดำเนินการรับทำการเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย โดยทำเป็นธุรกิจหรือโดยได้รับประโยชน์ตอบแทนด้วยการคิดค่าบริการ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น

17. ผู้ใดประสงค์จะดำเนินการรับทำการเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยโดยทำเป็นธุรกิจหรือ โดยได้รับประโยชน์ตอบแทนด้วยการคิดค่าบริการให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตตามแบบ สม. 1 ท้ายเทศบัญญัติพร้อมหลักฐานต่างๆตามที่เทศบาลตำบลอาจกำหนด

18. คุณสมบัติของผู้ขอดำเนินการรับทำการเก็บขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือฝอยตลอดจน หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการขอและการออกใบอนุญาต ให้เป็นไปตามที่เทศบาลตำบลอาจ กำหนด

19. เมื่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น ได้รับคำขอรับใบอนุญาตให้ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของ คำขอ หากปรากฏว่าผู้ขออนุญาตปฏิบัติถูกต้องตามหลักเกณฑ์วิธีและเงื่อนไขที่กำหนดไว้แล้วให้ เจ้าพนักงานท้องถิ่นออกใบอนุญาตตามแบบ สม. 2 ท้ายเทศบัญญัติ

20. ผู้ได้รับอนุญาตต้องมารับใบอนุญาตพร้อมชำระค่าธรรมเนียมตามอัตราท้ายเทศบัญญัตินี้ ภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นหากมิได้มารับใบอนุญาตและ ชำระค่าธรรมเนียมภายในระยะเวลาที่กำหนดจะถือว่าสละสิทธิ

21. ในการให้บริการตามใบอนุญาต ผู้รับใบอนุญาตต้องทำสัญญาเป็นหนังสือกับผู้รับบริการ ทูกราย โดยสัญญาดังกล่าวอย่างน้อยต้องระบุถึงอัตราค่าบริการ ระยะเวลาในการให้บริการและความ รับผิดชอบในกรณีผู้ให้บริการประพฤติดังสัญญาและส่งสำเนาสัญญาให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นภายในกำหนด เจ็ดวันก่อนวันเริ่มการให้บริการ

22. เมื่อผู้รับใบอนุญาตเลิกการให้บริการแก่ผู้รับบริการรายใดจะต้องทำเป็นหนังสือแจ้ง เจ้าพนักงานท้องถิ่นภายในกำหนดสิบวันก่อนวันที่ได้เริ่มให้บริการตามสัญญาใหม่

23. ผู้รับใบอนุญาตต้องปฏิบัติดังนี้

23.1. รักษาคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ใน ข้อ 18 ตลอดเวลาที่ยังดำเนินกิจการตามใบอนุญาต

23.2. ปฏิบัติตามรายละเอียดที่ได้ยื่นไว้ตาม ข้อ 20

23.3. ปฏิบัติการอื่นใดเกี่ยวกับสุขลักษณะ ความปลอดภัยและการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ตามคำแนะนำหรือคำสั่งเจ้าพนักงานสาธารณสุขและคำสั่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นรวมทั้งกฎหมายเทศบัญญัติ และประกาศของเทศบาลตำบลอาจ

24. เมื่อผู้รับใบอนุญาตประสงค์จะต่อใบอนุญาตให้ยื่นคำขอต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามแบบ สม. 3 ท้ายเทศบัญญัติก่อนใบอนุญาตสิ้นอายุ เมื่อได้ยื่นคำขอพร้อมชำระค่าธรรมเนียมแล้วให้ประกอบ กิจการต่อได้จนกว่าเจ้าพนักงานท้องถิ่นจะสั่งไม่ต่อใบอนุญาต

25. ใบอนุญาตให้มีอายุหนึ่งปีนับวันที่ออกใบอนุญาตและให้ใช้ได้เพียงในเขตพื้นที่ของ เทศบาลตำบลอาจ

26. เมื่อผู้รับใบอนุญาตไม่ประสงค์จะประกอบกิจกรรมต่อไป ให้ยื่นคำขอบอกเลิกการดำเนิน กิจการต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นเป็นลายลักษณ์อักษร

27. หากผู้รับใบอนุญาตประสงค์จะประกอบกิจการต่อไป ให้ยื่นคำขอต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น ตามแบบ สม.4 ท้ายเทศบัญญัติ

28. ในกรณีที่ใบอนุญาตสูญหาย ถูกทำลายหรือชำรุดในสาระสำคัญ ผู้รับใบอนุญาตจะต้องยื่นคำขอรับใบแทนใบอนุญาต ต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น ตามแบบ สม.4 ท้ายเทศบัญญัติ ภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้ทราบถึงการสูญหาย ถูกทำลายหรือชำรุดในสาระสำคัญแล้วแต่กรณี พร้อมหลักฐาน การแจ้งความต่อพนักงานสอบสวนในกรณีสูญหายหรือใบอนุญาตเดิมในกรณีที่ถูกทำลายหรือชำรุดใน สาระสำคัญ

29. การกรอกใบแทนใบอนุญาต ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นดำเนินการตามหลักเกณฑ์วิธีการและ เงื่อนไขดังนี้

29.1. การกรอกใบแทนใบอนุญาตให้ใช้แบบ สม. 4 โดยประทับตราสีแดงคำว่า “ใบแทน” กำกับไว้ด้วยและให้มี วัน เดือน ปี ที่ออกใบแทน พร้อมทั้งลงลายมือชื่อพนักงานท้องถิ่นหรือผู้ที่ได้รับ มอบหมายจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นในใบแทนและต้นขั้วใบแทน

29.2. ให้ใช้ใบแทนใบอนุญาตได้เท่ากับระยะเวลาที่เหลือของอายุใบอนุญาตเดิมนั้น

29.3. บันทึกด้านหลังต้นขั้วใบอนุญาตเดิม ระบุสาเหตุการสูญหาย ถูกทำลาย หรือชำรุด ในสาระสำคัญของใบอนุญาตเดิมแล้วแต่กรณีและลงเล่มที่ เลขที่ วัน เดือน ปี ของใบแทนใบอนุญาต

30. ผู้รับใบอนุญาตตามเทศบัญญัตินี้ ต้องแสดงใบอนุญาตไว้โดยเปิดเผย และเห็นได้ ณ สถานประกอบกิจการตลอดเวลาที่ประกอบกิจการ

31. ให้ใช้แบบพิมพ์ต่างๆตามที่กำหนดไว้ท้ายเทศบัญญัติฉบับนี้ดังต่อไปนี้

31.1. คำขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการทำการเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย โดยเป็นธุรกิจ หรือโดยรับประโยชน์ตอบแทนด้วยการคิดค่าบริการ ให้ใช้แบบ สม.1 ท้ายเทศบัญญัติ

31.2. ใบอนุญาตประกอบกิจการรับทำการเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย โดยทำ เป็นธุรกิจ หรือโดยรับประโยชน์ตอบแทนด้วยการคิดค่าบริการ ให้ใช้แบบ สม.2 ท้ายเทศบัญญัติ

31.3. คำขอต่ออายุใบอนุญาตประกอบกิจการรับทำการเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือ มูลฝอย โดยทำเป็นธุรกิจ หรือโดยรับประโยชน์ตอบแทนด้วยการคิดค่าบริการ ให้ใช้แบบ สม. 3 ท้ายเทศบัญญัติ

31.4. คำขออนุญาตทั่วไปๆ ให้ใช้แบบ สม. 4 ท้ายเทศบัญญัติ

32. กรณีที่ปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตไม่ปฏิบัติ หรือปฏิบัติไม่ถูกต้อง ตามเทศบัญญัตินี้เจ้า พนักงานท้องถิ่นมีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตได้คราวหนึ่งไม่เกินสิบห้าวันหรือเพิกถอนใบอนุญาตตาม เหตุอันควร

33. ผู้ใดฝ่าฝืนเทศบัญญัติฉบับนี้ ต้องระวางโทษ ปรับไม่เกิน 1,000 บาท

ตาราง 1 บัญชีอัตราค่าธรรมเนียมจัดเก็บขยะมูลฝอย

ลำดับที่	รายการ	บาท
1	อัตราค่าเก็บ ขน สิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย	
1.1	ค่าเก็บและขนอุจจาระหรือสิ่งปฏิกูลครั้งหนึ่งๆ - เศษของลูกบาศก์เมตรหรือลูกบาศก์เมตรแรกและลูกบาศก์เมตรต่อๆ ไปลูกบาศก์เมตรละ	50
1.2	ก.ค่าเก็บและขนขยะมูลฝอยประจำเดือนที่มีปริมาณมูลฝอย - วันหนึ่ง 20 ลิตร ไม่เกิน 500 ลิตร เดือนละ - วันหนึ่งไม่เกิน 20 ลิตร เดือนละ	40 30
	ข.ค่าเก็บและขนมูลฝอยประจำเดือนที่มีปริมาณมูลฝอยวันหนึ่งเกิน 500 ลิตรขึ้นไป วันหนึ่งไม่เกิน 1 ลูกบาศก์เมตร เดือนละ	1,200
	ค.ค่าเก็บและขนมูลฝอยเป็นครั้งคราวครั้งหนึ่งๆ - ไม่เกิน 1 ลูกบาศก์เมตร เดือนละ - เกิน 1 ลูกบาศก์เมตร ค่าเก็บและขนทุกๆลูกบาศก์เมตรหรือเศษของลูกบาศก์ เมตร ลูกบาศก์เมตรละ	150 150
2	อัตราค่าธรรมเนียมในการออกใบอนุญาต	
2.1	-ใบอนุญาตดำเนินการในการรับทำการเก็บ ขน สิ่งปฏิกูล โดยทำเป็นธุรกิจ หรือโดยได้รับประโยชน์ตอบแทนด้วยการคิดค่าบริการ ฉบับละ	5,000
2.2	-ใบอนุญาตดำเนินการในการรับทำการกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยโดยทำเป็น ธุรกิจหรือโดยได้รับประโยชน์ตอบแทนด้วยการคิดค่าบริการ ฉบับละ	5,000

แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

ก่อนที่จะมีการปฏิรูประบบการปกครองและการบริการราชการแผ่นดินเข้าสู่ระบบการกระจายอำนาจการปกครองให้แก่ท้องถิ่น ประเทศไทยได้มีวิวัฒนาการระบบการปกครองมาเป็นลำดับ จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2440 (ร.ศ.116) พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งสุขาภิบาลกรุงเทพขึ้นภายในบริเวณปากน้ำคลองบางลำพูจนถึงปากคลองโอ่งอ่าง และต่อมาได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยกตำบลท่าลอมขึ้นเป็นสุขาภิบาล มีการตราพระราชบัญญัติจัดการสุขาภิบาลท่าลอม ร.ศ.124 (พ.ศ. 2448) ขึ้น ซึ่งนับว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการปกครองส่วนท้องถิ่นของประเทศไทย (นันทวัฒน์ บรมานันท์. 2547: 25)

ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการปกครองโดยให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง เพื่อสนองความต้องการของชุมชน เกิดความสะดวกรวดเร็วตรงกับความประสงค์ของชุมชนนั้น ๆ ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายและทัศนะเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นไว้ดังนี้

ถวัลย์รัฐ วรเทพพิพิงส์ (2540: 174) ได้กล่าวว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการปกครองชุมชนที่มีอาณาเขตแน่นอน แต่ไม่มีอำนาจอธิปไตยแยกตัวเป็นอิสระไปจากรัฐหรือประเทศ เป็นชุมชนที่มีสิทธิตามกฎหมายและการจัดองค์การที่จำเป็นเพื่อออกข้อบัญญัติในการจัดการเกี่ยวกับกิจกรรมท้องถิ่นของตนเองโดยอิสระ ปราศจากการควบคุมจากภายนอก

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2541: 33) ได้ให้ความหมายการบริหารงานท้องถิ่นว่าหมายถึง การที่รัฐบาลในส่วนกลางให้หรือกระจายอำนาจหน้าที่ด้านการบริการไปให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งรวมทั้งให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการจัดบริการสาธารณะบางประการ เพื่อชุมชนของตนเอง แต่ความเป็นอิสระของหน่วยการบริหารท้องถิ่นจะมีไม่มากจนถึงขนาดที่เป็นอิสระโดยไม่ขึ้นกับรัฐบาลในส่วนกลาง ในเวลาเดียวกันเพื่อให้การบริหารท้องถิ่นดำเนินการไปได้จึงจำเป็นต้องมีหน่วยการบริหารท้องถิ่นที่รับผิดชอบในการบริหารท้องถิ่น เพื่อให้ตอบสนองความต้องการของประชาชนส่วนรวมในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประธาน คงฤทธิศึกษาการ (2524 : 15 ; อ้างถึงใน โกวิทย์ พวงงาม. 2546 : 21) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นว่า การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นระบบการปกครองที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระจายอำนาจการปกครองของรัฐ และโดยนัยนี้จะเกิดองค์การทำหน้าที่ปกครองท้องถิ่นโดยคนในท้องถิ่นนั้น ๆ องค์การนี้จัดตั้งและถูกควบคุมโดยรัฐบาล แต่มีอำนาจในการกำหนดนโยบายและควบคุมให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของตน

รศคนธ์ รัตนเสริมพงษ์ (2546 : 15) ได้กล่าวว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง ประชาชนในท้องถิ่นซึ่งมีอำนาจปกครองตนเอง โดยจัดตั้งองค์กรขึ้นมาใช้อำนาจแทนประชาชนเรียกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชน ในท้องถิ่นเป็นผู้บริหารท้องถิ่นตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นอย่างเป็นอิสระ ภายใต้กรอบนโยบาย กฎหมาย และกำกับดูแลของรัฐ

อุทัย หิรัญโต (2523 : 2 ; อ้างถึงใน โกวิทย์ พวงงาม. 2546 : 21) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นว่า คือ การปกครองที่รัฐมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งจัดการปกครองและดำเนินการกิจการบางอย่าง โดยดำเนินการกันเองเพื่อบำบัดความต้องการของตน การบริหารงานของท้องถิ่นมีการจัดเป็นองค์การ มีเจ้าหน้าที่ซึ่งประชาชนเลือกตั้งขึ้นมาทั้งหมด หรือบางส่วน ทั้งนี้มีความเป็นอิสระในการบริหารงาน แต่รัฐบาลต้องควบคุมด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามความเหมาะสม จะปราศจากการควบคุมจากรัฐหาได้ไม่ เพราะการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสิ่งที่รัฐทำให้เกิดขึ้น

ลิขิต ชีรเวทิน (2539 : 253 ; อ้างถึงใน จิตติมา คนชุม. 2551: 29) ให้ความหมายเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นไทยไว้ว่า เป็นการมอบอำนาจให้คนในท้องถิ่น โดยมีอิสระในการปกครองตนเอง มีอำนาจในการบริหารท้องถิ่น มีงบประมาณเป็นของตนเอง และมีฐานะเป็นนิติบุคคล

จากแนวคิดข้างต้นของนักวิชาการข้างต้นสรุปว่า การปกครองส่วนท้องถิ่นคือ การที่รัฐมอบอำนาจในการปกครองให้ประชาชนในท้องถิ่นปกครองตนเอง โดยประชาชนในท้องถิ่นเป็นผู้เลือกตั้งผู้ตัวแทนไปทำหน้าที่กำหนดนโยบายพัฒนาท้องถิ่นและบริหารท้องถิ่น เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ โดยรัฐเป็นผู้ควบคุมดูแลให้เป็นไปตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง

ความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่นมีสาระสำคัญอยู่ที่การให้คนในท้องถิ่นมีอิสระในการปกครองตนเอง ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจหลักของการกระจายอำนาจการปกครองให้กับท้องถิ่น นอกจากนี้ยังเป็นการส่งเสริมประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่น โดยให้ประชาชนเรียนรู้การปกครองตนเองอันเป็นรากฐานสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

โกวิท พวงงาม (2546 : 25) กล่าวว่า หน่วยการปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันที่ให้การศึกษากการปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน ดังนี้

1. การปกครองท้องถิ่นถือเป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยเพราะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชน ทำให้เกิดความคุ้นเคยในการใช้สิทธิและหน้าที่พลเมือง อันจะนำมาสู่ความศรัทธาเลื่อมใสในระบอบประชาธิปไตย
 2. การปกครองท้องถิ่นเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล
 3. การปกครองท้องถิ่นจะทำให้ประชาชนรู้จักการปกครองตนเอง เพราะเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดสำนึกในความสำคัญของตนเองต่อท้องถิ่น ประชาชนจะมีส่วนร่วมรับรู้ถึงอุปสรรค ปัญหา และช่วยกันแก้ไขปัญหของท้องถิ่นตนเอง
 4. การปกครองท้องถิ่นสามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมาย และมีประสิทธิภาพ
 5. การปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมือง การบริหารของประเทศในอนาคต
 6. การปกครองท้องถิ่นสอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเอง
- กล่าวโดยสรุป การปกครองท้องถิ่นกำหนดขึ้นเพื่อมุ่งเปิดโอกาสและสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองในระดับหนึ่ง และที่สำคัญคือประชาชนในท้องถิ่นจะมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองอย่างกว้างขวาง

องค์ประกอบของการปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์ประกอบที่จะรวมกันเป็นการปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น มีหลายองค์ประกอบด้วยกัน ซึ่งแต่ละองค์ประกอบมีส่วนสำคัญขาดสิ่งหนึ่งสิ่งใดไปไม่ได้ โดยมีผู้ที่กำหนดองค์ประกอบของการปกครองส่วนท้องถิ่นคือ

อุทัย หิรัญโต (2534 : 22 ; อ้างถึงใน จิตติมา กนขุม. 2551 : 31) ได้กำหนดองค์ประกอบของการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ 8 ประการด้วยกัน คือ

1.สถานะตามกฎหมาย คือ ต้องมีการกำหนดเรื่องการปกครองท้องถิ่นไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศ

2.พื้นที่และระดับ คือ ต้องมีการกำหนดพื้นที่และระดับของหน่วยการปกครองท้องถิ่นไว้อย่างชัดเจน

3.การกระจายอำนาจและหน้าที่ การที่จะกำหนดให้ท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ที่มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับนโยบายทางการเมืองและการปกครองของรัฐบาล

4.องค์การนิติบุคคลจัดตั้งขึ้น โดยผลแห่งกฎหมายแยกจากรัฐบาลกลางมีขอบเขตการปกครองที่แน่นอน มีอำนาจในการกำหนดคนโยบาย ออกกฎข้อบังคับ ควบคุมให้มีการปฏิบัติตามนโยบายนั้น ๆ

5.การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การหรือคณะผู้บริหารจะต้องได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ทั้งหมดหรือบางส่วน เพื่อแสดงถึงการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

6.อิสระในการปกครองตนเอง สามารถใช้ดุลยพินิจในการปฏิบัติกิจการภายใต้ขอบเขตกฎหมาย โดยไม่ต้องขออนุมัติจากรัฐบาลกลาง และไม่อยู่ในสายการบังคับบัญชาหน่วยงานราชการ

7.งบประมาณของตนเองมีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ คือ ภาษีและค่าธรรมเนียมต่าง ๆ เพื่อนำไปทำนุบำรุงท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า

8.การควบคุมดูแลของรัฐบาลเมื่อจัดตั้งแล้วรัฐต้องควบคุมดูแลเพื่อประโยชน์และความมั่นคงของรัฐ และประชาชนโดยส่วนรวม

การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจหรือกระจายอำนาจให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่น ได้มีอำนาจในการปกครองร่วมกันในการบริหารท้องถิ่น อำนาจการปกครองมาจากประชาชนในท้องถิ่นแล้ว รัฐบาลของท้องถิ่นก็ย่อมเป็นรัฐบาลของประชาชน โดยประชาชนเพื่อประชาชน

แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการปกครอง

ภายหลังที่ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เป็นรัฐธรรมนูญที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการกระจายอำนาจและการปกครองส่วนท้องถิ่น ไว้อย่างชัดเจน และเป็นผลสืบเนื่องมาถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ทำให้การกระจายอำนาจมีความชัดเจนยิ่งขึ้น ในหมวด 14 การปกครองส่วนท้องถิ่น กระจายอำนาจจึงมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับการปกครองตนเองในระดับท้องถิ่นหรือในระดับพื้นที่ของไทย

แนวความคิดเกี่ยวกับหลักการจัดระเบียบการปกครองประเทศ

การที่จะทำให้กลุ่มคนที่อยู่ร่วมกันเป็นสังคมภายใต้อาณาเขตใดอาณาเขตหนึ่งจนรวมตัวกันเป็นชาติ หรือรัฐและสามารถดำรงอยู่เป็นได้นั้น นอกจากจะมีอาณาเขตที่แน่นอน มีความมั่นคงแล้ว การทำให้ประชาชนอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข สามารถตอบสนองความต้องการของทุกกลุ่มในอย่างเหมาะสมรัฐบาลจะต้องใช้อำนาจรัฐในการปกครองประเทศด้วยวิธีการหรือรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งตามความเหมาะสม

โกวิท พวงงาม (2546 : 26 – 28) กล่าวว่า โดยทั่วไปหลักการปกครองประชานิยมแบ่งเป็น 3 หลัก คือ หลักการรวมอำนาจปกครอง (Centralization), หลักการแบ่งอำนาจปกครอง (Deconcentration) และหลักการกระจายอำนาจปกครอง (Decentralization) คือ

1. หลักการรวมอำนาจปกครอง หมายถึง หลักการจัดวางระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน โดยรวมอำนาจในการปกครองไว้ให้แก่หน่วยการบริหารราชการส่วนกลางอันได้แก่ กระทรวง ทบวง กรม หรือทบวงการเมืองต่างๆ ของรัฐ และมีเจ้าหน้าที่ของหน่วยการบริหารราชการส่วนกลาง โดยให้ขึ้นต่อกันตามระดับชั้นการบังคับบัญชา ซึ่งเป็นผู้ดำเนินการปกครองตลอดทั่วทั้งอาณาเขตของประเทศ

1.1 ลักษณะสำคัญของหลักการรวมอำนาจปกครอง

1.1.1. มีการรวมกำลังทหารและกำลังตำรวจให้ขึ้นต่อส่วนกลาง เพื่อให้การบังคับบัญชาเป็นไปอย่างเด็ดขาด และทันทั่วถึง

1.1.2. มีการรวมอำนาจวินิจฉัยสั่งการไว้ในส่วนกลาง

1.1.3. มีการลำดับชั้นการบังคับบัญชาเจ้าหน้าที่ลดหลั่นกันไป (Hierarchy)

1.2 จุดแข็งของหลักการรวมอำนาจปกครอง

1.2.1. การที่รัฐบาลมีอำนาจแผ่ขยายไปทั่วอาณาเขต ทำให้นโยบาย แผนหรือคำสั่งเกิดผลได้ทั่วประเทศอย่างทันที

1.2.2. ให้บริการและประโยชน์แก่ประชาชน โดยเสมอหน้าทั่วประเทศมิได้ทำเพื่อท้องถิ่นใดโดยเฉพาะ

1.2.3. ทำให้เกิดการประหยัด เพราะสามารถหมุนเวียนเจ้าหน้าที่และเครื่องมือเครื่องใช้ไปยังจุดต่างๆ ของประเทศ ได้โดยไม่ต้องจัดซื้อจัดหาประจำทุกจุด

1.2.4. มีความเป็นเอกภาพในการปกครองและการบริหารงาน การปกครองในท้องถิ่น
เป็นไปในแนวเดียวกัน

1.2.5. มีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถมากกว่าเจ้าหน้าที่ในท้องถิ่นทำให้บริการ
สาธารณะดำเนินไปโดยสม่ำเสมอ และเป็นไปตามระเบียบแบบแผนอันเดียวกัน

1.3. จุดอ่อนของหลักการรวมอำนาจปกครอง

1.3.1. ไม่สามารถดำเนินกิจการทุกอย่างให้ได้ผลดีทั่วทุกท้องถิ่นในเวลาเดียวกัน เพราะมี
พื้นที่กว้างใหญ่ จึงไม่อาจตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้ทั่วถึง

1.3.2. การปฏิบัติงานมีความล่าช้า เพราะมีแบบแผนและขั้นตอนมากมายตามลำดับชั้น
การบังคับบัญชา

1.3.3. ไม่สอดคล้องกับหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

1.3.4. ไม่อาจตอบสนองความต้องการของแต่ละท้องถิ่นได้อย่างแท้จริงเพราะความ
หลากหลายของความแตกต่างในแต่ละท้องถิ่น

2. หลักการแบ่งอำนาจปกครอง หมายถึง หลักการที่การบริหารราชการส่วนกลางได้
จัดแบ่งอำนาจวินิจฉัยและสั่งการบางส่วนไปให้ข้าราชการในส่วนภูมิภาค โดยให้มีอำนาจในการใช้
ดุลยพินิจ ตัดสินใจ แก้ไขปัญหา ตลอดจนริเริ่มได้ ในกรอบแห่งนโยบายของรัฐบาลที่ได้วางไว้

2.1 ลักษณะสำคัญของหลักการแบ่งอำนาจปกครอง

2.1.1. เป็นการบริหารโดยใช้เจ้าหน้าที่ที่ได้รับการแต่งตั้งไปจากส่วนกลางไปประจำตาม
เขตการปกครองในส่วนภูมิภาคทุกแห่ง ได้แก่ ภาค มณฑล จังหวัด อำเภอ กิ่งอำเภอ ตำบล และ
หมู่บ้าน เป็นต้น และเจ้าหน้าที่เหล่านี้ก็อยู่ในระบบการบริหารงานบุคคลของรัฐบาลกลางอันเดียวกัน

2.1.2. เป็นการบริหารโดยใช้งบประมาณซึ่งส่วนกลางเป็นผู้อนุมัติและควบคุมให้
เป็นไปตามวิธีการงบประมาณแผ่นดิน

2.2 จุดแข็งของหลักการแบ่งอำนาจปกครอง

2.2.1. หลักการนี้เป็นก้าวแรกที่จะนำไปสู่การกระจายอำนาจการปกครอง

2.2.2. ประชาชนได้รับความสะดวกรวดเร็วขึ้นในการมาติดต่อในเรื่องที่ราชการส่วน
ภูมิภาคมีอำนาจวินิจฉัยสั่งการ เพราะไม่ต้องรอให้ส่วนกลางมาวินิจฉัยสั่งการ

2.2.3. เป็นจุดเชื่อมระหว่างส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น ทำให้การติดต่อประสานงาน
ระหว่างทั้ง 2 ส่วนดีขึ้น

2.2.4. มีประโยชน์ต่อประเทศที่ประชาชนยังไม่รู้จักการปกครองตนเอง

2.3 จุดอ่อนของหลักการแบ่งอำนาจปกครอง

2.3.1. เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประชาธิปไตย เพราะการที่ส่งเจ้าหน้าที่จากส่วนกลาง
เข้าไปบริหารงานในท้องถิ่น สะท้อนให้เห็นว่ารัฐบาลยังไม่เชื่อในความสามารถของท้องถิ่น

2.3.2. เกิดความล่าช้าในบริหารงานเพราะต้องผ่านระเบียบแบบแผนถึง 2 ระดับ คือ ระดับส่วนกลาง และระดับส่วนภูมิภาค

2.3.3. ทำให้ระบบราชการมีขนาดใหญ่โต เกิดการสิ้นเปลืองงบประมาณ

2.3.4. ทำให้ทรัพยากรที่มีค่าบางอย่างในท้องถิ่นไม่เกิดประโยชน์ เช่น บุคลากร เจ้าหน้าที่ เพราะถูกส่งมาจากที่อื่น

2.3.5. บุคลากร เจ้าหน้าที่ที่ถูกส่งเข้าไปปฏิบัติในท้องถิ่น ไม่สามารถปฏิบัติงานได้เต็มที่ อาจจะเนื่องมาจากไม่ใช่คนในพื้นที่จึงไม่เข้าใจพื้นที่ และอาจเกิดความขัดแย้งกับคนในพื้นที่

3. หลักการกระจายอำนาจปกครองหมายถึง หลักการที่รัฐมอบอำนาจปกครองบางส่วนให้แก่องค์การอื่นที่ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของหน่วยการบริหารราชการส่วนกลางให้ไปจัดทำบริการสาธารณะบางอย่างโดยมีอิสระตามสมควร เป็นการมอบอำนาจให้ทั้งในด้านการเมืองและการบริหาร เป็นเรื่องที่ท้องถิ่นมีอำนาจที่จะกำหนดนโยบายและควบคุมการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายท้องถิ่นของตนเองได้

3.1 ลักษณะสำคัญของหลักการกระจายอำนาจปกครอง

3.1.1. ได้รับการจัดตั้งขึ้นโดยผลแห่งกฎหมาย ให้มีส่วนเป็นนิติบุคคลหน่วยการปกครองท้องถิ่นเหล่านี้มีหน้าที่ งบประมาณ และทรัพย์สินเป็นของตนเองต่างหาก และไม่ขึ้นตรงต่อหน่วยการปกครองส่วนกลาง ส่วนกลางเพียงแต่กำกับดูแลให้ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมายเท่านั้น

3.1.2. มีการเลือกตั้งสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นทั้งหมด เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง

3.1.3. มีอำนาจอิสระในการบริหารงาน จัดทำกิจกรรมและวินิจฉัยสั่งการได้เองพอสมควร ด้วยงบประมาณและเจ้าหน้าที่ของตนเอง

3.1.4. หน่วยการปกครองท้องถิ่น ต้องมีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ เช่น ภาษีอากร ค่าธรรมเนียมต่างๆ ตามที่รัฐอนุญาต เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจการต่างๆ

3.2 จุดแข็งของหลักการกระจายอำนาจปกครอง

3.2.1. ทำให้มีการสนองความต้องการของแต่ละท้องถิ่นได้ดีขึ้น เพราะผู้บริหารที่มาจากการเลือกตั้งในท้องถิ่นจะรู้ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นได้ดีกว่า

3.2.2. เป็นการแบ่งเบาภาระของหน่วยการบริหารราชการส่วนกลาง

3.2.3. เป็นการส่งเสริมและพัฒนาการเมืองในระดับท้องถิ่นตามระบอบประชาธิปไตย เพราะการกระจายอำนาจทำให้ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักรับผิดชอบในการปกครองท้องถิ่นของตนเองมากขึ้น

3.3 จุดอ่อนของหลักการกระจายอำนาจปกครอง

3.3.1. อาจก่อให้เกิดการแก่งแย่งแข่งขันระหว่างท้องถิ่น ซึ่งมีผลกระทบต่อเอกภาพทางการปกครองและความมั่นคงของประเทศประชาชนในแต่ละท้องถิ่นอาจมุ่งแต่ประโยชน์ของท้องถิ่นคน ไม่ให้ความสำคัญกับส่วนรวม

3.3.2. ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งอาจใช้อำนาจบังคับกดขี่คู่แข่งหรือประชาชนที่ไม่ได้อยู่ฝ่ายตนเอง

3.3.3. ทำให้เกิดการสิ้นเปลืองงบประมาณ เพราะต้องมีเครื่องมือเครื่องใช้และบุคลากรประจำอยู่ทุกหน่วยการปกครองท้องถิ่น ไม่มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนเหมือนการบริหารราชการส่วนกลาง

แนวความคิดเกี่ยวกับลักษณะการกระจายอำนาจ

การที่รัฐจะจัดบริการสาธารณะหรือแก้ไขปัญหาของประชาชนในชาติได้ตรงตามความต้องการของประชาชนและทั่วถึงในแต่ละท้องถิ่นนั้น รัฐจะต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในการดำเนินการกิจการของส่วนท้องถิ่นได้ด้วยตนเอง

โกวิท พวงงาม (2546 : 28) กล่าวว่า การกระจายอำนาจ คือ การโอนกิจการบริการสาธารณะบางเรื่องจากรัฐหรือองค์การปกครองส่วนกลางไปให้ชุมชนซึ่งตั้งอยู่ในท้องถิ่น ต่าง ๆ ของประเทศ หรือหน่วยงานบางหน่วยงานรับผิดชอบจัดทำอย่างเป็นอิสระจากองค์การปกครองส่วนกลาง ดังนั้นเห็นว่าการกระจายอำนาจมี 2 รูปแบบ คือ

1. การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น หรือการกระจายอำนาจตามอาณาเขต หมายถึง การมอบอำนาจให้ท้องถิ่นจัดทำกิจการหรือบริการสาธารณะบางเรื่องภายในเขตของแต่ละท้องถิ่น และท้องถิ่นมีอิสระในการปกครองตนเองพอสมควร

2. การกระจายอำนาจตามบริหาร หรือการกระจายอำนาจทางเทคนิค หมายถึง การโอนกิจการบริหารสาธารณะบางกิจการจากรัฐหรือองค์การปกครองส่วนกลาง ไปให้หน่วยงานบางหน่วยงานรับผิดชอบจัดทำแยกต่างหากและอย่างเป็นอิสระ โดยปกติแล้วจะเป็นกิจการซึ่งการจัดทำต้องอาศัยความรู้ความชำนาญทางเทคโนโลยีแขนงใดแขนงหนึ่งเป็นพิเศษ เช่น การสื่อสารวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ การผลิตกระแสไฟฟ้า เป็นต้น

นันทวัฒน์ บรมานันท์ (2547 : 19) กล่าวว่า การกระจายอำนาจเป็นอีกวิธีหนึ่งในการปกครองประเทศที่รัฐมอบอำนาจการปกครองบางส่วนให้กับองค์กรอื่นนอกจากองค์กรของส่วนกลางเพื่อจัดทำบริการสาธารณะบางอย่างโดยมีความเห็นอิสระ (Autonome) ในการดำเนินการและไม่อยู่ในการบังคับบัญชาของส่วนกลาง แต่อยู่ภายใต้การกำกับดูแล (Tutellie) ของส่วนกลาง การกระจายอำนาจการปกครองสามารถจำแนกได้ 2 แบบ คือ การกระจายอำนาจทางพื้นที่และการกระจายอำนาจทางกิจการ

1. การกระจายอำนาจทางพื้นที่ หรืออีกนัยหนึ่งเรียกว่า การกระจายอำนาจทางเขตแดน มีที่มาจากแนวความคิดทางการเมืองซึ่งเน้นความสำคัญของการเลือกตั้ง โดยเห็นว่าหากเจ้าหน้าที่ที่ทำการบริหารหรือปกครองท้องถิ่นได้รับการแต่งตั้งจากส่วนกลาง ก็จะเป็นการปกครองแบบรวมอำนาจมิใช่การกระจายอำนาจ ดังนั้น การกระจายอำนาจทางพื้นที่จึงต้องมีการจัดตั้งองค์กรปกครองทางเขตแดน เช่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มีการเลือกตั้งผู้บริหาร มีเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นเป็นอิสระจากส่วนกลางไม่อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาจากส่วนกลาง แต่จะอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของส่วนกลาง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นก็จะจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเองด้วยงบประมาณของตนเองเพื่อใช้ในการจัดทำกิจกรรมเหล่านั้น

2. การกระจายอำนาจทางกิจการ หรืออีกนัยหนึ่งเรียกว่า การกระจายอำนาจทางบริการเป็นวิธีกระจายอำนาจโดยมอบบริการสาธารณะอย่างใดอย่างหนึ่งให้องค์การซึ่งมิได้อยู่ในสังกัดของส่วนกลางรับไปจัดทำด้วยเงินทุนและเจ้าหน้าที่ขององค์กรนั่นเอง บริการสาธารณะที่แยกมาจัดทำนั้นอาจเป็นบริการสาธารณะทางเศรษฐกิจ สังคม กีฬา หรือวัฒนธรรม วิธีกระจายอำนาจทางกิจการนี้ไม่ใช่การกระจายอำนาจการปกครอง แต่เป็นการมอบให้องค์การของรัฐบาลไปจัดทำบริการสาธารณะโดยแยกออกมาเป็นนิติบุคคลต่างหากจากรัฐ มีทรัพย์สินของตนเองและมีผู้บริหารของตนเอง โดยนิติบุคคลกระจายอำนาจนี้จะต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐเช่นกัน

สรุปได้ว่า ลักษณะสำคัญของการกระจายอำนาจซึ่งแตกต่างกับการมอบอำนาจและการแบ่งอำนาจ ประการหนึ่งคือ การมอบอำนาจและการแบ่งอำนาจจากส่วนกลาง ผู้มอบอำนาจยังมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบอยู่ ตัวบุคคลหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบอยู่ภายใต้การควบคุมคามสายการบัญชา การตัดสินใจและการปฏิบัติการอาจถูกแก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือถูกยกเลิก โดยผู้บังคับบัญชาในส่วนกลางได้ตามความเหมาะสม แต่การกระจายอำนาจเป็นการมอบอำนาจและความรับผิดชอบให้อำนาจการบริหารท้องถิ่นอย่างเด็ดขาด ความสัมพันธ์ระหว่างส่วนกลางกับองค์การบริหารท้องถิ่นไม่ได้เป็นไปในรูปของสายการบังคับบัญชา ทั้งนี้เพราะองค์การบริหารท้องถิ่นเป็นนิติบุคคลมีเขตแดนผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ และงบประมาณเป็นของตนเองต่างหากแยกออกจากส่วนกลาง ส่วนกลางเป็นเพียงผู้กำกับ ดูแล ให้เป็นไปตามระเบียบ กฎหมายเท่านั้น

ประโยชน์ของการกระจายอำนาจการปกครอง

ประเทศหนึ่ง ๆ มีชุมชนมากมายรวมกัน มีอาณาบริเวณกว้างใหญ่ มีประชากรจำนวนมาก และแต่ละชุมชนก็มีปัญหาต่าง ๆ มากมายแตกต่างกัน ยากนักที่คนในท้องถิ่นอื่นจะเข้าใจอย่างลึกซึ้ง และสามารถจัดเวลาไปดูแลและแก้ไขกิจการทุกอย่างได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐจะต้องให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท้องถิ่นของตนเอง

โกวิท พวงงาม (2546 : 28) กล่าวว่า การเปิดโอกาสให้แต่ละท้องถิ่นดูแลจัดการปัญหา ระดับท้องถิ่นจึงมีคุณประโยชน์สำคัญอย่างน้อย 5 ด้าน คือ

1. แบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลาง
2. ทำให้ปัญหาในแต่ละท้องถิ่นได้รับการแก้ไขปรับปรุงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามความต้องการของคนในท้องถิ่นนั้น ๆ
3. ส่งเสริมให้คนแต่ละท้องถิ่น ได้แสดงความสามารถพัฒนาบทบาทตนเองในการดูแลรับผิดชอบท้องถิ่นของตน
4. เป็นพื้นฐานสำคัญของคนในท้องถิ่นในการก้าวขึ้นไปดูแลแก้ไขปัญหาในระดับชาติ
5. เสริมสร้างความมั่นคงและเข้มแข็งให้แก่ชุมชนและทั้งประเทศ เนื่องจากปัญหาต่าง ๆ ได้รับการแก้ไข สังคมมีความมั่นคงและเจริญก้าวหน้า ประชาชนมีคุณภาพและมีบทบาทในการจัดการดูแลสังคมของตัวเอง

การเปิดโอกาสให้ประชาชนในแต่ละท้องถิ่นได้ดูแลบ้านเมืองของตนเอง จัดการแก้ไขปัญหามือเมืองของเขาเอง ในเชิงปรัชญา ก็เป็นสิ่งที่สอดคล้องกับหลักการของแนวคิดที่เรียกว่า บริบททางสังคม (Social Context) ที่มองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างคนกับสิ่งแวดล้อมรอบตัวเขา คนที่อยู่ห่างไกลจากท้องถิ่นหนึ่งย่อมไม่สามารถเข้าใจท้องถิ่นได้ดีเท่ากับคนในท้องถิ่น และแม้ว่าจะมีคนบางคนจากท้องถิ่นมีความสามารถในการมองปัญหาต่าง ๆ ของท้องถิ่นอื่นได้ชัดเจน ในที่สุดแล้วการผลักดันให้คนในท้องถิ่นของตนเองสนใจ และรับรู้ปัญหาของตน รู้สึกรับผิดชอบ ห่วงใยและหวงแหนท้องถิ่นของตน ย่อมเป็นเงื่อนไขสำคัญยิ่งที่จะทำให้ท้องถิ่นนั้นมีคนดูแลรักษาตลอดไป

เมื่อเราพูดถึงการกระจายอำนาจหรือการรวมศูนย์อำนาจ สิ่งแรกที่เราควรพิจารณาเป็นสำคัญก็คือลักษณะ 2 ด้านของปัญหานี้ นั่นคือ มีรัฐบาลกลาง และส่วนท้องถิ่น ไม่มีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเพียงฝ่ายเดียวและทั้งสองฝ่ายต่างพึ่งพาอาศัยกัน สังคมใดที่รวมศูนย์อำนาจไว้ทุก ๆ ทาง ก็คือสังคมที่รวมศูนย์ปัญหาไว้ทุก ๆ ทาง นั่นก็คือสะสมโอกาสที่จะก้าวไปสู่การแตกสลายและความหายนะมากขึ้นเป็นลำดับ ในทำนองเดียวกันสังคมที่มีแต่การกระจายอย่างเดียว สังคมนั้นก็ไม่มีรัฐบาลกลางรัฐก็อยู่ไม่ได้

การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล

นักทฤษฎี บรมานันท์ (2547 :141 – 145) กล่าวว่า เทศบาลมิได้จัดตั้งขึ้นทั่วทั้งประเทศ แต่จะจัดตั้งขึ้นเป็นแห่ง ๆ ไปดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 12) พ.ศ.2546 โดยเมื่อรัฐพิจารณาเห็นที่จะยกฐานะท้องถิ่นใดขึ้นเป็นเทศบาล ก็ตราพระราชกฤษฎีกายกฐานะท้องถิ่นนั้นเป็นเทศบาลเป็นแห่ง ๆ ไป เทศบาลมีฐานะเป็นทบวงการเมือง และเป็นนิติบุคคลดังที่กำหนดไว้ในมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 12) พ.ศ.2546 มีดังนี้

1. ประเภทของเทศบาล

ปัจจุบันพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และที่แก้ไขเพิ่มเติมได้บัญญัติไว้ในมาตรา 9 ถึงมาตรา 11 ให้เทศบาลมีอยู่ 3 ประเภทด้วยกัน คือ

1.1 เทศบาลตำบล มาตรา 9 แห่งกฎหมายว่าด้วยเทศบาลกำหนดไว้ว่าได้แก่ท้องถิ่นซึ่งมีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลตำบล กฎหมายมิได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้โดยเฉพาะว่าการเป็นเทศบาลตำบลจะต้องมีเงื่อนไขอย่างไรบ้าง แต่ในทางปฏิบัติ กระทรวงมหาดไทยได้วางหลักเกณฑ์ในการจัดตั้งเทศบาลตำบลเอาไว้ และนอกจากนี้สุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติให้ยกเลิกกฎหมายว่าด้วยสุขาภิบาลและกำหนดให้บรรดสุขาภิบาลที่มีอยู่มีฐานะเป็นเทศบาลตำบล

1.2 เทศบาลเมือง มาตรา 10 แห่งกฎหมายว่าด้วยเทศบาลกำหนดให้เทศบาลเมืองมีอยู่สองรูปแบบ คือ

1.2.1. ท้องถิ่นอันเป็นที่ตั้งของศาลากลางจังหวัด

1.2.2. ท้องถิ่นชุมชนชนที่มีราษฎรตั้งแต่ 10,000 คนขึ้นไป และมีรายได้พอควรแก่การปฏิบัติหน้าที่ซึ่งกำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยเทศบาล

การจัดตั้งเทศบาลต้องทำเป็นประกาศกระทรวงมหาดไทย

1.3 เทศบาลนคร มาตรา 11 แห่งกฎหมายว่าด้วยกระทรวงมหาดไทยไว้ว่าเทศบาลนครได้แก่ ท้องถิ่นชุมชนที่มีราษฎรตั้งแต่ 50,000 คนขึ้นไป และมีรายได้พอควรแก่การปฏิบัติหน้าที่ซึ่งกำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยเทศบาล

การจัดตั้งเทศบาลนครจะต้องทำเป็นประกาศกระทรวงมหาดไทยซึ่งจะต้องระบุชื่อและเขตของเทศบาลเอาไว้ด้วย

2. โครงสร้างของเทศบาล

โครงสร้างของเทศบาลประกอบด้วยสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี

เดิมโครงสร้างของเทศบาลประกอบด้วยสภาเทศบาลและคณะเทศมนตรีซึ่งได้กล่าวมาแล้วในบทก่อน แต่อย่างไรก็ตาม ในปี พ.ศ. 2543 ได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ใหม่และเพิ่มรูปแบบของผู้บริหารเทศบาลเข้ามาอีก 1 รูปแบบคือ นายกเทศมนตรี โดยมีหลักเกณฑ์กำหนดไว้ใน มาตรา 14 แห่งกฎหมายว่าด้วยเทศบาลว่าเทศบาลแห่งใดจะมีการบริหารในรูปแบบคณะเทศมนตรีหรือนายกเทศมนตรี ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชนในเขตเทศบาลแต่ละแห่งโดยวิธีการดังนี้คือ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลในเขตเทศบาลใดจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 4 ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลในเขตเทศบาลนั้น ว่ากำหนดให้การบริหารเทศบาลใช้รูปแบบคณะเทศมนตรีหรือนายกเทศมนตรี ผลของประชามติให้นำมาใช้รูปแบบการบริหารตามผลประชามตินั้นตลอดไปจนกว่าจะมีการออกเสียงประชามติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลในเขตเทศบาลนั้นให้เปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริหารเทศบาลเป็นอย่างอื่น การร้องขอให้ทำประชามติดังกล่าวมาแล้วจะต้องเสนอต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งก่อนครบวาระของสภาเทศบาลที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในขณะนั้นไม่น้อยกว่า 360 วัน และจะกระทำในวาระของสภาเทศบาลหนึ่งได้เพียงครั้งเดียว แต่ในปัจจุบันได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2596 อีกครั้งหนึ่งในปี พ.ศ. 2546 และกำหนดให้มีฝ่ายบริหารคือนายกเทศมนตรีที่มีที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนในเขตเทศบาล

2.1 สภาเทศบาล ประกอบด้วยสมาชิกสภาเทศบาลซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2545

สมาชิกสภาเทศบาล อยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี ซึ่งวาระการดำรงตำแหน่งนี้ได้รับการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2542 คือ ลดลงจาก 5 ปีมาเป็น 4 ปี เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา 285 แห่งรัฐธรรมนูญ สำหรับจำนวนสมาชิกสภาเทศบาลของเทศบาลแต่ละประเภทนี้จะไม่เท่ากัน อยู่ในระหว่างจำนวน 12 คนถึง 24 คน ขึ้นอยู่กับประเภทของเทศบาลดังที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 15 แห่งกฎหมายว่าด้วยเทศบาล ดังนี้

2.1.1 สภาเทศบาลตำบลประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 12 คน

2.1.2 สภาเทศบาลเมืองประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 18 คน

2.1.3 สภาเทศบาลนครประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 24 คน

2.2 นายกเทศมนตรี กฎหมายว่าด้วยเทศบาลกำหนดให้มีนายกเทศมนตรีคนหนึ่งซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ทำหน้าที่เป็นฝ่ายบริหารของเทศบาล

มาตรา 48 เบญจ แห่งกฎหมายว่าด้วยเทศบาลได้กำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรีไว้หลายประการด้วยกัน เช่น ต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 30 ปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง ต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า หรือเคยเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่นหรือสมาชิกรัฐสภา เป็นต้น

นายกเทศมนตรีอาจแต่งตั้งรองนายกเทศมนตรีซึ่งมิใช่สมาชิกสภาเทศบาลเป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหารราชการตามที่นายกเทศมนตรีซึ่งมิใช่สมาชิกสภา 48 อัญญุ แห่งกฎหมายว่าด้วยเทศบาลได้กำหนดจำนวนเทศมนตรีไว้ดังนี้ คือ

2.2.1 เทศบาลตำบล ให้มีรองนายกเทศมนตรีไม่เกิน 2 คน

2.2.2 เทศบาลเมือง ให้มีรองนายกเทศมนตรีไม่เกิน 3 คน

2.2.3 เทศบาลนคร ให้มีรองนายกเทศมนตรีไม่เกิน 4 คน

นายกเทศมนตรีเป็นผู้ควบคุมและรับผิดชอบในการบริหารกิจการของเทศบาลและเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานเทศบาลและลูกจ้างเทศบาลดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 48 สัตครส แห่งกฎหมายว่าด้วยเทศบาล

3. อำนาจและหน้าที่ของเทศบาล

มาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดอำนาจและหน้าที่ของเทศบาลไว้รวม 31 ประการด้วยกันดังปรากฏรายละเอียดตามที่กล่าวมาแล้วในบทที่ผ่านมา และนอกจากนี้ ในกฎหมายว่าด้วยเทศบาลเองก็ยังได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของเทศบาลไว้โดยแยกเป็นอำนาจหน้าที่ของเทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาลนคร รวมทั้งยังมีบทบัญญัติให้เทศบาลสามารถทำกิจการนอกเขตเทศบาลหรือกระทำร่วมกับบุคคลอื่นได้ ซึ่งกล่าวโดยสรุปแล้วกิจการที่เทศบาลทุกประเภทจะทำได้นั้นสามารถแบ่งได้เป็น 8 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

3.1 การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน เช่น การดับเพลิง การป้องกันและระงับสาธารณภัย

3.2 การสาธารณสุข เช่น การจัดให้มีและบำรุงสถานที่พิทักษ์รักษาคนเจ็บไข้ การป้องกันและระงับโรคติดต่อ การรักษาความสะอาดของถนนหรือทางเดินและที่สาธารณะการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล การจัดให้มีและบำรุงสวนสาธารณะ สุสานและฌาปนสถาน เป็นต้น

3.3 การสาธารณูปการ เช่น การสงเคราะห์มารดาและเด็ก การสงเคราะห์คนชรา คนอนาถา เด็กกำพร้า เป็นต้น

3.4 การโยธาสาธารณณะ เช่น การสร้างและบำรุงทางบก ทางน้ำ การจัดให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ สวนสาธารณะ สวนสัตว์ สถานที่พักผ่อนหย่อนใจของราษฎร เป็นต้น

3.5 การศึกษา เช่น การจัดตั้งและบำรุงโรงเรียนอาชีวศึกษา การจัดให้มีและบำรุงสถานที่สำหรับการกีฬา เป็นต้น

3.6 การสาธารณูปโภคและเทศพาณิชย์ เช่น การประปา การไฟฟ้า การเดินรถประจำทาง ตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม กิจการโรงรับจำนำ เป็นต้น

3.7 การทะเบียนราษฎร

3.8 การบำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร

กิจการทั้งหลายเหล่านี้เป็นหน้าที่ของเทศบาลที่จะต้องจัดทำภายในเขตเทศบาลของตน อำนาจหน้าที่ดังกล่าวนี้ได้มีการเพิ่มเติมโดยการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับเทศบาลหลายครั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 10 ในปี พ.ศ.2542 ได้มีการเพิ่มหน้าที่ให้กับเทศบาลอีกหลายประการ เช่น เพิ่มหน้าที่ให้กับเทศบาลตำบลในการส่งเสริมการพัฒนาศรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และ ผู้พิการ บำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญา ท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นหรือการเพิ่มหน้าที่ให้กับเทศบาลนครในการควบคุมที่อยู่อาศัย และการปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม จัดให้มีและควบคุมตลาดท่าเทียบเรือ ท่าข้ามที่อยู่อาศัย และการปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม จัดให้มีและควบคุมตลาดท่าเทียบเรือ ท่าข้ามและที่จอดรถ การวางผังเมืองและการควบคุมการก่อสร้าง รวมทั้งการส่งเสริมกิจการท่องเที่ยว นอกจากนี้ เทศบาลอาจทำกิจการอื่น ๆ ได้อีกตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา 57 ทวิ และ 57 ตริ แห่งกฎหมายว่าด้วยเทศบาล คือ

3.9 การทำกิจการภายนอกเขต เทศบาลอาจออกไปทำกิจการต่างๆ ภายนอกเขตของตนได้ โดยมีหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ คือ

3.9.1 การนั้นจำเป็นต้องทำและเป็นการที่เกี่ยวข้องกับกิจการที่ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ อยู่ภายในเขตของตน

3.9.2 ได้รับความยินยอมจากสภาเทศบาล สภาจังหวัด หรือสภาตำบลแห่งท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และ

3.9.3 ได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

3.10 การทำการร่วมกับบุคคลอื่น โดยก่อตั้งบริษัทจำกัดหรือถือหุ้นในบริษัทจำกัด เทศบาลอาจทำการร่วมกับบุคคลอื่น โดยก่อตั้งบริษัทจำกัดหรือถือหุ้นในบริษัทจำกัดตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

3.10.1 บริษัทจำกัดนั้นมีวัตถุประสงค์เฉพาะเพื่อกิจการค้าขายอันเป็นสาธารณูปโภค

3.10.2 เทศบาลต้องถือหุ้นเป็นมูลค่าเกินกว่าร้อยละ 50 ของทุนที่บริษัทนั้น จดทะเบียนไว้ในกรณีที่มีหลายเทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบลถือหุ้นอยู่ในบริษัทเดียวกัน ให้นำหุ้นที่ถือกันรวมกัน และ

3.10.3 ได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

นอกจากการดำเนินการดังกล่าวมาแล้วข้างต้นทั้งหมด กฎหมายว่าด้วยเทศบาลมาตรา 58 และมาตรา 59 ยังได้บัญญัติให้จัดตั้งสหการขึ้นได้ สหการเป็นองค์การที่เทศบาลตั้งแต่สองเทศบาลขึ้นไปรวมกันจัดตั้งขึ้นเพื่อประกอบกิจการอย่างใดอย่างหนึ่ง อันอยู่ในหน้าที่ของเทศบาลร่วมกัน สหการมีสภาพเป็นทบวงการเมือง จัดตั้งโดยพระราชกฤษฎีกาซึ่งจะต้องกำหนดชื่อ อำนาจหน้าที่ และระเบียบการดำเนินงานของสหการไว้ สหการมีคณะกรรมการบริหารซึ่งจะต้องประกอบด้วยผู้แทนของเทศบาลที่เกี่ยวข้อง

บริบทของเทศบาลตำบลตาจ่ง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์

เทศบาลตำบลตาจ่ง (2553: 4 - 13) กล่าวว่า ตำบลตาจ่งเป็นตำบล 1 ใน 6 ตำบลของอำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ห่างจากที่ว่าการอำเภอละหานทรายไปทางทิศตะวันออก ประมาณ 10 กิโลเมตร เนื้อที่รวมทั้งสิ้น 118,125 ไร่ หรือ 189 ตารางกิโลเมตร ดังนี้

1. อาณาเขต เทศบาลตำบลตาจ่งมีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ข้างเคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลถาวรและตำบลยายแ้ววัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลหนองไม้งาม อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลหนองแวง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลละหานทราย อำเภอละหานทรายและตำบลถาวร

อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์

2. ภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศของเทศบาลตำบลตาจ่งมีลักษณะเป็นที่ราบสลับเนิน มีความสูงเฉลี่ยประมาณ 200 – 236 เมตร จากระดับน้ำทะเลพื้นที่สูงลาดลงจากทิศใต้ ต่ำลงมาด้านทิศเหนือ มีลำน้ำลำปะเทียไหลผ่านตอนกลาง จากด้านทิศใต้ ไปด้านทิศเหนือของตำบล สภาพดินส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทราย และดินเหนียวปนทราย เหมาะแก่การเพาะปลูกพืชไร่ ข้าว และไม้ยืนต้น พื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในเขตป่าดงดิบมาก่อน และถูกบุกเบิก ประมาณ 30 ปีที่ผ่านมา ทางด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือติดกับเชิงเขาปลายบลด และเชิงเขาลอยในด้านทิศตะวันออก

3. ประชากรของเทศบาลตำบลตาจง

เทศบาลตำบลตาจงมีเขตการปกครองประกอบไปด้วย 22 ชุมชน มีประชากรรวมทั้งสิ้น 15,701 คน โดยแยกเป็น ชาย 7,901 คน และหญิง 7,800 คน จำนวน 3,710 ครัวเรือน

4. สภาพเศรษฐกิจ

ราษฎรในเขตเทศบาลตำบลตาจง ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและเลี้ยงสัตว์ พื้นที่ดินที่ใช้ในการเกษตรทั้งหมดประมาณ 41,188 ไร่ พืชที่ปลูกมาก ได้แก่

4.1 ข้าว พันธุ์ข้าวที่ใช้ปลูก ข้าวดอกมะลิ 105 , กข.6, ข้าวตาแห้ง, ข้าวเสด็จหลวง ประทาน, ข้าวพันธุ์พื้นเมือง (เมล็ดเล็ก) มีพื้นที่ปลูก 27,840 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ 365 กิโลกรัม

4.2 อ้อยโรงงาน พันธุ์ที่ใช้ปลูก ได้แก่ พันธุ์มาร์กอส, อุทอง และ K88 มีพื้นที่ปลูก 5,231 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ 10,000 กิโลกรัม

4.3 มันสำปะหลัง พันธุ์ที่ใช้ปลูก เกษตรศาสตร์ 50, ระยอง 5, และระยอง 60 มีพื้นที่ปลูก 3,379 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ 3,600 กิโลกรัม

4.4 ยางพารา พันธุ์ที่ใช้ปลูก อาร์อาร์ไอเอ็ม 600 มีพื้นที่ปลูก 3,114 ไร่

4.5 ปศุสัตว์ ได้แก่ โค กระบือพันธุ์พื้นเมือง สุกรพันธุ์ลูกผสม เป็ด เป็ดไข่ เป็ดเทศ ไก่พันธุ์พื้นเมือง บ่อเลี้ยงปลาขนาดเล็กในไร่นา ฯลฯ

5. สถาบันการศึกษา

การศึกษา ถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศ เพราะการพัฒนาประเทศต้องอาศัยกำลังคนเป็นสำคัญ และกำลังคนจะมีประสิทธิภาพเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะการจัดการศึกษาในระดับพื้นฐาน ซึ่งเป็นฐานของการศึกษาในระดับสูงต่อไป รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทในการจัดการการศึกษา สำหรับสถานศึกษาในเขตตำบลตาจง มีดังนี้

โรงเรียนระดับประถมศึกษา	จำนวน	7	แห่ง
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา	จำนวน	3	แห่ง
โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา	จำนวน	1	แห่ง
ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	จำนวน	1	ศูนย์
ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด	จำนวน	2	ศูนย์
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาล	จำนวน	5	ศูนย์

6. สถาบันและองค์กรทางศาสนา

เนื่องจากเทศบาลตำบลตาจงมีพื้นที่และจำนวนชุมชนจำนวนมากจึงมีสถาบันกระจายอยู่ตามชุมชนต่าง ๆ ซึ่งมีสถาบันและองค์กรทางศาสนา ดังนี้ วัด 4 แห่ง และที่พัทสงฆ์ 13 แห่ง

7. การสาธารณสุข

ในเขตเทศบาลตำบลตาจาง มีสถานอนามัย 2 แห่ง คือ สถานอนามัยบ้านยางโป่งสะเคา หมู่ 1 และสถานอนามัยตาจาง หมู่ 5 อัตราการมีและใช้ส้วม ร้อยละ 100

8. ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

มีหน่วยงานด้านให้ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและเฝ้าระวังด้านความปลอดภัย 2 แห่ง คือ สถานีตำรวจ (ที่พักสายตรวจตำบล) ตั้งอยู่บริเวณบ้านละลม หมู่ 4 ตำบลตาจาง และสถานีดับเพลิง ตั้งอยู่สำนักงานเทศบาลตำบลตาจาง

9. การคมนาคม

เส้นทางในการติดต่อระหว่างอำเภอละหานทรายและอำเภอข้างเคียงกับเทศบาลเป็น ถนนลาดยาง 4 สาย เส้นทางในการสัญจรภายในหมู่บ้านเป็นถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก และถนนลูกรัง

10. การโทรคมนาคม

มีที่ทำการไปรษณีย์ จำนวน 1 แห่ง ตั้งอยู่ที่บ้านตาจาง หมู่ 5

11. การไฟฟ้า

ในเขตเทศบาลตำบลตาจางมีอัตราการมีและใช้ไฟฟ้าครบทุกหมู่บ้านโดยเฉลี่ยแล้วมีอัตราการมีและใช้ไฟฟ้าประมาณร้อยละ 94 ของจำนวนครัวเรือน

12. แหล่งน้ำ

ตำบลตาจางมีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญคือ คลองลำปะเทีย ต้นน้ำเกิดจากเทือกเขาบรรทัด ทางตอนใต้ของอำเภอละหานทราย แล้วไหลไปทางทิศเหนือผ่านตอนกลางของตำบลตาจางมีคลองลำโรง แยกออกไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากนี้ก็ยังมีสระน้ำและหนองน้ำต่าง ๆ เช่น หนองถนน หนองคล้า หนองทุ่งหว้า หนองพะยุง หนองกระสัง หนองเกษตร หนองตาหลอด และมีอ่างเก็บน้ำ บ้านบุ และแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นเช่น ฝายน้ำล้น จำนวน 10 แห่ง บ่อน้ำตื้นจำนวน 95 แห่ง บ่อโยก จำนวน 74 แห่ง ประปาหมู่บ้านจำนวน 10 แห่ง

13. ทรัพยากรป่าไม้

ตำบลตาจางมีพื้นที่อยู่ในเขตป่าไม้ถาวร ตามมติคณะรัฐมนตรี (ป่าละหานทราย) คิดเป็นพื้นที่ประมาณร้อยละ 30 ของพื้นที่ทั้งตำบล แบ่งเป็นพื้นที่สาธารณะดังนี้ ทำเลเลี้ยงสัตว์จำนวน 100 ไร่ ที่สาธารณะประโยชน์ จำนวน 6,964 ไร่

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่องเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยนี้ ได้มีผู้ทำการศึกษาวิจัยที่คล้ายคลึงกัน ดังที่จะได้กล่าวต่อไปนี้

วิชัย ลักษณ์รุจิ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของครัวเรือน กรณีชุมชนบ้านหลวง เทศบาลเมืองลำพูน พบว่า 1) ประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชนมีวิธีการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนตามประเภทของขยะมูลฝอยที่แตกต่างกัน สามารถใช้วิธีการจัดการได้ดีและเหมาะสมกับสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนไม่ทำให้เกิดปัญหาภายในชุมชนและเทศบาลสามารถเก็บขยะได้สะดวก 2) ประชาชนส่วนใหญ่เคยมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย โดยได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากผู้นำชุมชนในการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและประชาชนส่วนใหญ่ยังมีความตระหนักต่อปัญหาขยะของชุมชน 3) ประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชนมีทัศนคติที่ดีต่อผู้นำ เห็นว่าผู้นำมีบทบาทสำคัญและ สนับสนุนสนับสนุนให้ความร่วมมือในการจัดการขยะมูลฝอยในทุกชั้นตอน

ธนาพร ประสิทธิ์ราพันธ์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการขยะชุมชน กรณีบ้านดงม่อนกระทิง เทศบาลนครลำปาง ผลการศึกษาพบว่า การจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนดงม่อนกระทิง ได้ดำเนินการด้วยตนเองในเรื่องของการจัดเก็บขยะ การจ้างแรงงานเพื่อปฏิบัติงานการดำเนินการจัดเก็บค่าธรรมเนียมการจัดเก็บขยะ บริหารกองทุนขยะ การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและกำหนดเกณฑ์การปฏิบัติเพื่อจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนร่วมกัน เป็นต้น ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ได้แก่ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ผู้นำ การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน การสนับสนุนของสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติและเทศบาลนครลำปาง ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากผู้นำชุมชน แสดงให้เห็นว่าผู้นำชุมชนมีบทบาทและเป็นที่ยอมรับของชุมชน โดยจะเชื่อมความสัมพันธ์กับชุมชนกับสังคมภายนอก ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนประชาชนอยู่ในวิสัยที่จะให้ความร่วมมือได้แต่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะมูลฝอยเพื่อชุมชนอย่างแท้จริง และการสนับสนุนจากหน่วยงานราชการและองค์กรต่างประเทศจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย

รชนีวัลย์ เต็งตระกูล (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ พบว่า การมีส่วนร่วมคิดในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมมากที่สุด แต่มีส่วนร่วมน้อยที่สุดในการเป็นผู้ริเริ่มการจัดการขยะมูลฝอย การวางแผนการจัดการขยะมูลฝอยประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วม และมีส่วนร่วมน้อยที่สุดในการกำหนดเป้าหมาย และประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการชำระค่าธรรมเนียมให้แก่เทศบาล แต่มีส่วนร่วมน้อยที่สุดในการเป็นสมาชิก โครงการตลาดนัดวัสดุเหลือใช้

ศเนติ พاجرทิศ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลแม่สาย จังหวัดเชียงราย พบว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสำคัญในการกำหนดนโยบายของเขตพื้นที่เทศบาลและพื้นที่ติดต่อมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมในการรับรู้สถานการณ์และสภาพปัญหา การวางแผนและตัดสินใจ การทำกิจกรรมหรือโครงการอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผลอยู่ในระดับน้อย ประชาชนทั่วไปที่อยู่ในพื้นที่เขตเทศบาลมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะอยู่ในระดับน้อย มีส่วนร่วมในการรับรู้สถานการณ์และสภาพปัญหา การวางแผนและตัดสินใจอยู่ในระดับน้อย แต่สำหรับการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมหรือโครงการตรวจสอบและประเมินผลอยู่ในระดับน้อยที่สุด

กัญญา จาอ้าย (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนสันกลางอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การใช้เอไอซี (A-I-C) เป็นกระบวนการทำให้กลุ่มตัวอย่าง ผู้นำชาวบ้านและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในการรับรู้ถึงปัญหา กำหนดเป้าหมาย คิดค้นวิธีการแก้ปัญหา และการดำเนินการแก้ไขปัญหามูลฝอย และทำให้เกิดกิจกรรมโครงการที่ได้ดำเนินงานในชุมชนคือ 1) โครงการการให้ความรู้เกี่ยวกับขยะและการจัดการขยะ 2) โครงการการจัดตั้งกองทุนขยะ และ 3) โครงการหน้าบ้านนำมอง จากการติดตามการดำเนินการ โครงการพบว่าคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้นำชาวบ้านได้ไปทัศนศึกษาดูงานการจัดการขยะได้จัดตั้งกองทุนขยะ และได้ริเริ่มโครงการฝึกอบรมการทำขยะเป็นปุ๋ยหมักชีวภาพเอ็นไซม์ และนำบัคของเสียรวมทั้งได้ดำเนินโครงการหน้าบ้านนำมอง ซึ่งสรุปว่าเทคนิคเอไอซีทำให้เกิดกระบวนการการมีส่วนร่วมก่อให้เกิดการยอมรับและรู้สึกว่าเป็นเจ้าของปัญหาอันนำไปสู่การแก้ไขปัญหาร่วมกัน

เกรียงศักดิ์ อินทนูพัฒน์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย : กรณีศึกษาคำบลศาลาด่าน อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่ พบว่า ประชากรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 20-30 ปี ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปสมรสแล้ว การรับรู้ข่าวสารอยู่ในระดับน้อยโดยมากจากบุคคลในครอบครัว ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับมาก และใช้ประโยชน์จากการจัดการขยะอยู่ในระดับน้อย เช่นเดียวกับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย

จรินทร์รัตน์ พร้อมมูล พรพิมล กัลยาณวิสุทธิ์ และอภิรดา บุญประเสริฐ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก กรณีศึกษา : วัดหนองบัวและชุมชนสระสองพี่น้อง พบว่า ประชาชนในชุมชนวัดหนองบัวมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะมูลฝอยและมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในระดับปานกลางและไม่แตกต่างกันในด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตาม ซึ่งให้เห็นว่า ชุมชนวัดหนองบัวมีการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยอย่างต่อเนื่องจนได้รับความยอมรับจากเทศบาลนครพิษณุโลกเป็นชุมชนต้นแบบในการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งชุมชนสระสองพี่น้องมีการพัฒนาด้านการมี

ส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ทั้งสองชุมชนสามารถเป็นชุมชนต้นแบบด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยให้ชุมชนอื่นต่อไป

ถนอมขวัญ พันธุ์สนิท (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลบ่อทอง อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยเป็นรายด้านมากที่สุดคือ ด้านการวางแผนและตัดสินใจ รองลงมาคือ ด้านการรับรู้สถานการณ์และสภาพปัญหาและด้านการทำกิจกรรมโครงการ โดยในการวางแผนและตัดสินใจประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ในด้านการรับรู้สถานการณ์ ประชาชนที่เป็นนักเรียน นักศึกษา และเยาวชนได้มีโอกาสรับทราบถึงสถานการณ์และสภาพปัญหาอยู่เสมอและในด้านการทำกิจกรรมโครงการประชาชนได้เข้าร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการของเทศบาลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอย

เนตรชนก คำล่อง (2550:บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลสุระสมิแล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมโดยภาพรวมและรายด้าน คือ ด้านการคิดและเสนอแนวทาง ด้านการดำเนินงาน ด้านการรับผลประโยชน์และด้านการติดตามประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ ไม่เคยได้รับสื่อประชาสัมพันธ์เรื่องการจัดการขยะมูลฝอยจากองค์การบริหารส่วนตำบลสุระสมิแล ไม่มีถึงแยกประเภทขยะที่เพียงพอในบริเวณที่พักอาศัย ช่องทางการสื่อสารระหว่างประชาชนกับองค์การบริหารส่วนตำบลสุระสมิแลมีความยากลำบาก

ประพฤษ์ นิลโมกษ์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลยี่งอ อำเภอยี่งอ จังหวัดนราธิวาส พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยเกือบทุกด้าน ยกเว้นด้านร่วมคิดและเสนอแนวทางจัดการขยะมูลฝอย อยู่ในระดับปานกลาง

วิจักษ์ กันธะมาลย์ (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลสตึก อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ซึ่งจากการศึกษาเห็นว่าหน่วยงานของรัฐจะต้องให้ความสำคัญกับการสร้างความเข้าใจแก่ประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยให้มากขึ้น และจัดหาช่องทางให้การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเพิ่มขึ้น

สมนึก เสงวาณิชย์ (2552 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนแก้ไขปัญหา การจัดการ

ขยะมูลฝอยในชุมชนอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา การจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนและด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามผลและประเมินผลการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง และประชาชนเห็นว่าควรจัดให้รถจัดเก็บขยะในชุมชนทุกวัน อย่างน้อยวันละ 1 ครั้ง ควรเพิ่มจำนวนถังรองรับขยะให้มากขึ้น และควรประชาสัมพันธ์หรืออบรมให้ประชาชนทราบถึงการคัดแยกขยะและกำจัดขยะ

สรุป จากการศึกษาข้อมูลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ปัญหาขยะมูลฝอยเป็นปัญหาที่มีอยู่ในทุกชุมชน ไม่ว่าจะเป็นชุมชนเมืองหรือชุมชนชนบทและนับวันจะทวีความรุนแรงขึ้น เนื่องจากการเพิ่มจำนวนของประชากรและการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ทำให้มีการอุปโภค บริโภคเพิ่มขึ้น ส่งผลให้มีปริมาณขยะมากขึ้น ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการบริหารจัดการปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลอย่างถูกต้อง ครบวงจร เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนและเกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม การจัดการขยะมูลฝอยในแต่ละพื้นที่ย่อมมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับสภาพความรุนแรงของปัญหา สภาพพื้นที่ ความสามารถของผู้นำชุมชนและการมีส่วนร่วมของประชาชนตลอดจนการส่งเสริมสนับสนุนจากองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลตาจ่ง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลตาจ่ง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 10,596 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากรโดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95.5% และความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 390 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปตามชุมชนต่าง ๆ ตามสัดส่วนด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

รายละเอียดของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ปรากฏดังตาราง 2 ดังนี้

ตาราง 2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามชุมชน

ลำดับที่	ชุมชน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1.	ชุมชนขางโป่งสะเคา	828	31
2.	ชุมชนโคกตาพรหม	675	25
3.	ชุมชนบ้านบุ	412	15
4.	ชุมชนละลม	400	15
5.	ชุมชนตาจ่ง	551	20
6.	ชุมชนหนองปรือ	398	15
7.	ชุมชนปรือพวงสำราญ	376	14
8.	ชุมชนหัวสะพาน	449	17

ตาราง 2 (ต่อ)

ลำดับที่	ชุมชน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
9.	ชุมชนหัวสนาม	366	13
10.	ชุมชนดางอน	755	28
11.	ชุมชนโคกवान	106	4
12.	ชุมชนคอนมัน	670	25
13.	ชุมชนหัวทำนบ	197	7
14.	ชุมชนสว่างพัฒนา	501	18
15.	ชุมชนหนองคัน	210	8
16.	ชุมชนหนองมดแดง	905	33
17.	ชุมชนหนองโบสถ์	431	16
18.	ชุมชนเทพย์คัม	400	15
19.	ชุมชนไทยพัฒนา	583	21
20.	ชุมชนหนองยาง	579	21
21.	ชุมชนศิลาทอง	411	15
22.	ชุมชนเทพย์คัมใต้	393	14
รวมทั้งสิ้น		10,596	390

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ลักษณะเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ เลี้ยงต่อเดือน และการดำรงตำแหน่งในชุมชน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลดางอน อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 6 ระดับ คือ มีส่วนร่วมมากที่สุด มีส่วนร่วมมาก มีส่วนร่วมปานกลาง มีส่วนร่วมน้อย มีส่วนร่วมน้อยที่สุด และไม่เคยมีส่วนร่วม สำหรับเกณฑ์การให้คะแนนในกรณีคำถามเป็นข้อความ

เชิงบวก (มีส่วนร่วม) ในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลตาจาง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ มีดังนี้

มีส่วนร่วมมากที่สุด	ให้	6	คะแนน
มีส่วนร่วมมาก	ให้	5	คะแนน
มีส่วนร่วมปานกลาง	ให้	4	คะแนน
มีส่วนร่วมน้อย	ให้	3	คะแนน
มีส่วนร่วมน้อยที่สุด	ให้	2	คะแนน
ไม่เคยมีส่วนร่วม	ให้	1	คะแนน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open - ended Form) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

2. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลตาจาง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร บทความ และรายงานการวิจัยเกี่ยวกับแนวคิด และหลักเกณฑ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย เพื่อนำเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลตาจาง

2.2 สร้างแบบสอบถามศึกษาเพื่อวัดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลตาจาง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์

2.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอคณะกรรมการควบคุมการค้นคว้าอิสระ เพื่อพิจารณาและตรวจสอบความถูกต้องแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์

2.4 นำร่างแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบเพื่อให้ได้คำถามที่ครอบคลุมตรงสภาพความเป็นจริงเป็นการหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบเครื่องมือมีจำนวน 3 ท่าน ได้แก่

2.4.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์น้อย สุปิงคลัด รองนายกเทศมนตรีเมืองบุรีรัมย์

2.4.2 นายมงคล แฉ้วพลสง ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลตาจาง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์

2.4.3 สิบเอกประหยัด นาราช ปลัดเทศบาลตำบลตาจาง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์

2.5 นำแบบสอบถามที่ได้จากการตรวจสอบ แก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขและเสนอให้คณะกรรมการควบคุมการค้นคว้าอิสระ พิจารณาอีกครั้ง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

2.6 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับประชาชนในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

2.7 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) และได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.9790 ซึ่งผ่านเกณฑ์สามารถนำไปเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ส่งถึงนายกเทศมนตรีตำบล ตาง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อขออนุญาตให้ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามให้กับประชาชนใน เขตเทศบาลตำบลตาง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์
2. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
3. ผลปรากฏว่าแบบสอบถาม จำนวน 390 ฉบับ เก็บรวบรวมมาได้ 390 ฉบับ มีความ สมบูรณ์ 390 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ในการจัดกระทำข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามแต่ละฉบับ
2. กรอกรหัสแบบสอบถาม
3. กำหนดตัวเลขแทนค่าข้อมูลในแบบสอบถามแต่ละข้อ แล้วบันทึกข้อมูล
4. ประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และ หาค่าร้อยละ (Percentage)
2. ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลตาง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยแยกเป็นรายข้อ รายด้านและโดยภาพรวม
3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดคำตอบที่เข้าประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ เสนอข้อมูล เป็นตารางประกอบคำบรรยาย
4. เกณฑ์การแปลความหมายข้อมูล การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ได้กำหนดขอบเขต ค่าเฉลี่ย ดังนี้ (กานดา พูนลาภทวี. 2530 : 79)

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
5.51 – 6.00	มีส่วนร่วมมากที่สุด
4.51 – 5.50	มีส่วนร่วมมาก
3.51 – 4.50	มีส่วนร่วมปานกลาง
2.51 – 3.50	มีส่วนร่วมน้อย
1.51 – 2.50	มีส่วนร่วมน้อยที่สุด
1.00 – 1.50	ไม่เคยมีส่วนร่วม

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ หากค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีการของครอนบาค
2. สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่
 - 2.1 ร้อยละ
 - 2.2 ค่าเฉลี่ย
 - 2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลตาจ้ง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์ตามสถิติที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

\bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย

S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติและนำเสนอผลการวิเคราะห์เป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลตาจ้ง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอข้อมูลผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ปรากฏผลดังตาราง 3 ดังนี้

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

ลักษณะตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
กลุ่มตัวอย่าง	390	100.00
1. เพศ		
1.1 ชาย	173	44.36
1.2 หญิง	217	55.64
2. อายุ		
2.1 18 – 25 ปี	44	11.28
2.2 26 – 40 ปี	136	34.87
2.3 41 – 60 ปี	159	40.77
2.4 61 ปีขึ้นไป	51	13.08
3. สถานภาพสมรส		
3.1 โสด	50	12.82
3.2 สมรส	301	77.18
3.3 หม้าย	30	7.69
3.4 หย่าร้าง	9	2.31
4. ระดับการศึกษา		
4.1 ประถมศึกษา	231	59.23
4.2 มัธยมศึกษาตอนต้น	77	19.74
4.3 มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	64	16.41
4.4 อนุปริญญา/ปวส.	13	3.34
4.5 ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	5	1.28
5. อาชีพ		
5.1 เกษตรกรรม	204	52.31
5.2 รับจ้าง	123	31.54
5.3 ก้าขาย	36	9.23
5.4 รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	10	2.56
5.6 อื่น ๆ	17	4.36

ตาราง 3 (ต่อ)

ลักษณะตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
6.1 ต่ำกว่า 5,000 บาท	174	44.62
6.2 5,000 - 10,000 บาท	158	40.51
6.3 10,001 - 15,000 บาท	47	12.05
6.4 15,001 - 20,000 บาท	8	2.05
6.5 20,001 บาทขึ้นไป	3	0.77
7. การดำรงตำแหน่ง		
7.1 กรรมการชุมชน/ผู้ใหญ่บ้าน /ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	30	7.69
7.2 กลุ่มอาชีพ	11	2.82
7.3 สมาชิกสภาเทศบาล	1	0.26
7.4 อ.ป.พ.ร./ อสม. /อาสาสมัครอื่น	41	10.51
7.5 อื่น ๆ	307	78.72

จากตาราง 3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 390 คน เมื่อจำแนกตามเพศเป็นหญิง จำนวน 217 คน คิดเป็นร้อยละ 55.64 และเป็นชาย จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 44.36

จำแนกตามอายุ พบว่า ช่วงอายุ 41 - 60 ปี มากที่สุด จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 40.77 รองลงมาคือ ช่วงอายุ 26 - 40 ปี จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 34.87 และ ช่วงอายุ 18 - 25 ปี น้อยที่สุด จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 11.28

จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ศึกษาในระดับประถมศึกษามากที่สุด จำนวน 231 คน คิดเป็นร้อยละ 59.23 รองลงมาศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 19.74 และศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าน้อยที่สุด จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.28

จำแนกตามอาชีพ พบว่า อาชีพเกษตรกรกรรม มากที่สุด จำนวน 204 คน คิดเป็นร้อยละ 52.31 รองลงมาอาชีพรับจ้าง จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 31.54 และอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจน้อยที่สุด จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.56

จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท มากที่สุด จำนวน 174 คน คิดเป็นร้อยละ 44.62 รองลงมา มีรายได้ 5,000 - 10,000 บาท จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 40.51 และมีรายได้ 20,001 บาท ขึ้นไป น้อยที่สุด จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.77

จำแนกตามการดำรงตำแหน่งในชุมชน พบว่า ดำรงตำแหน่งอื่น ๆ มากที่สุด จำนวน 307 คน คิดเป็นร้อยละ 78.72 รองลงมาดำรงตำแหน่ง อ.พ.ร./อสม./อาสาสมัครอื่น จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 10.51 และดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลน้อยที่สุด จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.26

ตอนที่ 2 ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลตาโจ่ง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ปรากฏผลดังตาราง 4-8 ดังนี้

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลตาโจ่ง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมและรายด้าน

ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย			
1. ด้านการมีส่วนร่วมเสนอปัญหาและหาสาเหตุของปัญหา	3.03	1.01	น้อย
2. ด้านการมีส่วนร่วมวางแผนแก้ไขปัญหา	2.55	1.12	น้อย
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน	3.55	0.96	ปานกลาง
4. ด้านการมีส่วนร่วมติดตามผลและประเมินผลการจัดการ	2.44	1.19	น้อยที่สุด
เฉลี่ย	2.89	0.93	น้อย

จากตาราง 4 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลตาโจ่ง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.89$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการมีส่วนร่วมติดตามผลและประเมินผลการจัดการอยู่ในระดับน้อยที่สุด ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับน้อย โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้ ดังนี้ คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ด้านการมีส่วนร่วมเสนอปัญหาและหาสาเหตุของปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมวางแผนแก้ไขปัญหา และด้านการมีส่วนร่วมติดตามผลและประเมินผลการจัดการ ($\bar{X} = 3.55$, $\bar{X} = 3.03$, $\bar{X} = 2.55$ และ $\bar{X} = 2.44$) ตามลำดับ

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลคาง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการมีส่วนร่วมเสนอปัญหาและหาสาเหตุของปัญหา โดยภาพรวมและรายข้อ

ข้อ	ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม		
		\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1	ด้านการมีส่วนร่วมเสนอปัญหาและหาสาเหตุของปัญหา ท่านได้เข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ที่ท่านประสบปัญหาในชุมชน	3.63	1.50	ปานกลาง
2	ในการประชุมท่านได้พิจารณาหาสาเหตุของปัญหาขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิกูลในชุมชนของท่านและเสนอในที่ประชุม	2.93	1.29	น้อย
3	ท่านได้มีส่วนร่วมในการเสนอความต้องการและกำหนดวิธีกแก้ไข ปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลร่วมกับกรรมการชุมชนและ เจ้าหน้าที่ของรัฐ	2.92	1.23	น้อย
4	ท่านได้มีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญและลำดับความ เร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลในชุมชน ของท่าน	2.92	1.33	น้อย
5	ท่านได้มีส่วนร่วมในการเลือกปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหาขยะ มูลฝอยในชุมชน	2.77	1.28	น้อย
	เฉลี่ย	3.03	1.01	น้อย

จากตาราง 5 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลคาง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการเสนอปัญหาและหาสาเหตุของปัญหา โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 3.03$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อ 1 อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับน้อย โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 1 ด้านการมีส่วนร่วมเสนอปัญหาและหาสาเหตุของปัญหา ($\bar{X} = 2.63$) รองลงมาคือ ข้อ 2 ท่านได้เข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลที่ท่านประสบปัญหาในชุมชน ($\bar{X} = 2.93$) และข้อที่มีค่าต่ำสุด คือ ข้อ 5 ท่านได้มีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญและลำดับความเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลในชุมชนของท่าน ($\bar{X} = 2.89$)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ ขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลตาจาง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการมีส่วนร่วมวางแผนแก้ไขปัญหา โดยภาพรวมและรายข้อ

ข้อ	ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม		
		\bar{X}	S.D.	ความหมาย
	ด้านการมีส่วนร่วมวางแผนแก้ไขปัญหา			
6	ท่านได้ร่วมให้ข้อมูลที่เป็นในการประชุมวางแผนขั้นตอนในการจัดการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชนของท่าน	2.69	1.27	น้อย
7	ท่านได้มีส่วนร่วมในการวางแผน การแบ่งหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการจัดการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชนของท่าน	2.54	1.25	น้อย
8	ท่านได้มีส่วนร่วมในการวางแผนด้านการเงินหรือการจัดการเงินทุนหรือค่าใช้จ่ายในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนของท่าน	2.59	1.31	น้อย
9	ท่านได้มีส่วนร่วมในการวางแผนจัดหาสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลกับผู้นำชุมชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐ	2.55	1.34	น้อย
10	ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดสถานที่เป็นแหล่งรวมขยะมูลฝอย เช่น กำหนดจุดวางถังขยะในชุมชน	2.46	1.31	น้อยที่สุด
11	ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยในชุมชน	2.49	1.29	น้อยที่สุด
12	ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนการนำขยะมูลฝอยในชุมชนมาใช้ใหม่ให้เกิดประโยชน์	2.53	1.38	น้อย
13	ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนรณรงค์ในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน	2.58	1.36	น้อย
	เฉลี่ย	2.55	1.12	น้อย

จากตาราง 6 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลตาจาง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการมีส่วนร่วมวางแผนแก้ไขปัญหา โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.55$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อ 5 และข้อ 6 อยู่ในระดับน้อยที่สุด ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับน้อย โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 1 ท่านได้ร่วมให้ข้อมูลที่เป็นในการประชุมวางแผนขั้นตอนในการจัดการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชนของท่าน ($\bar{X} = 2.69$) รองลงมาคือ ข้อ 3 ท่านได้มีส่วนร่วมในการวางแผนด้านการเงินหรือการจัดการเงินทุนหรือค่าใช้จ่ายในการจัดการขยะมูลฝอย

ในชุมชนของท่าน ($\bar{X} = 2.59$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 6 ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดสถานที่ที่เป็นแหล่งรวมขยะมูลฝอย เช่น กำหนดจุดวางถังขยะในชุมชน ($\bar{X} = 2.46$)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลตาจาง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมและรายข้อ

ข้อ	ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม		
		\bar{X}	S.D.	ความหมาย
	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย			
	ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน			
14	ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมรณรงค์กำจัดขยะมูลฝอยในชุมชน	2.91	1.29	น้อย
15	ท่านได้ศึกษาทำความเข้าใจข้อบัญญัติของท้องถิ่นว่าด้วยขยะมูลฝอย	2.66	1.28	น้อย
16	ท่านมีส่วนร่วมในการในการดำเนินการกำจัดขยะมูลฝอยโดยการคัดแยกขยะก่อนทิ้งขยะลงถังขยะ	3.46	0.92	ปานกลาง
17	ท่านมีส่วนร่วมในการในการดำเนินการกำจัดขยะมูลฝอยโดยการลดปริมาณขยะที่เป็นอันตราย เช่น การใช้ถุงผ้าหรือตะกร้าแทนถุงพลาสติก ลดการใช้กล่องโฟม เป็นต้น	3.99	1.68	ปานกลาง
18	ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการขยะโดยการแปลงสภาพขยะมูลฝอยมาใช้ให้เป็นประโยชน์ เช่น การนำขยะอินทรีย์มาทำปุ๋ยหมัก เป็นต้น	3.72	1.48	ปานกลาง
19	ท่านมีส่วนร่วมในการกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือน เช่น การเผา การฝังกลบ	4.57	1.35	ปานกลาง
20	ท่านได้ปลูกฝังให้สมาชิกในครอบครัวรู้โทษและวิธีกำจัดขยะมูลฝอย	4.04	1.61	ปานกลาง
21	ท่านได้แนะนำเพื่อนบ้านให้รู้จักลดปริมาณขยะและการกำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกวิธี	3.08	0.96	น้อย
	เฉลี่ย	3.55	0.96	ปานกลาง

จากตาราง 7 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลตาจาง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมอยู่ใน

ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.55$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อ 1 ข้อ 2 และข้อ 8 อยู่ในระดับน้อย ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 6 ท่านมีส่วนร่วมในการกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือน เช่น การเผา การฝังกลบ ($\bar{X} = 4.57$) รองลงมาคือ ข้อ 7 ท่านได้ปลูกฝังให้สมาชิกในครอบครัวรู้โทษและวิธีกำจัดขยะ มูลฝอย ($\bar{X} = 4.04$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 2 ท่านได้ศึกษาทำความเข้าใจข้อบัญญัติของท้องถิ่นว่าด้วยขยะมูลฝอย ($\bar{X} = 2.66$)

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลตาง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการมีส่วนร่วมติดตามผลและประเมินผลการจัดการ โดยภาพรวมและรายข้อ

ข้อ	ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม		
		\bar{X}	S.D.	ความหมาย
	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย			
	ด้านการมีส่วนร่วมติดตามผลและประเมินผลการจัดการ			
22	ท่านมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการติดตามประเมินผลการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน	2.37	1.43	น้อยที่สุด
23	ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักเกณฑ์ประเมินผลการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล	2.36	1.35	น้อยที่สุด
24	ท่านมีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ	2.46	1.33	น้อยที่สุด
25	ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่หรือผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานการจัดการขยะมูลฝอย	2.53	1.37	น้อย
26	ท่านมีส่วนร่วมในการรับทราบผลการดำเนินงานการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน	2.64	1.40	น้อย
27	ท่านมีส่วนร่วมในการนำข้อบกพร่องจากการปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบในการจัดการขยะมูลฝอยที่ท่านพบเห็นมาเสนอผู้รับผิดชอบในการจัดการขยะมูลฝอยให้ปรับปรุงการดำเนินการ	2.44	1.33	น้อยที่สุด
28	ท่านมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ ผลการประเมินผลการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนของท่าน	2.34	1.36	น้อยที่สุด
	รวม	2.44	1.19	น้อยที่สุด

จากตาราง 8 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล ตำบลตาจ่ง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการมีส่วนร่วมติดตามผลและประเมินผล การจัดการ โดยร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = 2.44$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อ 4 และข้อ 5 อยู่ในระดับน้อย ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 5 ท่านมีส่วนร่วมในการรับทราบผลการดำเนินงานการจัดการ ขยะมูลฝอยในชุมชน ($\bar{X} = 2.64$) รองลงมาคือ ข้อ 4 ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่หรือผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานการจัดการขยะมูลฝอย ($\bar{X} = 2.53$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 7 ท่านมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ ผลการประเมินผลการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนของท่าน ($\bar{X} = 2.34$)

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ปรากฏผลดังตาราง 9 ดังนี้

ตาราง 9 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ข้อ	ข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
1	ขอให้จัดหาถังขยะเพื่อรองรับขยะเพิ่มเติมและให้มีการจัดเก็บอย่างสม่ำเสมออย่างน้อยสัปดาห์ละ 2 ครั้ง	24	42.86
2	เทศบาลควรประชาสัมพันธ์การดำเนินการเกี่ยวกับขยะมูลฝอยให้ประชาชนทราบอย่างสม่ำเสมอ	17	30.36
3	เทศบาลควรให้ความรู้ในการจัดการขยะเพิ่มเติมแก่ประชาชน	15	26.78
	รวม	56	100

จากตาราง 9 พบว่าความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ขอให้จัดหาถังขยะเพื่อรองรับขยะเพิ่มเติมและให้มีการจัดเก็บอย่างสม่ำเสมออย่างน้อยสัปดาห์ละ 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 42.86 รองลงมาคือ เทศบาลควรประชาสัมพันธ์การดำเนินการเกี่ยวกับขยะมูลฝอยให้ประชาชนทราบอย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 30.36 และเทศบาลควรให้ความรู้ในการจัดการขยะเพิ่มเติมแก่ประชาชน คิดเป็นร้อยละ 26.78 ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลตาโจ่ง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งสรุปผลและข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. วิธีดำเนินการวิจัย
3. สรุปผลการวิจัย
4. อภิปรายผล
5. ข้อเสนอแนะ
 - 5.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
 - 5.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลตาโจ่ง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มจากประชากร ซึ่งเป็นประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลตาโจ่ง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 10,596 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของทาโร ยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95.5% และความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 390 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปตามชุมชนต่าง ๆ ตามสัดส่วน ด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยมีคณะกรรมการควบคุมการค้นคว้าอิสระและมีผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำในการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับประชาชนที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่างในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 30 คน และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.9790

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อขอหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยถึงนายกเทศมนตรีตำบลตาโจ่ง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างที่เป็น

ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลตาจาง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้วยตนเอง จำนวน 390 ฉบับ แล้วเก็บแบบสอบถามกลับคืนมาได้จำนวน 390 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

4.2 ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลตาจาง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลตาจาง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลตาจาง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ มีค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอย โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง และด้านการมีส่วนร่วมติดตามผลและประเมินผลการจัดการอยู่ในระดับน้อยที่สุด ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับน้อย เมื่อเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาค่าจะได้ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ด้านการมีส่วนร่วมเสนอปัญหาและหาสาเหตุของปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมวางแผนแก้ไขปัญหา และด้านการมีส่วนร่วมติดตามผลและประเมินผลการจัดการ ตามลำดับ

2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ขอให้จัดหาถังขยะเพื่อรองรับขยะเพิ่มเติมและให้มีการจัดเก็บอย่างสม่ำเสมออย่างน้อยสัปดาห์ละ 2 ครั้ง รองลงมาคือเทศบาลควรประชาสัมพันธ์การดำเนินการเกี่ยวกับขยะมูลฝอยให้ประชาชนทราบอย่างสม่ำเสมอ และควรให้ความรู้ในการจัดการขยะเพิ่มเติมแก่ประชาชน ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลตาจาง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้ง 4 ด้าน ทำให้ทราบถึง ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลตาจาง ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลตาจาง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย แสดงให้เห็นว่าประชาชนในเขตเทศบาลตำบลตาจางขาดจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมกำจัดขยะมูลฝอยและยังไม่ให้ความสนใจต่อการ

จัดการขยะมูลฝอยและสิ่งแวดล้อมและยังไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่และความสำคัญของการมีส่วนร่วม กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีหน้าที่โดยตรงในการจัดการขยะมูลฝอยให้แก่ประชาชนในพื้นที่ นอกจากนี้ยังเป็นเพราะเขตเทศบาลตำบลอาจมีพื้นที่กว้างสภาพชุมชนในเขตเทศบาลตำบล อาจเป็นชุมชนชนบท อัตราความหนาแน่นของประชากรและครัวเรือนต่ำ ขยะมูลฝอยในครัวเรือนมี ปริมาณที่ประชาชนสามารถจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของตนเองได้ อีกทั้งประชาชนในเขต เทศบาลตำบลอาจมีระดับการศึกษาอยู่ในประถมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ เกษตรกรรม รองลงมาคืออาชีพรับจ้าง เนื่องจากความจำเป็นในการประกอบอาชีพการมีส่วนร่วมใน การจัดการขยะมูลฝอยส่วนใหญ่จะปล่อยให้เป็นที่ของผู้นำชุมชน และสมาชิกสภาเทศบาลเป็น ผู้ดำเนินการ ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกรียงศักดิ์ อินทนุพัฒน์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย : กรณีศึกษาตำบลศาลาด่าน อำเภอ เกาะลันตา จังหวัดกระบี่ พบว่า ประชาชนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับน้อย

2. เมื่อพิจารณาผลการวิจัยเป็นรายด้านพบว่า สามารถอภิปรายได้ดังนี้

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมเสนอปัญหาและหาสาเหตุของปัญหา พบว่า ประชาชนในเขต เทศบาลตำบลอาจ อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย แสดงให้เห็นว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลอาจไม่ให้ความสนใจในการจัดการขยะมูลฝอย และ สิ่งแวดล้อม เนื่องจากการกระบวนกรเสนอปัญหาและสาเหตุของปัญหาจะต้องกระทำโดยการรวมกลุ่ม ในลักษณะของการประชามหมู่บ้านมีกระบวนการที่ยุ่งยากทำให้ประชาชนไม่อยากจะเข้าไป มี ส่วนร่วมกับเทศบาล ประกอบกับเข้าใจว่าเป็นหน้าที่ของสมาชิกสภาเทศบาล คณะผู้บริหารและ เจ้าหน้าที่ของเทศบาล โดยตรงที่จะทำการสำรวจความต้องการของประชาชนและค้นหาสาเหตุของปัญหา ขยะมูลฝอย จึงทำให้ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับน้อย จากการพิจารณาระดับความ สนใจร่วมประชุมเพื่อเสนอความต้องการและกำหนดวิธีแก้ไขปัญหามูลฝอยและสิ่งปฏิกูลร่วมกับ กรรมการชุมชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐ การจัดลำดับความสำคัญและลำดับความเร่งด่วนในการแก้ไข ปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลในชุมชนนั้นอยู่ในระดับน้อย ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมนึก เสงวนิชย์ (2552 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในเขต เทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเทศบาลทั้งสองแห่งนี้มีการ ประชาสัมพันธ์เชิญชวนการรักษาความสะอาดต่างกัน รวมทั้งอาชีพและระดับการศึกษาของผู้ตอบ แบบสอบถามแตกต่างกัน ตลอดจนการกำหนดลักษณะและรายละเอียดของการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน ผู้ตอบแบบสอบถามจึงได้ให้ความคิดเห็นในระดับปฏิบัติการของการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมวางแผนแก้ไขปัญหา พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลอาจ อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนใน ชุมชนไม่ให้ความสำคัญในการวิเคราะห์ข้อมูลและวางแผนการจัดการเพื่อนำไปสู่การจัดการขยะมูลฝอย

ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจและมองไม่เห็นประโยชน์ในภายภาคหน้าจากการที่จะเข้าร่วมกิจกรรมหรือกระบวนการการวางแผน อีกทั้ง ประชาชนส่วนใหญ่ในเขตเทศบาลประกอบอาชีพเกษตรกรรม การดำรงชีวิตส่วนใหญ่ต้องอยู่ในพื้นที่ที่ทำการเกษตรเพื่อดูแลผลผลิตของตนเอง ในบางครั้งเกิดการเมื่อล่าจากการประกอบอาชีพเพราะเป็นอาชีพที่ต้องใช้แรงงานจึงไม่สามารถเข้าร่วมประชุมได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชนิวัลย์ เต็งตระกูล (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ พบว่า การวางแผนการจัดการขยะมูลฝอยประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วม แต่กลับสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนอมขวัญ พันธุ์สนธิ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลบ่อทอง อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี พบว่า การมีส่วนร่วมด้านการวางแผนและตัดสินใจอยู่ในระดับน้อย

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลจาง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าการบริหารจัดการของเจ้าหน้าที่เทศบาลยังให้ความสนใจต่อการประชาสัมพันธ์เชิญชวน ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนยังไม่เพียงพอและทั่วถึงหรือไม่ตรงกับสภาพปัญหาหรือความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง ทำให้ประชาชนสับสนและไม่เข้าใจถึงวิธีปฏิบัติอย่างชัดเจน จึงไม่เข้าร่วมกิจกรรมของเทศบาลอย่างเต็มที่ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีส่วนร่วมในการกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือน เช่น การเผา การฝังกลบ ทั้งนี้เพราะประชาชนในเขตเทศบาลตำบลจางได้จัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนหรือชุมชนของตนเองอยู่แล้ว เนื่องจากปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นมีปริมาณไม่มากและขยะมูลฝอยส่วนใหญ่เป็นขยะทั่วไปและขยะในครัวเรือน ได้แก่ กระดาษ เศษไม้ กิ่งไม้ ฟางข้าว แก้ว กระเบื้อง ยาง เศษอิฐ กรวด ทราย ดุงพลาสติก เศษอาหาร เศษผัก เศษเนื้อ เศษผลไม้ ซากสัตว์ มูลสัตว์ เป็นต้น ซึ่งประชาชนสามารถจัดการเองได้ในครัวเรือน ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิจักษ์ กันธะมาลย์ (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลสตึก อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมติดตามผลและประเมินผลการจัดการ พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลจาง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจและไม่เห็นความสำคัญในการติดตามผลและประเมินผล เนื่องจากเข้าใจว่าเมื่อได้ดำเนินการตามแผนที่วางไว้เรียบร้อยแล้วก็ถือว่าดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว และที่สำคัญ คือ ประชาชนส่วนใหญ่เข้าใจว่ากระบวนการติดตามและประเมินผลเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เทศบาลและเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการ จึงทำให้ประชาชนไม่ให้ความสำคัญในการติดตามผลและประเมินผลการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศนคติ พาจรพิศ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขต

พื้นที่เทศบาลตำบลแม่สาย จังหวัดเชียงราย พบว่า การทำกิจกรรมหรือโครงการตรวจสอบและประเมินผลอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ขอให้จัดหางบประมาณเพื่อรองรับขยะเพิ่มเติมและให้มีการจัดเก็บอย่างสม่ำเสมออย่างน้อยสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะขยะในครัวเรือนมีปริมาณเพิ่มขึ้น ภาชนะรองรับไม่เพียงพอ นอกจากนั้นความไม่สะอาดอาจเกิดจากสัตว์คุ้ยเขี่ยทำให้เหลือทิ้งที่รองรับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประพฤษ นิลโมกษ์ (2550:บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลยี่งอ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส พบว่าข้อเสนอแนะให้มีการเพิ่มถังรองรับขยะมูลฝอยให้เพียงพอกับความต้องการของประชาชน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลจาง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอแนะเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการนำไปเป็นข้อมูล ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมเสนอปัญหาและหาสาเหตุของปัญหา พบว่า โดยภาพรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาจากข้อคำถาม ข้อ 1 ท่านได้เข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลที่ท่านประสบปัญหาในชุมชน เป็นข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนั้น เพื่อให้ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านนี้สูงขึ้นถึงระดับมากหรือมากที่สุด ควรมีการอบรมประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ความเข้าใจ ส่งเสริมให้ประชาชนได้เล็งเห็นความสำคัญเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย เพื่อให้ประชาชนเข้าใจว่า การจัดการขยะมูลฝอยไม่ใช่หน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของเทศบาล สมาชิกสภาเทศบาล หรือผู้บริหารของเทศบาลเพียงฝ่ายเดียว แต่ประชาชนทุกคนจะต้องมีส่วนร่วมในการจัดการเนื่องจากขยะมูลฝอยเกิดขึ้นจากการใช้ชีวิตประจำวันของประชาชนเอง ดังนั้น จุดเริ่มต้นในการจัดการขยะมูลฝอยจึงเริ่มที่จุดกำเนิดขยะมูลฝอยนั่นเอง ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ของเทศบาลจะต้องปรับปรุงและลดขั้นตอนกระบวนการที่เป็นอุปสรรคในการจัดทำประชาคมเพื่อเพิ่มโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมเสนอปัญหาและหาสาเหตุของปัญหาได้มากขึ้น ซึ่งหากเทศบาลได้รับทราบปัญหาและสาเหตุของปัญหาแล้วจะสามารถแก้ไขปัญหาหรือวิเคราะห์สาเหตุอันเป็นที่มาของปัญหาได้ตรงจุดและรวดเร็วทำให้สภาพของปัญหาไม่บานปลาย

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมวางแผนแก้ไขปัญหา พบว่า โดยภาพรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาจากข้อคำถาม ข้อ 9 ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดสถานที่เป็นแหล่งรวมขยะมูลฝอย เช่น กำหนดจุดวางถังขยะในชุมชน เป็นข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น เพื่อให้ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านนี้สูงขึ้นถึงระดับปานกลางหรือมาก จะต้องมีการส่งเสริมแรงจูงใจให้ประชาชนได้

เข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการวิเคราะห์ข้อมูลและการวางแผนในการจัดการตลอดจนส่งเสริม สนับสนุนให้ประชาชนได้รับทราบถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการวางแผนจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกต้อง โดยเฉพาะการสร้าง ความเข้าใจและตระหนักถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก ซึ่งในการกำหนดจุดที่เป็นสถานที่หรือแหล่งรวมขยะมูลฝอยก่อนที่เทศบาลจะดำเนินการขนถ่ายไปกำจัด เทศบาลจะต้องสร้าง แรงจูงใจในรูปของรางวัลหรือสิ่งตอบแทนหรือการชดเชยอื่น ๆ เพื่อให้ประชาชนที่อยู่ใกล้เคียงแหล่ง รวมขยะมูลฝอยยอมรับให้เป็นแหล่งรวมขยะมูลฝอย นอกจากนี้เทศบาลควรที่จะเปิดโอกาสให้ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน แก้ไขปัญหา ประสานงาน เสนอแนะและให้ข้อคิดเห็นอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน พบว่า โดยภาพรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ ปานกลาง และเมื่อพิจารณาจากข้อคำถาม ข้อ 19 ท่านมีส่วนร่วมในการกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือน เช่น การเผา การฝังกลบ เป็นข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนั้น เพื่อให้ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนใน ด้านนี้สูงขึ้นถึงระดับมากหรือมากที่สุด จะต้องมีการอบรม การศึกษาดูงานให้ความรู้ความเข้าใจแก่ ประชาชนเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในการจัดการขยะมูลฝอยอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ให้ประชาชน สามารถจัดการขยะมูลฝอยได้อย่างถูกต้อง ป้องกันผลกระทบและอันตรายจากขยะมูลฝอยอันอาจเกิด ขึ้นกับตัวประชาชนและบุคคลในครอบครัว ทั้งนี้ เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความเข้าใจและต้องการที่ จะจัดการขยะมูลฝอยให้หมดไปจากวงจรขยะอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ลดพฤติกรรมในการจัดการ ขยะมูลฝอยที่ไม่เหมาะสม ลดปัญหากลิ่นเหม็นของกองขยะ ปัญหาแมลงวันและสัตว์นาโรคชนิดต่าง ๆ ปัญหาควันจากการเผาขยะมูลฝอย

1.4 ด้านการมีส่วนร่วมติดตามผลและประเมินผลการจัดการ พบว่า โดยภาพรวมมี ส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด และเมื่อพิจารณาจากข้อคำถาม ข้อ 28 ท่านมีส่วนร่วมในการ ประชาสัมพันธ์ ผลการประเมินผลการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนของท่าน จากการวิเคราะห์เห็นว่า ประชาชนยังไม่เข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของตนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามผลและการประเมินผล การจัดการ ดังนั้น เทศบาลควบลดต่าง ควรมีการประชาสัมพันธ์นโยบายในการจัดการขยะมูลฝอยให้ ประชาชนรับทราบอย่างทั่วถึง เพื่อให้ประชาชนรับทราบแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยได้อย่าง ชัดเจนอันจะทำให้ประชาชนสามารถกำหนดบทบาทหน้าที่ของตนในการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการ จัดการขยะมูลฝอยได้อย่างถูกต้อง และเทศบาลจะต้องส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดกระบวนการในการ มีส่วนร่วมอย่างชัดเจนและให้ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ทุกระดับตามความสามารถและ โอกาส อีกทั้งเทศบาลจะต้องมีการประชาสัมพันธ์เปิดเผยผลการปฏิบัติงาน งบประมาณและการ ประเมินผลให้ประชาชนทราบและเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ติดตาม การจัดการได้ในทุกขั้นตอน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตประชาชนในเขตเทศบาลตำบลต่าง
- 2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยถึงผลกระทบจากขยะมูลฝอยต่อของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลต่าง
- 2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยถึงการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลต่าง

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
Buriram Rajabhat University

บรรณานุกรม

- กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2552). คู่มือสำหรับผู้บริหาร
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอย่างครบวงจร. กรุงเทพฯ :
กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2548). มาตรฐานการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล. กรุงเทพฯ :
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย.
- กระทรวงสาธารณสุขร่วมกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2552). แผนยุทธศาสตร์
อนามัยสิ่งแวดล้อมแห่งชาติฉบับที่ 1 พ.ศ. 2552-2554. สืบค้นเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2553,
จาก http://env.anamai.moph.go.th/ewt_news.php?nid=185
- กานดา พูลลาภทวี. (2530). สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานคร.
- กัญญา จาอ้าย. (2549). การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนสันกลาง อำเภอสันกำแพง
จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การส่งเสริมสุขภาพ) เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เกรียงศักดิ์ อินทนูพัฒน์. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย : กรณีศึกษา
ตำบลลาดด่าน อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่. รายงานการศึกษาอิสระ ปร.ม.
(การปกครองท้องถิ่น). ขอนแก่น: วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- โกวิท พวงงาม. (2546). การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการและมติใหม่ในอนาคต. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- จรินทร์ พร้อมมูล พรพิมล กัลยาณวิสุทธิ และอภิรดา บุญประเสริฐ. (2550). การมีส่วนร่วมในการ
จัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก กรณีศึกษา : วัดหนองบัว
และชุมชนสระสองพี่น้อง. สารนิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาสังคม) พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- จิตติมา คนชม. (2551). ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาล
ตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์. ภาคนิพนธ์ ปร.ม.บุรีรัมย์ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- จันรัตน์ สมสืบ. (2539). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2543.
เอกสารรายงานวิจัย. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.
- คูสิดา แก้วสมบูรณ์. (2545). การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาตำบลขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลในจังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ ปร.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). สงขลา :
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

- ถนนอมขวัญ พันธุ์สนิท. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล ตำบลบ่อทอง อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี. ปัญหาพิเศษ ปร.ม. (นโยบายสาธารณะ) ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2551). ระบบการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมระดับจังหวัด : ทำอย่างไรให้เป็นจริง. สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า. นนทบุรี : ส.เจริญ การพิมพ์.
- ถวัลย์รัฐ วรเทพพุดพิงศ์. (2540). กำหนดและวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ. กรุงเทพฯ : เสมาธรรม.
- เทศบาลตำบลตาโจ้ง. (2548). เทศบัญญัติเทศบาลตำบลตาโจ้ง เรื่องการกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย พ.ศ. 2548. นูรีรัมย์.
- เทศบาลตำบลตาโจ้ง. (2551). แผนพัฒนาสามปี พ.ศ.2551 - 2553 . นูรีรัมย์ : เทศบาลตำบลตาโจ้ง.
- ธนาพร ประสิทธิ์นราพันธ์. (2544). การจัดการขยะชุมชน ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านคงม่อนกระทิง เทศบาลนครลำปาง. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชเรศ ศรีสถิตย์และคณะ. (2535). การใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย. สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทวัฒน์ บรมานันท์. (2547). การปกครองส่วนท้องถิ่น ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ.2540). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- เนตรชนก คำล่อง. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหาร ส่วนตำบลรูสะมิแล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี. รายงานการศึกษาอิสระ ปร.ม. (การปกครองท้องถิ่น). ขอนแก่น : วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ประพฤษ์ นิลโมกษ์. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล ตำบลยี่งอ อำเภอยี่งอ จังหวัดนราธิวาส. รายงานการศึกษาอิสระ ปร.ม. (การปกครองท้องถิ่น). ขอนแก่น : วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พิบูลย์ ไชยคุณ. (2545). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในเขต ป่าสงวนแห่งชาติป่าแควระบบ - สียัด. วิทยานิพนธ์ ปร.ม. (นโยบาย สาธารณะ). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ไพบุลย์ เจริญทรัพย์. (2534). การส่งเสริมและการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชน. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสวิตา.
- มานพ จวีร์ภักย์. (2546). กลยุทธ์องค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ ประชาชน กรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองศรีโค อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี. รายงานการค้นคว้าอิสระ ปร.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.

- ยวัฒน์ วุฒิเมธี. (2531). รูปแบบการพัฒนาชนบท. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- รศคนธ์ รัตนะเสริมพงศ์. (2546). แนวคิดและหลักการบริหารท้องถิ่น. นนทบุรี : สำนักงานพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- รัชณีวัลย์ เต็งตระกูล. (2545). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- วันชัย วัฒนศัพท์. (2545). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของชุมชน. (เจมส์ แอล เกรย์ตัน). กรุงเทพฯ: ศูนย์สันติวิธีเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตย สถาบันพระปกเกล้า.
- วิจักษ์ คันธะมาลย์. (2552). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลสตึก อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์. ภาคนิพนธ์ ปร.ม. บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- วิชัย ลักษณะจู่. (2541). การจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของครัวเรือน กรณีชุมชนบ้านหลวง เทศบาลเมืองลำพูน. การค้นคว้าอิสระ ศศ.ม. เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิมลพรรณ พูนสวัสดิ์. (2544). การวิเคราะห์ต้นทุนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลนครขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาสังคม). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2541). การบริหารเมืองหลวงและการบริหารท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- วิวัฒน์ ภูกะนองศรี. (2537). การมีส่วนร่วมของประชาชนในงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์ในจังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ปัตตานี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ศเนติ พาจรทิศ. (2547). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลแม่สาย อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (เศรษฐศาสตร์การเมือง). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมทิพย์ คำนธีรวณิชย์. (2541). น้ำเสีย : การควบคุมและบำบัด. สงขลา : คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สมนึก เสงวณิชย์. (2552). การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์. ภาคนิพนธ์ ปร.ม. บุรีรัมย์: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สิริวรรณ เศษวิถี. (2544). การมีส่วนร่วมในการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประชาชนในชุมชนเมืองเขตเทศบาลนครขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.(สังคมวิทยาการพัฒน). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อภิน รพีพัฒน์. (2531). ปัญหาการพัฒนาชนบท บทเรียนจากกรณียกบัตร โครงการพัฒนาชนบท ลุ่มน้ำแม่กลอง. ขอนแก่น. สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อภิศักดิ์ ทองไข่มุก. (2541). การจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล. กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม.
กรุงเทพฯ มปท.

Yamane ,T. (1970). **Statistical : An Introductory Analysis(3)**. Tokyo : Harper International Edition.

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Buri Ram Rajabhat University

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ ๖๕๓๐

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๖ สิงหาคม ๒๕๕๔

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์น้อย สุปิงคลัด

ด้วย พันจ่าตรีพิทักษ์ ราชใส นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลตาธง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี รองศาสตราจารย์ประชัน คณะวัน เป็นที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๔๖๐ ๑๖๑๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ ๖๕๓๐

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๖ สิงหาคม ๒๕๕๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน คุณมงคล แผ้วพลสง

ด้วย พันจ่าตรีพิทักษ์ ราชใส นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลตาจ่ง อำเภอสะท้านทราย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี รองศาสตราจารย์ประชัน คะเนวัน เป็นที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๕๖๐ ๑๖๑๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ ๖๕๓๐

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๖ สิงหาคม ๒๕๕๔

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน สิบเอกประหยัด นาราช

ด้วย พันจ่าตรีพิทักษ์ ราชโส นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลตาจ่ง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี รองศาสตราจารย์ประชัน คะเนวัน เป็นที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๔๖๐ ๑๖๑๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Buriram Rajabhat University

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/๕๓๔

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือในการวิจัย

เรียน นายกเทศมนตรีตำบลละหานทราย

ด้วย พันจ่าตรีพิทักษ์ ราชโส ระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตาง อำเภอละหานทราย โดยมี รองศาสตราจารย์ประพันธ์ คณะวัน เป็นที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระในการนี้นักศึกษามีความประสงค์ในการทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัยที่จะใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริงเพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือในการวิจัย

ดังนั้นจึงขออนุญาตให้ พันจ่าตรีพิทักษ์ ราชโส ใช้เครื่องมือในการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างสำหรับกำหนดการทำงานผู้ทำการวิจัยจะประสานในรายละเอียดอีกครั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๕๕๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๕๕๖๐ ๑๖๑๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๕๕๖๑ ๒๘๕๘

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Buriram Rajabhat University

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/๕๘๑

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๑ กันยายน ๒๕๕๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เรียน นายกเทศมนตรีตำบลตาจ่ง

ด้วย พันจ่าตรีพิทักษ์ ราชโส นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำการค้นคว้าอิสระเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยเทศบาลตำบลตาจ่ง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี รองศาสตราจารย์ประชัน คณะวัน โดยการนี้ นักศึกษามีความประสงค์เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามผู้เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยดังกล่าวจึงขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นักศึกษาเก็บข้อมูลในหน่วยงานของท่านด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และ ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

ภาคผนวก ง
แบบสอบถามสำหรับการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Buriram Rajabhat University

--	--	--

แบบสอบถามสำหรับการวิจัย

เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลตาจง

อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ใช้ในการศึกษาวิจัย เพื่อทำการค้นคว้าอิสระของหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาโท สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

2. ข้อมูลที่ได้ จะนำไปใช้ประกอบการศึกษาในเชิงวิชาการ ไม่มีผลกระทบต่อในแง่ของท่านผู้ให้ข้อมูล จึงขอความอนุเคราะห์ข้อมูลจากท่านได้ให้คำตอบในแบบสอบถามฉบับนี้ด้วยความจริงทุกประการ และครบถ้วนสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ

 ชาย หญิง

2. อายุ

 18 - 25 ปี 26 - 40 ปี 41 - 60 ปี 61 ปี ขึ้นไป

3. สถานภาพสมรส

 โสด สมรส หม้าย หย่าร้าง

4. ระดับการศึกษา

 ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. อนุปริญญา/ปวส. ปริญญาตรีหรือสูงกว่า

5. อาชีพ

 เกษตรกร รับจ้าง ค้าขาย รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ อื่น ๆ ระบุ.....

6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

 ต่ำกว่า 5,000 บาท 5,000 - 10,000 บาท 10,001 - 15,000 บาท 15,001 - 20,000 บาท 20,001 บาทขึ้นไป

7. การดำรงตำแหน่งในชุมชน

- () กรรมการชุมชน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน () กลุ่มอาชีพ
 () สมาชิกสภาเทศบาล () อ.ป.พ.ร./ อสม. /อาสาสมัครอื่น
 () อื่น ๆ ระบุ.....

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลคางง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 4 ด้าน รวม 26 ข้อ ดังนี้

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตัวเลือกข้อใดข้อหนึ่งที่ตรงกับระดับการมีส่วนร่วมที่เป็นจริงสำหรับตัวท่าน

- 6 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด
 5 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมาก
 4 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง
 3 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อย
 2 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด
 1 หมายถึง ไม่เคยมีส่วนร่วม

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม					
		6	5	4	3	2	1
ด้านการมีส่วนร่วมเสนอปัญหาและหาสาเหตุของปัญหา							
1	ท่านได้เข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลที่ท่านประสบปัญหาในชุมชน						
2	ในการประชุมท่านได้พิจารณาหาสาเหตุของปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลในชุมชนของท่านและเสนอในที่ประชุม						
3	ท่านได้มีส่วนร่วมในการเสนอความต้องการและกำหนดวิธีแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลร่วมกับกรรมการชุมชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐ						
4	ท่านได้มีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญและลำดับความเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลในชุมชนของท่าน						

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม					
		6	5	4	3	2	1
5	ท่านได้มีส่วนร่วมในการเลือกปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญห ขยะมูลฝอยในชุมชน						
ด้านการมีส่วนร่วมวางแผนแก้ไขปัญหา							
6	ท่านได้ร่วมให้ข้อมูลที่จำเป็นในการประชุมวางแผนขั้นตอน ในการจัดการแก้ไขปัญหขยะมูลฝอยในชุมชนของท่าน						
7	ท่านได้มีส่วนร่วมในการวางแผน การแบ่งหน้าที่ ผู้รับผิดชอบในการจัดการแก้ไขปัญหขยะมูลฝอยในชุมชน ของท่าน						
8	ท่านได้มีส่วนร่วมในการวางแผนด้านการเงินหรือการจัดหา เงินทุนหรือค่าใช้จ่ายในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนของ ท่าน						
9	ท่านได้มีส่วนร่วมในการวางแผนจัดหาสถานที่กำจัดขยะมูล ฝอยและสิ่งปฏิกูลกับผู้นำชุมชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐ						
10	ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดสถานที่ที่เป็นแหล่งรวม ขยะมูลฝอย เช่น กำหนดจุดวางถังขยะในชุมชน						
11	ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูล ฝอยในชุมชน						
12	ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนการนำขยะมูลฝอยในชุมชนมา ใช้ใหม่ให้เกิดประโยชน์						
13	ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนรณรงค์ในการจัดการขยะมูล ฝอยในชุมชน						
ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน							
14	ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมรณรงค์กำจัดขยะมูลฝอยในชุมชน						
15	ท่านได้ศึกษาทำความเข้าใจข้อบัญญัติของท้องถิ่นว่าด้วยข ยะมูลฝอย						
16	ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินการกำจัดขยะมูลฝอยโดย การคัดแยกขยะก่อนทิ้งขยะลงถังขยะ						
17	ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินการกำจัดขยะมูลฝอยโดย การลดปริมาณขยะที่เป็นอันตราย เช่น การใช้ถุงผ้าหรือ ตะกร้าแทนถุงพลาสติก ลดการใช้กล่องโฟม เป็นต้น						

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม					
		6	5	4	3	2	1
	ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน						
18	ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการขยะโดยการแปลงสภาพขยะมูลฝอยมาใช้ให้เป็นประโยชน์ เช่น การนำขยะอินทรีย์มาทำปุ๋ยหมัก เป็นต้น						
19	ท่านมีส่วนร่วมในการกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือน เช่น การเผา การฝังกลบ						
20	ท่านได้ปลูกฝังให้สมาชิกในครอบครัวรู้โทษและวิธีกำจัดขยะมูลฝอย						
21	ท่านได้แนะนำเพื่อนบ้านให้รู้จักลดปริมาณขยะและการกำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกวิธี						
ด้านการมีส่วนร่วมติดตามผลและประเมินผลการจัดการ							
22	ท่านมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการติดตามประเมินผลการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน						
23	ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักเกณฑ์ประเมินผลการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล						
24	ท่านมีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ						
25	ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่หรือผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานการจัดการขยะมูลฝอย						
26	ท่านมีส่วนร่วมในการรับทราบผลการดำเนินงานการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน						
27	ท่านมีส่วนร่วมในการนำข้อบกพร่องจากการปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบในการจัดการขยะมูลฝอยที่ท่านพบเห็นมาเสนอผู้รับผิดชอบในการจัดการขยะมูลฝอยให้ปรับปรุงการดำเนินการ						
28	ท่านมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ ผลการประเมินผลการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนของท่าน						

ภาคผนวก จ

ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามสำหรับการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Buriram Rajabhat University

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล

ตำบลตาโจง อำเภอสะพานทราย จังหวัดบุรีรัมย์

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
VAR1	77.3000	1021.1828	.0670	.9815
VAR2	77.8000	966.7172	.7344	.9785
VAR3	77.9333	967.8575	.7481	.9784
VAR4	77.8667	970.8782	.7445	.9785
VAR5	78.0333	957.8954	.8728	.9778
VAR6	78.2333	970.4609	.7461	.9785
VAR7	78.2333	965.0126	.8209	.9781
VAR8	78.1333	969.0851	.7422	.9785
VAR9	78.4333	961.7713	.8742	.9779
VAR10	78.5333	964.8782	.7946	.9782
VAR11	78.4000	961.7655	.8746	.9779
VAR12	78.4000	961.2138	.8408	.9780
VAR13	78.3667	961.6195	.8564	.9779
VAR14	78.3333	971.5402	.8053	.9783
VAR15	78.4667	965.9126	.8614	.9780
VAR16	78.3333	970.7126	.7531	.9784
VAR17	77.1667	915.7299	.8658	.9780
VAR18	77.3667	912.3782	.9022	.9777
VAR19	77.0667	930.5471	.7475	.9789
VAR20	77.2000	923.7517	.8180	.9783
VAR21	77.6000	900.7310	.9265	.9777
VAR22	78.2333	956.3230	.8595	.9779

VAR23	78.3333	958.5747	.8998	.9777
VAR24	78.3333	957.0575	.8789	.9778
VAR25	78.4000	951.6276	.8420	.9779
VAR26	78.2667	961.9264	.7853	.9782
VAR27	78.3000	957.5966	.8741	.9778
VAR28	78.1333	952.4644	.8525	.9779

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 28

Alpha = .9790

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
Buriram Rajabhat University

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	พิทักษ์ ราชโส
วันเดือนปีเกิด	9 กันยายน 2519
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 117 หมู่ที่ 4 ตำบลตาจ่ง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	พนักงานเทศบาล
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สำนักงานเทศบาลตำบลตาจ่ง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์
ประวัติการศึกษา	<p>พ.ศ.2531 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านจารย์ อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร</p> <p>พ.ศ.2534 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านม่วงพิทยาคม อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร</p> <p>พ.ศ.2537 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านม่วงพิทยาคม อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร</p> <p>พ.ศ.2540 จบการศึกษาประกาศนียบัตรหลักสูตรนักเรียนจำหน่ายอาหารเรือ เหล่าทหารสัญญาบัตร วิทยาลัยครูร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด</p> <p>พ.ศ.2541 จบการศึกษาประกาศนียบัตรหลักสูตรช่างอิเล็กทรอนิกส์ โรงเรียนไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ กรมอุทกหารเรือ</p> <p>พ.ศ.2543 จบการศึกษาศิลปศาสตรบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพมหานคร</p> <p>พ.ศ.2555 จบการศึกษารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ อำเมือง จังหวัดบุรีรัมย์</p>